

WESTERN ROMAN

LASO

Cijena 1000 d broj 781



YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

Lee
Floren

SJENKA

MOJE PUSKE



Lee Floren

SJENKA MOJE PUŠKE





**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašićek
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja
(direktor Božidar Radman)
Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. urednika), Milivoj Pašićek, Biserka Pupavac (pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: NISPRO
»Vjesnik«, OOUR Novinska rotacija i OOUR TM



Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić

Lee Floren: Sjenka moje puške
Naslov originala: Shadow Of My Gun
Copyright: VPA
Recenzija: Tomislav Odlešić
Prijevod: Branka Đukić

Laso broj 781 izlazi 30. 9. 1988.
u nakladi od 60.000 primjeraka

Nikad prije Ralph Porter nije pucao u čovjeka. često je razmišljao kakvi bi ga osjećaju obuzeli ako bi ikada bio u prilici da potegne revolver na čovjeka u namjeri da ga ubije. No iznenada se našao u prilici da provjeri svoje osjećaje. Nije ništa osjećao. Bio je hladan, poput mehanizma. Čovjek se vjerojatno tako osjeća ubija li ili ga ubijaju.

I

Teretni vagon bio je napola pun krznima i kožama: dabrovinom, govedim i konjskim kožama, smrdljivim kožama bizamskih štakora i tvorova.

– Još jedna isporuka – reče Ralph Porter – i vagon je pun, Bille.

Farmer Bill Jamison doda Ralphu posljednju govedu kožu, koju ovaj ubaci u vagon.

Ovo je sve što sam imao za tebe, Ralphe. Baš ovu posljednju kožu zgulio sam sa svoje stare muzare. Zima ju je dotukla. Kako bi bilo da mi platiš za ove kože, Ralphe?

– Čekom ili gotovinom?

– Čvrstom lovom. Naš bankar ne uzima čekove od farmera.

– Vidjet ćemo se u salunu »Mint« za pet minuta.

– Važi, Ralphe.

Jamison okrene kola prema glavnoj ulici Curcinglea. Toplo proljetno sunce označavalo je kraj strašne zime. Snježne oluje bjesnjele su prerijama Montane od početka rujna do posljednjih dana ožujka.

Ralph Porter letimično pogleda kože i krzna u kolima. Tokom posljednje dvije godine, koliko se bavio ovim poslom, dobro je naučio kako valja slagati kože u vagon. Dabrovinu je trebalo uvijek slagati tako da se unutrašnje strane kože stave jedna nasuprot drugoj i da budu obilno posoljene.

U Curcingleu je bio već dva tjedna.

Njegova ovogodišnja kupovina primakla se kraju. Još jedan tovar, koji je očekivao, pa će njegov napunjen i čvrsto zatvoren vagon krenuti put St. Louisa.

– Zdravo, Ralphe.

Djevojka na konju, krupnoj i snažnoj životinji, bila je lijepa i nježna. Crna joj je kosa bila očešljana na otmjen način i naglašavala je ljepotu maslinaste kože.

Zdravo, Eddie.

– Vidim da si pri kraju s utovarom – reče Edwina Graffon.

– Samo još jedan tovar. Očekujem Mikea Hastingsa. Dolaziš li s farme?

Ona kimne. Konj ustukne, te se propne. »Kakav veličanstven prizor«, pomisli Ralph Porter promovši jahačicu.

– Da, vidjela sam Mikeova kola s nasipa. Za pola sata trebalo bi da stigne u grad.

Ralph zadovoljno kimne.

– Što si rekao?

– Nikad ništa ne govorim – reče Ralph Porter – ali dosta razmi-

šljam, Eddie. Ti si uistinu lijepa, Eddie.

– To si mi već rekao i... dopada mi se. Da li bi to mogao ponoviti, recimo, slijedeće subote na plesu?

– Dotad ću već otići.

– Odlaziš s ovim teretnim vagonom?

– Čim tovar bude spreman i vagon čvrsto zatvoren. Smjer St. Louis.

Opazio je tračak tuge na njenu licu.

– Ne znam da li mi se sviđa ili ne takav Ralph. Zašto ne kupiš neko malo imanje?

– Nisam je za to.

Eddie Graffon ga pogleda. Pogledi im se sretoše. Ralph se zapita što bi sve mogao pročitati u njenim tamnim, svjetlucavim očima.

– U subotu, Ralphe?

– Nipošto. Odlazim. Zbogom!

– Dakle, u subotu – istraje ona i okrene konja.

Ralph ostade na vratima vagona, skine stetson i pogladi gustu smeđu kosu. Bilo je neke žestine u Eddie. Izgovorila je dosta, nagovjestila još više, međutim, on nije bio siguran ni u što.

Znala je dobro i sigurno jahati. Znala je itekako dobro plesati.

Prisjetio se njihova prvog susreta. Bilo je to na plesu u školskoj zgradi prije dva tjedna. Upoznala ih je gospoda Woolson, vlasnica hotela »Curcingle«.

Eddie je plovila u njegovu naručju. Sitna, možda koji centimetar iznad sto pedeset, bila je podatna i topla. Gledala ga je odozgo tamnim, ozbiljnim očima.

– Sviđaš mi se – rekla je.

– Jednostrano gledanje – odgovori Ralph smiješeći se.

Njene su tamne oči ispitivački

prelazile preko njegovog ogrubljenog lica.

– Čini se da mnogo vremena provodiš na otvorenom. Zar nakupac krzna nije uglavnom unutra?

Posve neočekivano, Ralph joj je stao pričati o jednom drugom Ralphu Poteru. Do prije dvije godine žigosao je goveda, sve dok nije uvidio da u tome nema budućnosti, pa se uputio u posao s krznima.

– Bistar momak.

– Hvala, Eddie.

Pričala mu je da voli farmu. Premda odrasla u gradu, farma je bila njen život.

– Ako se ikad udam, čini mi se da će to biti za farmera.

– Zaručena?

– Ne, još nisam.

– A kakve izgleda ima nakupac krzna?

– Pa, vidjet ćemo... Oboje su se od srca nasmijali. Slijedećeg je jutra namjeravao odjahati na farmu Dicka LaSallea, ali se nekako zatekao na farmi Lorena Graffona. Njegov je mustang, začudo, htio baš na Graffonovu farmu.

Iste večeri, na plesu, upoznao je Ikea Garlinghousea i Barta Ironsa. Znao je ponešto o Garlinghouseu, jedinom veleposjedniku u okrugu, a našao je i o Bartu Ironsu.

Bart Irons bio je Garlinghouseov revolveraš.

Desetak godina prije toga Garlinghouse je, goneći stado goveda iz Wyominga u Montanu, skrenuo stoku na državno zemljištu, na koje nije imao nikakva prava. Poslije je cijelo to područje svojatao za sebe, pozivajući se na stočarska prava. Donošenjem zakona o naseljavanju i posjedovanju državnog zemljišta zemlja je ostala njegova.

– Hoćeš li jahati za mene? – upitao ga je tada Ike Garlinghouse.

Ralph je krupnom stočaru objasnio da je nakupac krzna i koža, te da je došao zbog trampe s farmerima. Garlinghouse je kimao glavom, gledao ga praznim pogledom, ali Ralphu je bilo jasno da je to bila samo poza. Ike je bio lukav. Na kraju krajeva, od samo nekoliko grla stoke načinio je veliko gojilište krava.

— Imate li kože za prodaju, gospodine Garlinghouse?

Garlinghouse zatrese glavom. Imao je naviku, gotovo neugodnu, koja mu se vjerojatno često isplatila: buljio bi u čovjeka tako dugo dok ovaj ne bi svrnuo pogledom, a za sve to vrijeme u praznim očima nije bilo ni trunke života.

— Nikad nisam gulio kožu s goveda ili konja koje je ubila zima. Imam golemu stočnu farmu, čovječe. Ali, ne isplati mi se guliti kožu. Ti kupuješ kože od farmera. Je li tako, Porter?

— Jest.

— Na tvom mjestu ja to ne bih činio.

Prije nego što je Ralph uspio odgovoriti, Garlinghouse je nastavio plesati s gospodom Woolson. Ali Bart Irons, oslonjen na zid, nije s Ralphom skidao pogleda. Ralph osjeti taj pogled.

— Ti ćeš me zacijelo prepoznati kad se slijedeći put susretnemo, Ironse.

Irons nije odgovorio. Nastavio je žvakati duhan.

Ralph se vratio iz sjećanja u sadašnjost. On nikad nije želio neprilike. Bio je miran momak. Lice mu je bilo prijazno i široko. Nije bio ljepotan, ali je bio vrlo naočit muškarac.

Čak nije nosio revolver, iako su svi oko njega bili naoružani.

Vagon je već bio dobrano pun, ali

je Ralph nastavio slagati kože i krzna. Usprkos Garlinghouseovoj prijetnji, spremio se da krene u otкуп koža od farmera.

Farmeri su trebali novac, a on je opet trebao njihove kože i krzna. Nije im plaćao mnogo. Dakako, davao im je poštenu tržišnu cijenu s kojom su bili zadovoljni.

Poželio je vidjeti Mikea Hastingsa kako dolazi s teretom koža. Ali najprije bi valjalo otići u salun »Mint« i isplatiti Billa Jamisona.

Skočio je na tlo.

U tom trenutku jedan mještatin pritrči k vagonu.

— Portere, tučnjava u Mintu! Bill Jamison i Bart Irons žestoko su se pograbili!

— Zbog čega se tuku?

— Bart Irons te je olajavao. Dobrano je nakresan. Bill te je uzeo u zaštitu i tako je počelo.

Ralph Porter nije više čekao. Za dva tjedna, koliko je proveo u Curcingleu, sprijateljio se s Billom Jamisonom. Stoga je i sada bez oklijevanja potrčao prema salunu.

II

Uletio je u gomilu ljudi u salunu, te se, krčeći put laktovima, stao probijati prema sredini kruga.

— Maknite mi se s puta, momci!

Tek kada je zamijetio da gurka šerifa Matta Taggarta.

— Pripazi što radiš, nakupče krzna.

Taggart je bio visok otprilike sto osamdeset centimetara i jak poput konja. Progonio ga je glas priprosta čovjeka koji ne govori mnogo. Ralph je čuo da je prije godinu dana Taggart na cesti ustrijelio čovjeka. Kasnije se otkrilo da je taj razmetljivac bio poznati revolveraš. To je Mattu posebno osvjetlalo obraz.

Borci su bili nasred kruga. Ralph

se progura prema njima. Razveselio se kad je ugledao Barta Ironsa kako sjedi na podu posutom piljevinom.

Irons je krvario iz nosa, a jedno razderano i natečeno uho izgledalo je kao da mu ga je divlja mačka pokušala iščupati kandžama. Ispljunuo je krv iz usta i pokušao ustati, ali to je išlo teško. Oslonio se na drhtave ruke, dok mu se na licu ogledao sav napor koji je ulagao da se digne i navali na Billa Jamisona.

Ralph pogleda Jamisona. Čvrsto stisnuvši šake, visoki farmer polako se pomicao u krugu.

— Diži se i nastavi borbu! Ustaj, kravlj! ljubavniče!

Ni Jamison nije izgledao mnogo bolje. Uopće, teško bi i inače ikad pobijedio na natječaju za ljepotu. A sad mu je lice izgledalo užasno.

Lijevo oko bilo mu je gotovo potpuno zatvoreno. Čvrsto Ironsova šaka rasjekla mu je kožu na obrvi. Posjekotina je krvarila. Gornja mu je usnica bila primjetno deblja.

— Diži se!

Bart Irons je nasrnuo. Pognut, pokušao je rukama obuhvatiti farmera i srušiti ga na pod. Da mu je to uspjelo, našao bi se na njemu, a s obzirom na težinu, Jamison bi loše prošao.

Međutim, Bart se prevario. Jamison odskoči i izmakne se ustranu. Bart uleti u gomilu, a Ralph ga pridrži i usmjeri natrag prema krugu. Irons zakoluta očima i procijedi:

— Prokletniče!

Jamison se približi, uhvati Barta za opasač i viknu:

— To je moja borba, Ralphe!

Irons iskoristi trenutak nepažnje, istrže se i pogodi farmera šakom u usta. Jamison zarokče i baci se na Barta.

Ralph je promatrao nastavak borbe. S obzirom na to da je Jamison upao u borbu zbog njega, nimalo mu se nije svidjela pomisao da stoji po strani i promatra. To nije pošteno. Ali, što je mogao učiniti?

Letimično je prešao pogledom po okupljenoj gomili. Mještani su mirno stajali i promatrali. Pale su i neke riječi, vrlo ozbiljne i vrlo promišljene. Bilo je i razloga za staloženost. Sukob koji je iznenada buknuo bio je poput plamena, poput buktinje spremne da sve proždre i uništi, a time bi uništila i ljude.

Ralph im je s lica čitao strepnju. S njom i veliku neodlučnost. Mahom su to bili trgovci, koji su živjeli trgujući. Ako farmeri pobijede, Garlinghouseov posjed mogao bi propasti. A kamo bi ih to dovelo?

Dolaskom zemljoradnika trgovci su zarađivali više novca nego kad su prodavali robu samo Garlingouseu. Ralphu je to bilo sasvim razumljivo. Da bi se roba prodavala, valja imati mušterije. A više ljudi, znači više kupaca.

— Hura! — proderao se pijanac.

Bart Irons je ponovo poletio na piljevinom posut pod. Ostao je na podu s glupavim izražajem lica. Takvo što nije očekivao kad je skočio na farmera, pa je ostao zatečen kao i kad mu je stražnjica ponovo ljosnula na pod saluna »Mint«.

— Dodi i bori se, osedlana stražnjice!

Bill Jamison je protisnuo riječi uz teško disanje bolnih pluća. Više se nije vrtio u krugu. Stajao je na jednom mjestu, osjećajući koliko mu još malo snage preostaje. Šake su mu visjele, oguljenih zglovaka. Ralph je mogao pretpostaviti da su mu šake zacijelo teške poput olova.

Dah se šumno probijao kroz Jamisonov zakrvavljen nos.

– Diži se s tog poda, Barte!

Riječi su bile glasne i izgovorene s mržnjom. Bart je sjedio na podu brišući rukom nos. Pogledao je krv na ruci, a onda podigao pogled onamo odakle je došla zapovijed.

Ike Garlinghouse je s nekoliko promatrača stajao iza Ralph Portera. Vlasnik farme »Rafter Y« stajao je široko raširenih nogu i tvrda izražaja lica. Njegovu čovjeku pisalo se loše.

– Možda momak nije u formi, Ike – dobacila je žena koja je stajala sučelice Ralphu.

Nell Martin, vlasnica saluna »Silver Spur«, bila je žena od dvadeset pet godina, plave kose, plavih očiju i malo otvrdla izražaja oko usta. Pogledi im se susretoše i Ralphu se učini da je u njenim očima vidio prikriven podsmijeh.

Svrnula je pogled prema Ikeu.

– Ženo – zagrakće Garlinghouse – nitko te nije pozvao da gledaš tučnjavu u salunu. Netko od ovih ljudi mogao bi i tebi isprašiti stražnjicu.

– Vi niste ljudi, govedari!

Neki se nasmiješe, ali ne preglasno, da se ne bi pomislilo da se to odnosi na Garlinghousea. Garlinghouse se nasmije i udari rukama po kožnim jahaćim hlačama.

– Mnogo sam takvih žigosao.

– Pokušaj samo, Garlinghouse!

Nell Martin ponovno svrne pogledom na Ralph Portera koji je zadržao ukočeno lice. Zatreptala je i on duboko u njenim očima ugleda iznenadan smiješak. Potom Ralph usmjeri pogled ponovno prema borcima.

Došavši do daha, Bart Irons je ustao. Ralph je znao da su obojica na granici iscrpljenosti. I sam se našao u nekoliko tučnjava i točno

je znao koliko su borci umorni i bez daha.

Ponovo ga obuze osjećaj beskorisnosti. Bilo mu je jasno da je potpuno uzalud pokušavati zaustaviti tučnjavu. Za Barta Ironsa i Billa Jamisona preostala je jedino borba.

Bolje ih je pustiti da se izmlate sada i zauvijek.

Ni jedan od boraca nije imao revolver. Bill Jamison ga nikad nije nosio, a Bart Irons je objesio opasač na salunski šank. Ralph je bio zadovoljan što nemaju oružja. Bart Irons je bio neženja, ali je Bill imao obitelj sa troje djece.

Jamison ponovo odbaci Ironsa leđima do šanka. Visoki farmer žestoko je počeo udariti po stočaru. Irons se duboko sagnute glave, uvučene između ramena, pokušavao odmaknuti od šanka.

Pokušao se uspraviti, mičući se udesno, ali ga Jamisonova šaka zaustavi tvrdim udarcem. Irons udari o šank i pokuša se izvući na lijevu stranu. Jamisonova desna šaka bila je brža.

Jamison je bio bez daha. Isto je tako bilo i s Bartom. Sve u svemu, nisu se borili dugo, ali i pet minuta borbe može biti vječnost. U ciglih pet minuta borbe čovjek može utrošiti posljednju snagu i dah.

– Dajem deset poena na poljoprivredu – izjavila je Nell Martin.

– Prihvaćam – bio je razljućen Garlinghouseov glas. – Čak podižem na dvadeset.

Razbacuješ pare, Ike!

– Udari ga, Berte! – viknuo je Ike Garlinghouse i rukama uokvirio usta; imao je velike, koščate ruke, snažne i izbrazdane ruke od konopca. – Raspali ga tako da odleti natrag odakle je došao. Dobar si, Barte!

Udarac je zaista bio dobar. Bill Jamison je prvi put zaplovio po pijevini na podu. Pao je na leđa, a Bart je pritrčao da ga izmlati čizmama.

– To nije pošteno! – zagrajaše gledaoci.

Ralph nije oklijevao. Zgrabio je Barta za ramena i povukao ga natrag. Irons je bio umoran i bez daha. Promašio je smjer i zamalo izgubio ravnotežu. Ralph ga je pridržao.

– Što, dovraga, ti hoćeš?

– On te ni jedanput nije udario čizmom dok si ležao na podu – oštro je opomenuo Ralph. – Zato nemoj ni ti njega. Pusti ga da ustane, pa će te dokrajčiti.

– Ne miješaj se, Ralphe!

Bio je to Nellin glas.

Irons zastenje, a od Ralphovog trzaja pukla mu je košulja. Bartove su oči sijevale. Borio se da dođe do daha. Snažne grudi su mu se nadi-male, dok je ponavljao:

– Što ti sad hoćeš?

– Ravnopravnu i poštenu borbu, i to kad onaj ustane.

Neodlučnost zasvjetluca u Bartovim očima. Jamison je još uvijek bio u nezavidnu položaju i sada je bila prilika da ga dotuče. Jedino mu ovaj nakupac koža smeta da dokrajči započeto.

Pobjesnio je.

– Raspali ga, Ike!

Ralph je nešto zviznulo po glavi.

III

Kad se probudio našao se na poljskom krevetu liječnika Westa.

– Što se dogodilo? – upita Ralph.

– Dobio si po glavi.

Bio je to ženski glas. Dopirao je kroz maglu i mrtvilo njegova mozga. Još uvijek je bio ošamućen. Pred

očima su mu titrala lica dviju žena. U prvi mah pomisli da mu se pričinja da isto lice vidi dvostruko. Ali kad mu se razbistrilo pred očima, on zaista ugleda dvije žene. Bile su to Nell Martin i Eddie Graffon.

Sjeo je, a kretnja je izazvala bol u glavi. Uspio je spustiti noge na pod. Kad su mu se misli razbristile, upita:

– Imao sam nezaštićena leđa. Tko me je udario?

– Garlinghouse – odgovori mu Nell Martin.

– To sam i pretpostavio – promrmlja Ralph. – Valjda drškom revolvera.

– Šakom – objasni mu Eddie Graffon.

Primjetno iznenađen, Ralph pogleda obje djevojke.

– Nemoguće! Nitko ne može zadati takav udarac golom šakom.

– Šakom – mirno ponovi Nell. Liječnik West je nešto miješao u zdjelici.

– Bila je to uistinu njegova šaka, Portere – reče i on.

Natjerao je Ralpha da popije napitak, nakon čega se osjećao bolje.

– Vrijeme je da se vratim u salun – izjavi Nell. – Budeš li prolazio, svrati na kavu, Ralphe.

– Ako uopće ustanem na noge – našali se Ralph.

Tek kad je Nell izašla, Ralph spazi namršten Eddien pogled. Odjednom je razumio. Eddie je očito bila ljubomorna na Nell. Bio je to dobar znak. Ili možda nije? Koliko dobar, u ovom trenutku nije mogao prosuditi.

Ike Garlinghouse ga je, dakle, mlatnuo svojom šaketinom? Nedvojbeno je jak kao bik, ali je ovo ipak bio udarac s leđa i velik dio snage udarca bio je u iznenađenju.

Ralph prstima opipa mjesto iza desnog uha. Osjetio je oteklinu i naprsu kožu. Budući da mu je liječnik nečim premazao bolno mjesto, uprljao je prste. Obriše ruku o hlače.

– Kako je prošao Bill Jamison?
– upita.

Prije nego što je Eddie uspjela odgovoriti, začuje se glas iz susjedne prostorije:

– Tu sam, Ralphe. Doktor se trudi da me još malo zakrpa.

Ralph othramlje do vrata. Bill Jamison je sjedio na ležaju. Jedno mu je oko bilo potpuno zatvoreno, koža lica zguljena i plava, a usnice rasječene i otečene, tako da nije mogao razgovjetno govoriti.

– Upravo sam ušla u salun kad te je Garlinghouse udario – rekla je Eddie. – Nell Martin mu se objesila na ruku kako bi ga spriječila da te ne udari ponovo. Zgrabila sam ga i ja.

– Hvala. Pomoć mi je zaista trebala.

Mještani su potom razdvojili Billa Jamisona i Barta Ironsa. Bart Irons je čak odbio liječničku pomoć, iako je bio gadno pretučen. On i Ike Garlinghouse uzjahali su i odjurili iz grada.

– Ali nisu odjahali na sjever – dometne Eddie. – Otišli su u smjeru istoka.

– Istoka?

Eddie potvrdi glavom.

Ralph se osvrnuo oko sebe i upita:

– Gdje ti je puška, doktore?

Ne čekajući odgovora, dograbi vinčesterku naslonjenu u kutu i izjuri iz kuće. Liječnik ga je pratio zabrinutim pogledom.

– Čini se da je poblesavio od tog udarca – promrmljao je.

Eddie Graffon je sustigla Ralpa u trenutku kad je utrčao u konjušnicu s liječnikovom vinčesterkom u ruci. Žurno je odvezao osedlana konja i popeo se u sedlo.

– Kamo ćeš, Ralphe?

On zategne uzde i omota ih oko ruke.

– Odjahali su na istok, kažeš? Ne na sjever prema farmi »Rafter Y«, kamo su morali poći! Zar ne razumiješ što to znači?

– Osjećaš li se dobro, Ralphe?

– Mike Hastings – promrmlja Ralph u pola glasa.

Za trenutak je obuzdao mustanga. Shvativši, Eddie je smrtno problijedjela.

– Hoćeš reći da bi mogli navaliti na Mikea Hastingsa?

Ralph je, međutim, već okrenuo konja, pognuo glavu i u galopu izjurio iz konjušnice. Trenutak kasnije izgubio se s vidika.

Dok je Eddie uspjela odvezati uzde i uzjahati, Ralph Porter je izjahao iz Curcinglea. I konj joj je bio nešto razdražljiv, pa ju je stajalo napora da stavi nogu u strmen.

– Žuriš nekamo, draga?

Nell Martin je stajala ispred svojeg saluna.

– Idem dovraga! – progunda Eddie i odjaše galopom.

Nije spazila ljutit i iznenađen pogled na Nellinu licu.

IV

Ralph Porter je jahao brzo. Ali njegov je konj bio umoran, jer je u posljednjih nekoliko tjedana prevatio brojne kilometre, noseći Ralpa od jedne do druge farme, kupujući krzna i kože. Zbog toga je Eddie sustigla Ralpa otprilike dva kilometra izvan grada.

Okrenuvši se u sedlu, Ralph je odmjeri.

– Moramo biti oprezni, Eddie.

Garlinghouse je zaista bio ljutit na tebe kad te onako zviznuo – dovikne ona. – Zbog toga bi mogao napasti i Mikea Hastingsa, Ralphe.

Ralph nije imao odgovora. Hastings mu je imao dovesti krzna i kože za koje bi dobio novac. A Hastingsu je novac bio potreban i to hitno.

Mike Hastings je u svoju farmu »Round Butte« uložio sve do posljednjeg novčića. Međutim, ova ga je zima silno pogodila, odnijevši mu sve osim tri tegleća konja i dvije krave. Premda mu kože koje je vukao u Curcingle neće priskrbiti odviše novca, dolar je ipak dolar.

Još nešto se Ralphu neprestano vrzlo po glavi: tučnjava u salunu »Mint«. Tada je prvi put nešto izašlo na vidjelo: Ike Garlinhouse nipošto nije čovjek koji bi mirno sjedio i dopustio farmerima da se bore protiv njega.

Irons se okomio na Billa Jamisona, koji ga je doveo u nepriliku. To je osramotilo Ironsova gazdu, Ikea Garlinghousea. Irons je zacijelo pretpostavio da će Jamison biti lak protivnik. Ali je ispalo drugačije.

Irons nije polučio ugled tučnjavom s Jamisonom. Garlinghouseov revolveraš zapravo ga je izgubio. I time je nanio štetu vlasniku farme »Rafter Y«.

Ralphova pretpostavka je bila da je Garlinghouse odjahao da zaskoči Mikea Hastingsa, odnosno da jednim udarcem ubije dvije muhe. Osim što bi uništio Mikeova teretna kola krcata kožama i krznima, bila bi to i odmazda za to što je Irons izgubio u borbi s Billom Jamisonom. Ili možda nije u pravu?

– Ispred nas su dva jahača – dovikne mu Eddie.

U prvi mah Ralph je pomislio da su to Garlinghouse i Irons. Dva su čovjeka popriječila svoje konje na putu koji je vodio kroz kanjon.

Kad ih je Eddie spazila, bili su oko dvjesto metara daleko, pa ih je bilo nemoguće prepoznati.

Ralph uspori konja. Ona dvojica su savršeno zatvorila put. Strme stijene usjeka nisu dopuštale da ih zaobidu.

Tada ih je prepoznao. Kao što je pretpostavio, to su bili ljudi s farme »Rafter Y«.

– Lee Hamer je jedan, Eddie. To je onaj na sivcu. Onaj drugi također je njihov čovjek. Mogao bi biti Joe Barnard.

– U pravu si, Ralphe. Što misliš da im je zadatak?

– Jedino to da nam spriječe prolaz. To je sve.

Eddie ga pogleda zamišljenih očiju.

– U tom slučaju, tvoje prijašnje pretpostavke su točne. Možda su Garlinghouse i Irons odjahali da zaskoče Mikea Hastingsa. A ova dvojica stražare kako nitko ne bi vidio kako Garlinghouse i Irons obavljaju svoj prljav posao.

Ralph kimne. Možda je djevojka u pravu. Osjetio je gorak okus u ustima. On je donio sve te nevolje. Svojim dolaskom u Curcingle izazvao je samo neprilike.

Iznenada ga obuze srdžba. Garlinghouse nije posjedovao cijelu tu oblast, niti je imao pravo gospodriti farmerima. Počeo je razmišljati što je radio šerif Matt Taggart. U mislima se vratio do liječnikove ordinacije.

Obje, Eddie i Nell, ispričale su mu da ga je Garlinghouse zviznuo odostraga. Ali se nikako nije mogao sjetiti da je i jedna spomenula da mu je šerif priskočio u pomoć.

Dvojica s farme »Rafter Y« potpuno su konjima zatvorila prolaz. Sjedili su u sedlima i cinički promatrali Eddie i Ralpa. Nitko nije govorio.

Lee Hammer je bio sitan čovjek, bistrih plavih očiju, plavih i hladnih poput očiju djevojke. Imao je nježno dječje lice koje je odgovaralo očima. Ipak, prema onome što je Ralph čuo o njemu, revolverom ili puškom Lee Hammer je rukovao izvanredno.

Ralph odmjeri Joea Barnarda. Bio je to div širokih ramena, jakih prsiju i bedara, pa je i konj kojega je jahao morao biti grdosija.

Ralphu nije promaklo kako Lee Hammer gleda Eddie. Iz njegovih očiju, kojima nije ništa moglo promaći, izbijao je požudan, tajnovit žar.

Barnard je progovorio prvi:

– Krenuo si nekamo, nakupniče?

– Ovo je javni put.

Hammer je nastavio promatrati Eddie očima koje se nisu mijenjale, a Ralph ponovo skrene pogled na Barnarda.

– Namjeravaš li se maknuti, čovječe? – upita ga.

Barnard se naceri:

– Zar ti na to sličić?

– Dovoljno si dugo zurio, zakrčljali majmune – sikće Eddie.

Hammer pomakne konja naprijed u namjeri da je zgrabi. Ni Ralph ni Lee Hammer nisu opazili kad je Eddie razvezala laso. Kad joj se Hammer približio, zamahnula je smotanim konopcem.

Laso ga je pogodilo posred lica. To ga je zaustavilo. Sjedio je i kleo, opipavajući crvene tragove.

– Pokušaj ponovno!

– Prokleta mačketino!

Lee Hammer je položio ruku na revolver. Srdžba je u valovima pre-

lazila njegovim licem. Ralph je palcem napeo vinčesterku uz glasni škljocaj.

– Pomakni konja, Lee, i ne ponašaj se cijeli život poput ludaka – zagrmio je Joe Bernard. – Momak je napeo pušku!

Hammer je promatrao Ralphovu vinčesterku. Srdžba je ustupila mjesto hladnom rasuđivanju. Eddie se ugrize za donju usnicu, a ruka kojom je držala laso počne joj drhtati.

– Molim te ne pucaj, Ralphe! Ubit će te!

– Vinčesterka baš nije najbolja za borbu izbliza! – reče Hammer.

– Prije nego što je uspiješ okrenuti, ja bih mogao izvući revolver i opaliti.

Barnard potvrdi kimanjem glave.

Hammer je ponovo pogledao u Eddie, no ovoga puta njegove oči nisu pokazivale ništa.

– Zašto nas zadržavate? – zahtijevala je Eddie.

Barnard slegne ramenina, s osmijehom na debelim usnama. Hammer je pogledao u svog ortaka hineći čuđenje. Ralphu međutim, nije promaklo da Hammer cijelo vrijeme drži ruku na koricama svog revolvera.

– Zbog čega bismo vas, dovraga, zadržavali da prodete? – tobože se začudi Hammer. – Put je tako uzak da smo se i mi zaglavili. To je sve.

– Onda se maknite na jednu stranu!

– Nema mjesta – reče Barnard.

Dvojica s farme »Rafter Y« cerekala su se. Ralphu je bilo jasno da je to samo zanovijetanje. Garlinghouse ih je ostavio s jasnim ciljem da mu spriječe susret s Mikeom Hastingsom.

Imali su dvije mogućnosti. Jedna je bila probijanje silom, što bi uključilo pucnjavu. Ralph odbaci tu mo-

gućnost iz dva razloga. Ponajprije, mogao je biti ubijen, a osim toga imao je uza se Eddie, a revolveraški obračun nije nešto što treba da doživi žena.

Druga je mogućnost bila da odjaše natrag u smjeru grada, zaobide hrbat brda i onda poče prečacem. Bio je to jedini razuman plan, pa Ralph okrene konja.

– Hajdemo, Eddie!

– Kukavička kožarska strvino!

Riječi su izgovorene tiho i cinički, a dolazile su iz usta čovjeka djetinjeg lica. Uvreda je pogodila Ralphu i u tren oka mu uzburkala krv. Čak je na trenutak popustio bijesu.

– Izazivaš me, je li, majmune?

Lee Hammer je već bio spreman za borbu. Vidjelo se to po bljesku u iznenada ledenim očima, podrhtavanju donje usnice i bjelini zglobova na prstima kad je stisnuo crnu dršku revolvera.

– Imaš pušku. Upotrijebi jer – reče.

– Radije upotrijebi glavu, Ralphe – dobaci Eddie.

Razbor nadvlada Ralphov slijepi bijes. Eddie je imala pravo. Ova dvojica htjela su ga ubiti. Tvrdili bi da je to bilo u samoobrani, a Garlinghouseov novac bi ih na suđenju oslobodio krivnje. Ako bi uopće bilo suđenja.

– Drugom prilikom – procijedi Ralph.

Hammer se pomaknuo naprijed, opaka izražaja lica. Hammer ga je upravo silio na borbu.

– Ništavno, prljavo pseto, ja ću...

– Oni su naumili da nas ubiju, Ralphe.

– Kako si samo pogodila? – upita Hammer.

Joe Barnard se smijuljio.

Iznenada se iz gusta grmlja začu glas:

– Skidaj ruku s revolvera, Hammer, ili ću te ustrijeliti kao pseto! Imam pušku i znam je upotrijebiti!

V

Činilo se da su se sva četiri jahača ukočila od iznenađenja. Napetost je popustila jednako brzo kao što je došla.

Lee Hammer je nešto mrmljao gledajući u grmlje. Ali, onaj koji je govorio bio je dobro sakriven. Joe Barnard, koji je teško shvaćao, naposljetku je dokučio što se događa. U čuđenju oblizujući usne, upre pogled u gusto žbunje.

– Čini se da je netko u grmlju, Hammere?

– Vraški si u pravu, Bernarde. A sada ti i Hammer okrenite konje i gubite se. Je li jasno? Držim ih na nišanu, Ralphe. Skini taj osmijeh s lica, pa ih radije i ti uzmi na nišan.

Ralph je poslušao. Hammer podiže prazne ruke. Isto učini i Joe Barnard.

Svi su bili zbunjeni. Glas je zvučao napeto i imao neobičan prizvuk. Ma tko govorio, čini se da je namjerno izmijenio glas. U jednom trenutku Ralph je čak pretpostavio da bi to mogao biti šerif Taggart, ali glas poput njegova teško bi se mogao tako izmijeniti. Iz još jednog razloga brzo je odbacio pretpostavku da bi čovjek s puškom mogao biti Taggart. Taggart se ne bi tako otvoreno suprotstavio Garlinghouseu. Bio je čovjek koji se držao suzdržano sve dok ne bi postao potpuno siguran čija strana pobjeđuje. Tada bi se priklonio pobjedniku.

Tko je onda mogao biti čovjek s puškom?

Možda koji od farmera? Zatekao se u blizini, vidio što se događa i dojahao u pomoć.

– Razoružaj ih, Eddie!

Eddie je sjahala i izvukla puške iz navlaka na sedlima. Potom je uzela dva revolvera od Hammera i kolt od Bernarda.

Čovjek s puškom je šutio.

– Možda momak u grmlju uopće nema puške – zarokće Bernard – Ne vidimo ga, Lee...

Odgovor je bio oštar puščani prasak. Bernard zamalo nije pao s konja od silna zaprepaštenja. Ralph je čak pomislio da ga je pogodio metak. Ali kad se Bernard uspravio, doduše blijeda lica, bilo je jasno da je metak imao cilj samo da uplaši diva.

– Čovječe, ne igray se tom puškom!

Nije to bila zapovijed, nego vapaj. Bernard se od nasilnika pretvorio u uplašenog dječaka. Hammer ga ošine pogledom u kojem je Ralph razabrao ljutnju i prezir.

– Uspravi se kao muškarac, Bernarde.

– Lako je tebi pričati! Nije kraj tebe fijuknuo metak.

Eddie složi oružje na hrpu uz cestu.

– Krenite sad vas dvojica! – zapovjedi Ralph. – I ne zaboravite da jašem iza vas.

Krenuo je za njima s uperenom puškom. Slijedio ih je do vrha prijevoja. Odatle ona dvojica krenuše niz strminu. Ralph ih je pratio budnim pogledom. Nije mu promaklo da Hammer jaše odveć blizu Bernarda. Već u slijedećem trenutku Bernard se našao u prašini. Hammer ga je u galopu izbacio iz sedla, uhvatio uzde njegova konja i odjurio dalje.

Ralphovim licem preleti osmijeh. Lee Hammer je iskalio bijes na Bernardu, natjeravši ga da se pješice vrati kući.

Međutim, gorio je od znatiželje. Htio je što prije doznati tko je čovjek s puškom. Ipak je prije nego što se vratio u podnožje kanjona, bacio pogled prema Hastingsovoj farmi. Vidio je gospodarske zgrade i Hastingsova velika teretna kola na putu, možda dva kilometra udaljena od farme.

Nešto mu nije išlo u glavu. Tamo su bili vozač i kola, a ovdje su Hammer i Bernard zaustavili njega i Eddie. Znači, pretpostavljao je pogrešno: Garlinghouse i Irons nisu napali Hastingsa.

Ralph dalekozorom pretraži okoliš. S visine na kojoj se nalazio morao bi vidjeti dva konja ili njihove jahače da su bili skriveni i u grmlju. Ali nije otkrio ni traga Garlinghouseu ni Ironsu.

Što bi to trebalo da znači?

Nije imao vremena za zagonetke. Žurno se vratio na mjesto gdje je stajala Eddie u razgovoru sa spasiocem koji je izašao iz grmlja. Prepoznavši u njemu Nell Martin, sjahao je i viknuo:

– Nije li to Nell? Kako to da si nas slijedila?

– Bilo mi je jasno da nešto nije kako valja, čim sam spazila da napuštaš grad u onakvoj žurbi umjesto da ostatak dana provedeš u krevetu. Kad sam još vidjela Edwina kako juri za tobom, odlučila sam da vas slijedim.

– Ali tvoj glas?

Nell je progovorila glasom duboki, nalik na muški:

– Naučila sam to još kao dijete, Ralphe. Moji roditelji su bili putujući glumci. Od njih sam štošta naučila.

– Fantastično! – kroz smijeh će Ralph.

Tek tada je opazio hladnoću na Eddienu licu. U znaku se osjećala

napetost svaki put kad bi se Eddie i Nell susrele. Eddie se nije ponašala prirodno u Nellinoj blizini. Ali vlasnica saluna »Silver Spur« pravila se da to ne zamjećuje.

Nell je bila poduzetna žena. Bilo je to vidljivo iz njenih razgovora i iskrenosti s kojom se ophodila s mušterijama i ostalima. I njemu je pričala da je jednom bila udata, a sada je razvedena jer »brak nije uspio«.

– Pa, mnogo ti hvala – protisne Eddie usiljeno.

– Nema na čemu – odgovori Nell.

Namrštivši se, Ralph spretno promijeni predmet razgovora. Ispričao mi je kako su dvojica Garlinghouseovih plaćenika odjurila prema farmi »Rafter Y« i kako se Hammer osvetio Barnardu zbacivši ga s konja i natjeravši ga da hoda pješice.

– Otpast će mu noge – sažali se Nell. – Jesi li vidio kakav trag Mikeu Hastingsu?

Ralph im ispriča da je vidio i Hastingsa koji bi vrlo brzo trebao da stigne do prijevoja.

– Uopće to ne razumijem – reče Eddie.

– Zbog čega? – upita Nell.

– Kad smo Ralph i ja čuli da su Gerlinghouse i Irons krenuli na istok umjesto na sjever, prema farmi »Rafter Y«, pa kad smo još naišli na Barnarda i Hammera, zaključili smo da su naše sumnje osnovane. A kad tamo, Hastings dolazi, živ i zdrav!

Nell se namrštila.

– I ja sam u nedoumici – reče Ralph. – Ako Garlinghouse i Irons nisu krenuli da zaskoče Hastingsa, zašto su onda ovdje ostavili Hammera i Barnarda da nas zaustave?

– O tome i dalje možeš nagadati – složi se Nell. – Pitam se jesu li prepoznali moj glas. Ako jesu, stvari bi za mene mogle postati vrlo neugodne.

Ralph i Eddie su je pokušali umiriti, vjerujući da je nisu prepoznali.

– Pa, ljudi, ja bih sada morala poći natrag u grad. Nadam se da ćete vas dvoje sada biti sigurni ako vas ostavim.

– Dakako – odgovori Ralph – Mnogo ti hvala.

– Da, hvala ti – dometne Eddie primjetno hladnijim glasom.

– Je li to žensko? – zajedljivo će Eddie, čim se Nell izgubila u grmlju.

– Ti bi mogla biti dobrano zahvalna što je došla u pravi trenutak.

– Ne sviđa mi se, nimalo.

– Ljubomorna?

– Ljubomorna?! – prasne Eddie.

– Zbog čega? Ili zbog koga?

– Zaboravi – pomirljivo će Ralph. – Hajdemo pred Hastingsa.

– Što ćemo s njihovim oružjem?

– Hastings će ga u kolima odvesti u grad.

Potjeraše konja uzbrdo, a Ralphu je godila tišina, jer mu je od sukoba s Hammerom i Barnardom još bilo mučno u želucu.

Mike Hastings je bio debeljuškast čovjek od četrdeset pet godina. Ispijunuo je duhan koji je žvakao i upitao:

– Zar ste malo izašli na jahanje?

– Jesi li vidio Garlinghousea ili Ironsa?

Hastingsov bič fijukne zrakom.

– Ta su me dvojica sreli dolje na raskrižju. Jahali su kao da ih goni sam vrag.

– Jesu li te zaustavljali?

– Nisu. Irons je krenuo prema meni, ali je produžio. Nešto se s njim dogodilo. Činilo mi se kao da

ga je konj ritnuo i odbacio u glib.

Zagonetka je postajala veća. Ralph se osvrne oko sebe gundajući mrzovoljno. Očito su ga Garlinghouse i Irons nadmudrili. Nisu napustili Curcingle s namjerom da zaskoče Mikea Hastingsa. Ali, kamo su otišli?

Ralph ispriča debeljuškastom farmeru o tučnjavi između Billa Jamisona i Barta Ironsa, te kako ga je Ike Garlinghouse oborio udarcem šakom.

– Čini se da su neprilike otpočele, Ralphe!

– Bojim se da si u pravu.

– Pitam se samo kako to da je Garlinghouse ostavio Hammera i Barnarda da vas zaustave? Sve mi se čini da tebe želi pritegnuti, Ralphe.

– I ja bih rekao.

– Neće im uspjeti da nas otjeraju – reče Eddie.

– To je prilično samouvjeren stav, djevojko! Samo nas je šest farmera, a neki od nas nisu više u cvijetu mladosti.

– Starac može pucati jednako kao i mladić.

– Pucnjava nije osobito zabavna, djevojko!

– Znači li to da podvijaš rep i bježiš, Mike? – upita Eddie.

Smireni farmer malo pričekao s odgovorom.

– Noge su mi teške i kratke, gospodice Edwina. Debeo sam i osjećam da starim. Usto i teško dišem. Sve kad bih i želio kidnuti, moja me pluća i noge ne bi daleko odnijele.

Čula je njegov odgovor i razumijela ga. Mike Hastings neće kukavički bježati.

– Držim da je vrijeme da krenem, Ralphe – reče Mike. – Srest

ćemo se u grad, zar ne? Hoćeš li da pokupim njihovo oružje?

– Jahat ćemo s tobom.

Mike podvikne na zapregu i kola sa štopotom krenuše. Ralph i Eddie su jahali ispred kola. Sunce je ugrijalo. Konji su se počeli znojiti. Ralph osjeti ugodan miris bora i omorike. Grmovi divljih ruža bili su okićeni crvenim cvjetovima.

Njihove misli nisu bile zabavljene divljim ružama ili drvećem Montane. Razmišljao je o Eddie i Nell. Obje su bile spremne da se udaju za njega, a njemu nije bilo do ženidbe. Naumio se oženiti jednog lijepog dana, ali je taj dan uvijek bio dovoljno daleko u usporedbi sa sadašnjim trenutkom.

Pogledao je u Eddie.

Jahala je gledajući ravno preda se i držeći čvrsto stisnute usnice. Upitavši je da li je ljubomorna, pogodio ju je u ranjivo mjesto. Možda bi bilo najbolje da utovari Hastingsova krzna, zatvori vagon i krene spram St. Louisa.

Popeli su se na vrh uzvisine. Eddie je prva spazila dim. Dizao se okomito, a onda širio iznad cijele doline.

– Je li ono požar, Ralphe?

Zagledavši se u dim, Ralph osjeti hladnoću oko srca.

– Kao da je s mog imanja – istisne Mike Hastings.

Ralphu naposljetku sine. Garlinghouse i Irons su odjahali da zapale Hastingsovu farmu. Susreli su Lee Hammera i Joea Barnarda, te ih poslali da onemoguće bilo kakvu potjeru.

– Prljavi psi!

VI

Mike Hastings žurno zaveze kola kraj puta i ispregne jednoga konja.

Uzjahavši, potjera konja kojemu je orma visjela s obje strane trbuha.

– Pasji sinovi... zapalili su moju brvnaru...

Ralph je dobro znao da je farmer utrošio mnogo vremena i truda za gospodarske zgrade. U njih je uložio i sav novac koji je posjedovao. Ovo će za njega biti udarac od kojega se neće oporaviti.

– Pričekaj, Mike. Možda griješimo. Možda su se zgrade same upalile. Jesi li možda ostavio vatru u peći?

– Koješta, Ralphe. To je njihovo djelo. Sad mi je jasno zašto je onaj pasji sin, Bart Irons, pljunuo na mene.

Činilo se da je uvreda pogodila Hastingsa više nego što ga je potresla vatra. Kad su se primakli na otprilike kilometar do imanja, Ralph reče:

– Vas dvoje odjašite ravno, a ja ću malo istražiti po okolini.

– Sumnjaš li da su još uvijek na imanju?

Ralph zatrese glavom i reče:

– Podmetnuli su požar i pobjegli.

– Što smjeraš, Ralphe? – upita Eddie zabrinuto.

– Samo ti odjaši s Mikeom.

– Čuvaj se, Ralphe!

Ralph je potjerao konja u galop. Uz malo sreće mogao bi ih presresti i iznenaditi, te jednoga ili obojicu odvesti u grad.

Ali, što bi dobro ispalo ako bi ih i doveo u grad? Nije ih uhvatio na djelu, nije mogao ustvrditi da ih je vidio kao podmeću požar na Hastingsovu imanju. Osim toga, možda to i nisu učinili oni. Moguće je da se vatra sama od sebe pojavila.

On usmjeri konja prema sjeveroistoku. Garlinghouse i Irons nisu mogli biti u velikoj vremenskoj prednosti.

Naišao je na tragove koje je ostavila stoka idući s uzvisine prema pojilu u Curcingle Creeku. Sagnuo se i zapiljio pogled u prašinu. Kravljije izmetine i kravljji tragovi, ali ni traga konju. Oni još nisu prošli ovuda. A možda i neće.

Okrenuo je konja i to mu je spasilo život.

Metak je prozviždao tik iznad njegove glave. Preplašeni konj se propne, a Ralph ga natjera između stijena. Sjahao je i otpuzao do ravni s koje je mogao vidjeti zasjedu ispod sebe i čovjeka koji je netom istrčao iz skrovišta i pojurio prema svom konju.

Ralph prepozna Barta Ironsa. Znači, Irons i Garlinghouse su ga vidjeli i namjestili mu zasjedu. Bart je pucao na njega, a Garlinghouse je odjahao dalje.

Preplavi ga bijes. Prvi put je postao svjestan bešćutne upornosti, tvrdoglave mržnje i glupava ponosa Ikea Garlinghousea. Garlinghouse ga je htio ubiti i poslao je Ironsa da za njega obavi taj zadatak.

Bart Irons je trčao. Ralph izvuče pušku i uhvati Barta na nišan. Potegne obarač vinčesterke.

Promašio je.

Bart se bacio među stijene i Ralph ga više nije mogao vidjeti. Potrčao je na drugu stranu stijene, ali za to vrijeme Bart je već uzjahao i pobjegao s mjesta zasjede. Jahao je brzo, viseći na jednoj strani konja.

Prateći revolveraša pogledom, Ralph je razmišljao kako je ostao dužan dvojici: Garlinghouseu zbog podlog udarca iza leđa i Ironsu koji ga je pokušao ubiti.

Ni u jednom trenutku Ralph nije potcijenio ni jednoga od te dvojice. Ike Garlinghouse se borio da očuva

svoje područje. Gledajući na taj način, Bart je bio lošiji čovjek. Lošiji zbog toga što je iznajmljivao svoj revolver. Bio je spreman ubiti, ne zbog zemlje ili stoke, nego za novac. Važan mu je bio samo novac. I Garlinghouse je bio pohlepan, samo što njegova pohlepa nije bila tako očita.

Ralph se vrati do konja. Uhvatio je uzde i osvrnuo se uokolo, ali je bio uvjeren da su Garlinghouse i Irons bili jedini s farme »Rafter Y« koji su se zatekli u ovom kraju. Nije više vidio ni jednog jahača.

Uskoro je dojahao do Eddie koja je sjedila u sedlu u dvorištu Hastingsove farme.

Mike Hastings je stajao uz zgrade u plamenu, toliko blizu koliko mu je dopuštala vrućina. Očito je najprije bila zapaljena kuća, jer je od nje ostalo još samo zgarište.

– Učinilo mi se da sam čula pucnjavu – reče Eddie.

– Varaju te uši – odmahne glavom Ralph.

Nije bilo potrebno da joj išta kaže. Čak nije namjeravao govoriti Mikeu o svom sukobu s Ironson. Hastings će nakon ovoga jamačno propasti. Baš to je Garlinghouse želio postići.

Jer, Garlinghouse je trebao izgovor da dotuče farmera. Uopće nije bilo važno hoće li to učiniti on ili Irons, jedan od farmera morao je biti uništen.

Kad to postignu, drugi farmeri, koji imaju obitelji, bit će izvrgnuti pritisku svojih žena i obitelji, pa time prisiljeni da napuste područje Curcinglea. Tako će se uništenjem jednoga moći postići da ostali, iz straha za vlastite živote, također odsele.

Ralph ode do mjesta na kojem je stajao Mike Hastings. Tek tada je

spazio što Mike netremično promatra. Mikeov veliki ovčar ležao je u grmlju prostrijeljene glave.

Ralph je šutio.

Hastings je stezao šake. Usne su mu se trzale i činilo se da će zaplakati. Nije pogledao Ralph.

Ralph osjeti da bi farmer želio ostati sam, pa prošeće uokolo. Ionaako više nije bilo moguće ništa učiniti. Zgrade su već toliko izgorjele da ih se nije moglo spasiti.

Jedini način da se dođe do vode bio je da se izvuče ručnom crpkom, ali bi i to bio vrlo spor način. No pokazalo se da bi to također bilo nemoguće. Došavši do crpke, Ralph je shvatio zbog čega. Pokraj potpuno zdrobljene crpke ležao je težak malj. Iz ovog bunara bilo je nemoguće crpsti vodu tako dugo dok se ne postavi nova crpka.

Garlinghouse i Irons pobrinuli su se da posao ne ostane dopola dovršen.

Ralph je odjahao natrag do Eddie. Hastings je ostavio psa i prišao im.

– Ubili su Trixa – prokleo je ispod glasa. – Htio sam ga povesti sa sobom u grad, ali bi se obično potukao s drugim psima, pa sam ga zbog toga ostavio kod kuće.

Ralph kimne glavom. Nije mogao ništa reći. I Eddie je šutjela.

– Trebalo je da ga povedem, Ralph.

Ralph je pošao do zgarišta. Od zgrada su ostale samo gomile užarena ugljevlja.

– Što ćeš sad učiniti, Hastings?

Hastings ga tupo pogleda. Činilo se da nije u stanju odvratiti misli od mrtvog psa.

– Nisam još odlučio, Ralph.

– Onda razmisli i izvedi to vrlo oprezno.

– Zbog čega?

– Oni žele ubiti nekoga od vas farmera. Svejedno jesi li to ti ili netko drugi. Ne bih bio iznenađen da su ti potpalili imanje zato što smatraju da ćeš se vrlo lako razljutiti i nasrnuti na nekoga od njih.

– Morao bih postupiti baš tako. Ralph odmahne glavom.

– Ponašaš se odviše prijateljski prema njima, Portere – plane Hastings. – Možda ti i nisi tako suglasan s nama farmerima kao što to neki od nas misle!

Ralph je zadržao mirnoću. Znao je da je farmer uzbuđen i smušen. Ipak ga je optužba malo razljutila. Prisilio se na osmijeh.

– Ne misliš tako, Mike. Ti dobro znaš da nije tako. A ako baš želiš čuti, moram te podsjetiti da ne možeš dokazati da su ljudi s farme »Rafter Y«¹ spalili tvoje imanje.

– Ja sumnjam.

Ralph mu na to objasni kako sud traži stvarne dokaze, čak svjedoke, da bi uspješno prosudio o nekom slučaju. A tko je vidio da su Garlinghouse i Bart Irons podmetnuli požar na imanju? Nitko.

Pričekali su dok je vatra dogorjela, kako više ne bi bilo opasnosti da se zapali okolno grmlje, a potom su odjahali natrag do mjesta gdje je Hastings ostavio kola i drugog konja.

VII

Ralph Porter je pogriješio kad je pomislio da je Lee Hammer, obuzet žestokim bijesom, odjahao vodeći Barnardova konja. Lee je upravo razmišljao kako je sve pošlo naopako. Garlinghouse im je zapovijedio da zatvore put kako Eddie Graffon i Porter ne bi mogli proći.

Sve je bilo dobro dok se nije pojavio zagonetan strijelac i otjerao ih. A taj je strijelac načinio još i bu-

dale od njih. Hammer se sjeti groznog straha što ga je Barnard pokazao kad je nepoznati strijelac opalio hitac upozorenja iznad njegove glave.

Revolveraš? Pih! Obična kukavica!

Neka samo gazi u onim svojim smiješnim čizmama. One će mu nabiti debele žuljeve na nožurinama.

Misli mu ponovno skrenuše na tajanstvenog strijelca. Garlinghouse je dobro plaćao da se izvršava točno ono što je želio.

A oni su sve zabrljali.

Hammer se zapravo bojao Garlinghousea. Strepio je pred njegovim glasom i bijesom, njegovim revolverom i snagom. Po svaku cijenu želio je zadržati sadašnji posao. Bio je to lagan posao, odlično plaćen, pogotovu kad se usporedi sa zaradom koju bi dobio za čuvanje stoke. Uza sve to volio je opasnost.

A posao za Garlinghousea bio je opasan. Zapravo su sjedili na bačvi baruta i svakog trenutka mogla ih je raznijeti eksplozija.

Iznenada Lee Hammer zaustavi konja.

Sinula mu je sjajna zamisao. Potrudio se da je razmotri detaljnije. Vrtio ju je po glavi kao što se ptica vrti oko komadića kruha. Promatrao ju je sa svih strana dok naposljetku nije došao do pravog rješenja.

Zadovoljno se nasmijao vlastitom otkriću. Garlinghouse će nedvojbeno biti zadovoljan, što će biti i dobra protuteža nezgodi koju je izazvao nepoznati strijelac.

Da, Garlinghouseu će se to jamačno dopasti. Ali je trebao Barnardovu pomoć.

Okrenuo je konja i nastavio jahati hodom. Nije bilo potrebe za žurbom, imali su vremena napretek.

Osim toga, želio je još jednom detaljno razraditi plan. Činio je to na putu prema Barnardu, koji je već propješačio oko kilometar. Barnard zastane i s nevjericom pogleda u Hammera.

– Što želiš, Lee?

– Imam plan.

Ljutnja je iščezla s Barnardova lica, a zamijenio ju je ispitivački izražaj. Čak se osjetio sretnim. Očekivao je dug i mukotrpan put do kuće, a odjednom se pojavio Lee Hammer koji je doveo i njegova konja.

Možda Hammer i nije tako loš momak? No Barnard je još uvijek bio sumnjičav.

– Kakav plan? – upita.

– Doznat ćeš poslije.

– Još me uvijek proganja tko je bio čovjek s puškom. Uvjeren sam da nikad nisam čuo taj glas – reče Barnard.

– Zaboravi to, Barnarde. Jednog ćemo dana to otkriti.

– Hoćeš li mi povjeriti o čemu je riječ, Lee?

Hammer je bio lukav.

– Najprije se želim ispričati zbog toga što sam te izbacio iz sedla, Joe. Ali, poludio sam vidjevši te onako zelenog od straha.

– Mene? Ja uopće nisam bio uplašen. Barem bi ti morao toliko znati o meni. Već dovoljno dugo jašemo zajedno.

Lee Hammer se složi s činjenicom da slabo procjenjuje ljude, jer u protivnom ne bi Joeu ništa zamjerio.

– Prihvaćam tvoju ispriku, Lee.

Hammer sjaše i pruži mu ruku. Barnard je bio zadovoljan. Više neće morati hodati. Stoga je bio i popustljiv. Njegove čizme počele su ga već podmuklo žuljati.

– Garlinghouse će pobjesnjeti kad otkrije da smo uprskali. A svakako će to otkriti. Netko će ispričati – reče Hammer.

– Nas dvojica morali smo zamesti tragove onoga što su on i Bart napravili Hastingsu.

Hamer potvrdi klimanjem glave.

– A mi smo uprskali, Lee – doda Barnard.

– Baš kao pravi početnici.

– Vrag bi znao odakle se stvorio onaj s puškom. Svi će nam se smijati.

– Možemo se izvaditi, Joe.

– Kako?

– Samo me slijedi – odlučno će Hammer.

Obojica uzjahaše. Barnardu je laknulo. Osjećao se dobro. Imao je konja, a Lee Hammer zapravo i nije bio tako loš momak.

Joe Barnard energično protrlja donju vilicu. Hammeru je promakla ta njegova kretnja. Barnard je još dobro osjećao mjesto gdje ga je udario Lee izbacivši ga sa sedla. Sjenka mržnje trenutačno mu je preletjela preko lica.

– Podi za mnom, Joe! – reče Hammer.

Pojahaše uz strminu. Lee Hammer naprijed, a Joe Barnard ga je slijedio. S prijevoja sa stijenama rastočenima kišama i vjetrovima širio se vidik na cijelo područje koje se valovito gubilo na obzoru. Netaknuta, pusta zemlja.

Duboko dolje, na izbočenom dijelu Round Buttea, vidjela se vatra.

– Pogledaj, Joe!

– Garlinghouse i Bart su obavili svoj posao – hladno će Barnard.

– Pogledaj na ovu stranu, Joe!

Barnard pogleda za ispruženom rukom svog ortaka. Na kosini ispod njih ugledao je tri jahača. Tanke mu se usne zategoš.

– Prvi je Eddie Graffon, drugi je valjda onaj nakupac krzna, a treći ... Hastings jaše jednoga od svojih konja.

– Jesi li dokučio moj plan?

Barnard ga tupo pogleda.

– Ne znam što smjeraš, Hammer.

Lee se nasmije opakim osmijehom i reče:

– Slijedi me.

Odjahali su do mjesta gdje je Hastings ostavio kola i drugog konja. Tek kad su se probili iz grmlja, Lee Hammer je zamijetio zlorado svjetlucanje u Joeovu pogledu.

– To je, znači, tvoj plan?

– Shvatio si u tren oka! Pamet ti baš nije jača strana.

Joe Barnard je upiljio pogled u jabuku svog sedla. Zavladala je prijeteca tišina. Hammerovim tijelom prostruji iznenadan osjećaj straha. Pomislio je da je možda ipak pretjerao. I nehotice se zagledao u golijatove ručetine.

Te ručetine, jednom stegnute oko ljudskog vrata, mogle su ga slomiti bez obzira na to koliko jak bio taj čovjek. Joe je kao od šale slamao vrat telićima.

– Bez uvrede, Joe! – reče Hammer.

Joe je još nekoliko sekundi šutio, a onda procijedi:

– Latimo se posla.

Izrezali su ormu u komadiće i pobacali je u grmlje.

– Gazdi će biti drago zbog ovoga. I ti si vidio vatru na farmi? – upita Joe Barnard.

Hammer šutke kimne.

– Čini se da je gazda dobro potpalio Hastingsovu kuću – doda Barnard.

– Vjerojatno je i ono troje vidjelo požar, pa je zbog toga Hastings ispregnuo konja i odjahao, jer bi bio

prespor da je išao s kolima – dometne Hammer.

– I meni se čini.

Ispregnuti konj zamače u grmlje. Premda ga nisu više vidjeli, čuli su pucketanje grančica dok se udaljavao. Možda će se sâm vratiti na Hastingsovu farmu, a možda i neće. Hastings će se grdno namučiti da ga pronade u toj šikari.

– A što ćemo s kolima, Lee? – upita Barnard.

– Sad ćeš vidjeti.

Hammer je skinuo sa sedla laso i prebacio ga preko tereta u kolima. I Barnard je to učinio.

– I što sad? – upita Barnard.

– Priveži konopac za konja – objasni Hammer. – Povuci brzo i snažno. Na moj znak povući ćemo obojica.

– Namjeravaš prevrnuti kola?

– Baš tako! Hajdemo, Joe! Poteži!

Potjerali su konje niz padinu, ali su kola bila stabilna i nisu se prevrnula u prvom pokušaju.

– Potjeraj konja jače! – zagraće Lee.

Hammerov je konj povukao snažnije i kola se polagano počеше naginjati na bok, a potom se uz lomljivu stadoše kotrljati niz padinu. Kože i krzna rasuše se po okolišu.

– Sjajno obavljen posao – zadovoljno promrmlja Hammer, vješajući laso o sedlo. – Sad nam još treba suhog granja, dosta suhog granja.

Skupili su granje i nabacali ga oko koža i kola.

– Da potpalim, Lee? – upita Barnard.

– Potpali.

Vatra živahno zapucketa. Zahvatila je kola, a koža i krzna, iako vlažna, vrlo su brzo ostala bez dlaka i postala bezvrijedna.

– Ovo mi se silno dopada, Lee! – reče Barnard.

– Ponavljaš se.

Zadovoljni što su opremu i kože potpuno uništili, krenuli su prema farmi »Rafter Y«. Barnard je jahao malo izvan Hammerova domašaja, ali Hammer nije više pokušavao da diva izbaci iz sedla.

VIII

Čizme su zaista bile izrađene s mnogo mašte, od crvene i smeđe kože sa zvjezdicama na gornjoj strani. Pomicale su se naprijed i natrag uz zvonko lupkanje potpetica. Iznenada su zastale.

– Dakle, ovako! – reče njihov gazda. – Hastingsovo imanje je spaljeno. Hastings tvrdi, do kraja. Vaša je pretpostavka da su to učinili Garlinghouse i Irons. Ali, osim sumnje ne postoji ništa. Baš ništa! Čizme opet nastaviše šetnju.

Hastings rastreseno pogleda u Ralpa Portera. Eddie Graffon je mjerкала vlasnika čizama.

– Što ćete poduzeti, šerife? – upitala je znatiželjno.

Taggart se zaustavi i oštro je pogleda.

– Ja vodim ovaj ured, moja damo. Vodio sam ga i prije nego što ste doselili vi farmeri. Stoga moje poslove prepustite meni. Jasno?

Ljutnja je zasvjetlucala u šerifovim očima. Ali, Eddie nije odustajala.

– Bart Irons nasrnuo je na Jamisona. Stajali ste ondje i promatrali ne poduzimajući ništa...

– Trenutak, mlada damo! – prekinje je Taggart. – Nije Irons nasrnuo na Jamisona. Jamison je navao na njega. Osim toga, oduvijek sam smatrao da je najbolji način da se tučnjava smiri pustiti obojicu da se obračunaju.

– Ništa niste učinili! – ustrajala je djevojka. – Kad je Jamison pao

na pod, Irons je prišao da ga izudara nogama, a Ralph ga je u tome onemogućio. Garlinghouse ga je udario s leđa.

– Istina je – potvrdi Ralph.

Taggart se okrene prema njemu.

– Ti se radije drži po strani, Portere. Ovdje si došljak i ne razumiješ...

– Dobro znam kad sam suvišan

– zajedljivo će Porter.

– Ubili su moga psa – javi se Mike Hastings. – Ubili su Trixa, jedinog prijatelja kojega sam imao. Spalili su mi kuću. Uništili mi kola i kože i...

– Tko: oni? – zahtijevao je Taggart.

– Ike Garlinghouse, dakako. Odnosno, on i njegovi najamnici.

– Možeš li do dokazati? Jesi li vidio da su to oni učinili?

– Ne, ali ...

– Onda to nećeš moći dokazati ni na sudu!

Ralph je znao da je šerif u pravu. Bilo mu je na vrhu jezika da mu kaže za svoj susret s Ironsom, ali se obuzdao. Nije imalo nikakva smisla o tome govoriti s Taggartom. Čak kad bi ga pritvorio, na sudenju bi opet bila Ralphova nasuprot Bartove riječi. I s kakvim rezultatom?

– Hoćeš li odjahati na moj posjed? – upita Hastings Taggarta.

– Doći ću sutra. Danas to ionako ne bi imao smisla. Po mraku ne mogu vidjeti ništa. Za dana ću pregledati tragove i učiniti najbolje što mogu.

Hastings polagano odmahne glavom. Ralphu je bilo jasno da je Taggartov odlazak na farmu potpuno nepotreban. Nije ga osuđivao. Taggart je imao svoj način, nikad nije tražio nevolju nego je puštao da nevolja potraži njega.

– Hammer i Barnard su nas

spriječili u korištenju javnog puta
→ rekla je Eddie Graffon. – Što ćete na to reći?

– Ovo se zove upornost! – bespomoćno Taggart raširi ruke i upre prstom u oružje koje je ležalo na njegovu stolu. – Došli ste ovamo s tom zbirkom, pa mi se čini da ste zapravo vi pobijedili. Što još hoćete?

– Želim vidjeti sve farmere, uključivši i moga oca, zaštićene zakonom – reče Eddie.

Taggart promišljeno polagano zaniječe glavom.

– Govorite kao moja žena, gospodice Graffon. Neprestano mi nešto prigovara i podbada me – odvрати pogled prema Ralphu Porteru. – Brak i nije bogznašto, prijatelju. Poslušaj iskustvo starijega!

Eddie nije vidjela njegov prikriiven mig.

– Oh, prestanite! – planula je.

Prvi put u nekoliko posljednjih sati nasmiješio se i Hastings. Ralph osjeti naklonost prema šerifu.

– Pa, učinite što najbolje možete, šerife – reče.

– Nedvojbeno hoću, Portere.

S time su završili razgovor. Taggart je obećao da će oružje vratiti vlasnicima i da će ih potanko ispitati o događaju.

– Ipak mi još uvijek ne ide u glavu kako ste vas dvoje mogli savladati onu dvojicu Garlinghouseovih ljudi?

– Imali smo pomagače – izjavi Ralph kao u šali.

– Čuvaj se, Portere – obrati se Taggart Ralphu, kad su Hastings i Eddie izašli. – Znam da ti je vagon pun koža i krzna i spreman za put. Znači li to da dolaziš još večeras?

– Čini mi se da ću tako učiniti.

– To bi ti bilo najpametnije, Por-

tere. Ovdje te ionako ništa ne veže. Nemaš zemlju, nemaš djece...

Ralph potvrdi glavom.

– Doduše, to bi se moglo protumačiti kao da izbjegavaš nevolje – doda šerif.

– Moglo bi.

– To je tek početak – reče Taggart i skrene pogled. – No možda bih ti mogao pomoći da se izvučeš iz svega ovoga.

– Hvala. Obavit ću to sam.

Eddie ga je dočekala pitanjem:

– O čemu ste razgovarali, Ralph?

– O požaru. Sutra će odjahati do Hastingsove farme.

– Ništa neću poduzeti – ogorčeno će Hastings. – Idem u konjušnicu. Naći su neke prostirače i nabaviti ih na sijeno da odspavam. Ujutro ću krenuti u potragu za konjem. Trebat će mi za oranje.

– Naći ćemo ga.

– Laku noć – pozdravi Hastings. Izgovorivši to, izgubio se u mraku.

– Namjeravaš otići, Ralph? – upita Eddie.

– Morao bih.

– Ti bježiš?

– Nazovi to kako želiš. Zapravo, ovdje nemam ništa. Ni zemlju, ni djecu.

– Imaš mene.

Ralph je bio zbunjen brzinom kojom mu se Eddie Graffon našla u naručju. Tijelo joj se čvrsto priljubilo uz njegovo. Glavu je zabacila unatrag, usne lagano razmaknula. Oči su joj bile poput dva tamna jezera. Usne im se spojiše u cjelov.

– Oprostite što smetam!

Odmaknuvši se, Ralph spazi Nell kako dolazi od svojeg saluna.

– Žao mi je – rekla je – ali nije baš trebalo odabrati javno mjesto. Nije li tako? Iskreno mi je žao što

sam prekinula ljubavni zanos. Možete li mi oprostiti?

– Pokušat ćemo.

Eddie nije ni pokušala prikriti ogorčenje.

– Oh, molim vas, oprostite mi.

Nell se vratila u svoj salun, ostavivši Eddie i Ralpa na cesti.

– Namjerno je to učinila – ljuto će Eddie, a oči su joj caklile od suza. – Oh, Ralphe, kako je to mogla učiniti?

– To pitaj nju. Bolje bi bilo da požuriš kući, da se tvoji ne bi brinuli.

– Noćas ću ostati kod Mattie Jones.

– Znaju li tvoji za to?

– Dakako, dušobrižniče!

– Dobro, podi onda do Jonesovih.

– Hoću. Ali tek poslije još jednog poljupca.

Učinilo mu se da je izgubljeno mnogo od prvobitnog žara. Da li stoga što ih je iznenadila Nell Martin? Djelomično i zbog toga, ali mnogo više zato što ga je smetala Eddiena odveć naglašena želja za posjedovanjem.

– Laku noć, Ralphe.

– Laku noć, Eddie.

Pratio ju je pogledom sve dok nije zamakla iza ugla. Bio je malo zbunjen. Volio je biti u društvu djevojaka, ali Eddie mu je izgledala malo odviše slobodna.

No nije ga to zabrinjavalo. Za koji sat otputovat će iz Curciglea s vagonom punim koža i krzna. Nagonski je opipao mjesto iza uha. Bilo je to osjetljivo mjesto po kojem ga je udario Ike Garlinghouse.

Zaputio se u hotel. Gospoda Woolson ga je obavijestila da je Bill Jamison ostao u hotelu i dala mu broj njegove sobe. Usput mu je rekla da je bila tu i Effie Jamison, ali se vratila na ranč.

Ralph se zahvalio. Effie se, dakle, vratila na farmu da je čuva, da se ne ponovi isto što i Hastingsu. Popeo se stubama do Billove sobe i pokucao.

– Tko je?

– Ralph Porter.

Jamison je ležao na krevetu s revolverom pokraj sebe. Svjetlo prigušene petrolejke obasjavalo mu je pretučeno, poplavljeno lice.

– Jesi li čuo o Hastingsovoj nesreći, Ralphe? Effie je požurila na našu farmu da je čuva. Što će Taggart poduzeti?

Ralph slegne ramenima.

– Još uvijek mi nisi stigao platiti kože – podsjeti ga Bill.

Ralph ode u svoju sobu po priznanicu, Bill je potpiše i Ralph ga isplati.

– Hvala, Ralph. Odlaziš li noćas?

– Da.

Jamison opsuje. Potom se okrene na bok, okrenuvši Ralphu leđa.

Ralph tiho izide iz sobe.

IX

Eddie se zaputila prema Jonesovima, na drugoj strani gradića. Kad je izmakla Ralpovu pogledu, zaustavila se i stala uz kuću.

Dodavola i Jonesovi!

Stajala je i gledala niz glavnu ulicu. Ralph Porter je ušao u hotel. Negdje na drugoj strani ulice lajao je pas, a iz daljine se čulo zavijanje kojota.

Puhao je svjež povjetarac i bilo je malo prohladno. Ovdje na sjeveru proljeće uvijek dolazi kasnije. Noćni je zrak bio čist, proziran i pun mirisa divljeg cvijeća iz prerije koja se prostirala iza gradića.

Prelazila je pogledom duž glavne ulice i osjećala kako mrzi taj gradić. Mrzila ga je zbog toga što je malen i zabačen. Pomislila je na

Cleveland i Pittsburgh. U tim gradovima bilo je svjetla i života. Bilo je ljudi koji su se smijali na cesti i ljudi koji su plakali. I muškaraca koji bi pogledali djevojku očima što su govorile rječitije od riječi.

U ustima je osjetila kiselogorki okus nezadovoljstva.

Možda se tako osjećala stoga što se pretvorila u lažljivicu, najobičniju varalicu.

Oh, samo ona je to znala! Ona i jedan čovjek. Njena majka nije ni slutila, baš kao ni očuh. Svi su vjerovali da je Loren Graffon njen pravi otac. Pa neka, neka misle što ih volja! Ona je znala da je istina drugačija.

Svrnula je pogledom prema banci.

Bila je to jedina zidana zgrada u Curcingleu. Jednokatnica, lijepa i čvrsta, točno onakva kakva bi banka trebala da bude. Žaluzine su bile spuštene dokraja, ali se ispod jedne nazirao blijed tračak svjetlosti.

Osmjehnula se i krenula prema prolazu. Odjednom je udarila nogom o praznu limenku. Zadržala je dah. Ljudi su zaista silno nemarni. Zbog čega prazne limenke ne bacaju u kutije, umjesto što ih razbacuju uokolo?

Došla je do banke i pokucala na stražnja vrata. Bila su to teška vrata i trebalo je snažno kucati. Udari-la je četiri puta, dvaput brzo i kratko, potom sporije i duže.

– Trenutak!

Čizme su došle do vrata, a potom se čulo okretanje ključa u bravi. Kad je ušla, mladić je ponovo sjedio za stolom, leđima okrenut vratima.

– Zatvori vrata, Eddie, i zaključaj ih.

– I prije sam bila ovdje.

Oštrina u njenu glasu ponukala ga je da podigne pogled.

– Lijepa si – reče joj.

Ona zaključa vrata i približi mu se. Došla je iza njega, obgrlila ga i položila svoju glavu na njegovu. Ko-sa joj je bila čista i svježa, a obrazi rumeni i topli.

– Poljubi me, Frank.

Mladić se prvi izvukao iz zagrlja-ja.

Nešto te muči.

– Samo ti, Frank.

– Sjedni.

Bacila je pogled na stupac brojki koje je mladić zbrajao.

– Ima li uistinu toliko novaca u banci?

– Otprilike toliko. Možda više.

– Šezdeset tri tisuće četiri stotine devedeset dva dolara i trideset osam centi. To je mnogo novca.

– Jest.

Pogledi im se sretoše. Sjela je pokraj njega i pobrinula se da im se koljena malko dodiruju.

– Izgledaš osamljena, dušo.

– Razmišljala sam o Clevelandu. Pomozi mi, Frank, odjednom me obuzeo osjećaj osamljenosti. Ne znam koliko ću dugo izdržati ovdje.

– Jasno mi je kako se osjećaš.

Vrškom olovke lupkao je po stolu. Njegove oči zamišljeno su gledale u olovku, a njene u njega.

– Prokleta prerija! I svi ti za-glupljeni ljudi. Jedan bijedni ples u školi svaka dva tjedna. Mjesne ljepotice u staromodnim haljinama i mjesni zavodnici sa zaliscima.

– A što je s Ralphom Porterom?

– Što je s njim?

Mladić sliježe ramenima.

– Ralph Porter noćas odlazi sa svojim kožama – objasni Eddie.

Franku je bilo dvadeset šest godina. Imao je otvoreno, prijazno lice. Nosio je plavo odijelo, plavu košulju i malu leptir-kravatu. Zadjenuo je prste u prsluk i naslonio se, a ona

je uhvatila njegov pogled koji je kliznuo po zatvorenom sefu.

– Znači da ostajem bez rivala, ha? – reče on.

– Posjedovao si me cijelo vrijeme.

Ustao je i prišao k prozoru.

– Volio bih da sam sada u klubu „Whales“. U četrdeset prvoj ulici. Jesi li ikad bila u New Yorku?

– Nisam.

– Kako bismo se nas dvoje dobro zabavljali!

– Uvjerena sam da bi nam bilo lijepo.

– Ali, za to treba novaca.

– Nabavit ćemo ga.

– Da štedim od bijednih trideset dolara na mjesec?

– Nešto će iskrsnuti.

Frank se zagleda u olovku.

– Istina je, možda će biti sreće – reče i baci pogled na sat. – Gotovo je ponoć. Otpratit ću te do Jonesove kuće.

– Odjahat ću do farme.

– Ne valja u ovo doba noći?

– Nije kasno. Majka bi se mogla zabrinuti ako ne dođem.

– Otpratit ću te onda do konjušnice.

– Ne bi trebalo da nas vide zajedno, Frank.

– Zbog čega?

– Ljudi vole pričati.

– Pusti ih dodavola, neka pričaju. Uostalom, tko je napolju u ovo doba noći? Svi su u krevetima.

– Ne, idem sama.

Znatizeljno se zagledao u nju, a potom je slegnuo ramenima. Pustio ju je na stražnja vrata, ali prije nego što je otišla, zgrabila ga je i čvrsto poljubila. Zatim je otišla.

Zaključao je vrata. Čeznuo je za njom kao što muškarac može žudjeti za lijepom ženom. Ali, ona mu je izmicala.

Prikovao je pogled na sef.

Eddie ipak nije odjahala na farmu svojih roditelja. Stigavši do raskrižja, usmjerila je konja prema sjeverozapadu i Garlinghouseovoj farmi „Rafter Y“.

Noćni povjetarac donosio je sve veću hladnoću. Kaput joj je bio smotan iza sedla i ona ga obuče ne sjahavši. Spustivši ruku u džep, nappipala je u njoj rupu. Bila je do grla sita siromaštva.

Čeznula je za svilom i satenom. Zamišljala je sebe ispred golema zrcala, bokova obavijenih podatnom svilom. Željela se vrtjeti u plesu i uživati u šuštanju svile. Kad-tad će to imati jer to silno želi.

S mržnjom je pogledala po pustoj preriji. Rekla je Ralphu da je voli, ali je lagala. Željela je otići s njim, a da bi otišla, morala je steći njegovo povjerenje. Lagala je mnogo puta, toliko da je nijedna laž više nije mogla pozlijediti.

Ali, Ralph odlazi iz Curcinglea. To ju je malo zaboljelo. Ne zbog toga što joj je stalo do njega. To nije bio uzrok gubitka. Poigrala se s njim i izgubila igru. To joj nije bilo pravo.

A Nell Martin? Nell se pojavila upravo u trenutku kad ju je Ralph ljubio. Budući da je bila žena, dobro je poznavala žene. Nell je točno procijenila vrijeme kad će se pojaviti. Nell se ludo zaljubila u Ralpha, ali je li on to zamijetio?

Možda i jest.

Više ga neće vidjeti. Slegnula je ramenima. Zbog čega uopće razmišlja o Ralphu? Neka ode!

Velika farma „Rafter Y“ bila je desetak kilometara sjeverno od Curcinglea. Upravo je namjeravala potjerati konja u galop, kad je začula topot kopita. Sjahala je i povukla se s konjem u grmlje.

Prošli su pokraj nje, ali je nisu za-

mijetili. Tri jahača jurila su prema Curcingleu. U tami ih nije mogla prepoznati. Jahali su galopom.

Tko su?

Došli su s farme »Rafter Y«, dakle, bili su to tamošnji ljudi. Je li jedan od njih bio Ike Garlinghouse? Teško. Vidjela im je samo obrise. Onaj pogrbljeni podsjećao je na Leea Hammera, a drugi, krupan, na Joea Barnarda. Treći jahač bio joj je potpuno nepoznat, ali ni po čemu nije odgovarao Garlinghouseovu opisu. Zapravo, ona je samo nagađala. Noć im je bila ortak.

Uzjahala je i nastavila put.

Ako su ono bili ljudi s farme »Rafter Y«, zbog čega su u ovo doba jahali u grad? Jahali su kao da im se žuri obaviti neki zadatak. Što?

Uostalom, što je se tiče?

Ili možda ipak?

Iz daljine se čuo prodoran i dug pisak lokomotive, koji je najavljivao dolazak vlaka u grad. Osoblje će nešto pojesti u Nellinom salunu, a onda će prikopčati Porterov vagon pun koža i krzna i Ralph će zauvijek otići iz njezina života. Osoblje je obično proboravilo oko jedan sat u Nellinom salunu.

Pred očima joj iskrsne slika Nelle. Bila je tvrda i energična žena. Mogla se smijati, ali tako da taj smijeh nije značio ništa. Negdje u životu zadobila je teške rane.

Nell bi se nalaktila na stol jedrim i osunčanim rukama. Poneki od željezničara pokušao bi je uhvatiti za ruku, a Nell bi rekla:

– Dakle, Charlie, tko si ti da mi udvaraš? Znaš li da bi nam tvoja žena mogla zamjeriti i gdje smo onda?

Svi bi se nasmijali, a Charlie bi dodao:

– Otrovat ćemo je, Nell. Arsenom.

– Uvijek ga pronadu u tijelu, a ja ne bih htjela u zatvor. Učini to sam, pa mi ispričaj kako je bilo, Charlie.

– Svakako, dok se bude penjao na vješala!

Opet bi svi prasnuli u smijeh, a Nell bi odnosila tanjure u kuhinju. Potom bi oprala ruke i dobacila.

– Imaju kod kuće krasne žene, a neprestano posežu za drugima.

– To je u ljudskoj prirodi, gospođice Nellie.

Zbog čega razmišlja o Nelli?

Je li zbog toga što je izgubila Ralpha Portera? Istina, ona ga je izgubila, ali ga Nell nije dobila. Nell se također pokušala vrtjeti oko njega. Nije ni ona svetica.

Zgrada na farmi »Rafter Y« bila je ispred nje. Sjahala je i nastavila pješice. Znala je navike stražara, pa je ušla u dvorište iza njegovih leđa. Nije ju zamijetio.

Ušla je u kuću bez kucanja.

X

Čizme su se nemirno kretale po debelom sagu, iznošene i izgubljene, čizme koje su upoznale vjetar i kišu, granje i kamenje.

Vatra u velikom kamenom kamenu polako je dogorijevala i bacala mutne sjene na čizme i njihova vlasnika. Bio je to žilav čovjek, spreman na sve samo da učini sebi po volji. To mu je kao dlijetom bilo uklesano na licu. Dlijetom vremena.

Deset koraka naprijed, pa deset koraka natrag. Konačao je zaokupljen svojim mislima. U glavi mu se rojio plan za planom. Odbacio je bezvrijedne, a vrijedne potanko razrađivao.

Čekao je nekoga. Vidjelo se to po povremenom bacanju pogleda na veliki sat.

Više je puta zastajkivao, osluškujući. Je li to bat koraka koji se pri-

blizavaju kući? Ne, ona nije dolazila na ovakav način. Dolazila je poput vjetra, tiho i u tami. Odlazila je na isti način.

Vrijeme je kad bi morala stići.

Naposljetku je začuo čizme. Čizme Barta Ironsa. Nadzornik progurao svoju ružnu glavu kroz vrata.

– Spremni smo da izjašemo, gazda!

– Porter?

Bart Irons potvrdi glavom. Oči su mu ljeskale životinjskim sjajem.

– Porter – ponovio je.

– Možda je sam odlučio otići, ali s time ne možemo računati...

– Trebalo je da se pozabavimo njime prije nego što je isplatio farmere.

– Sad mi to govoriš!

– Da ga ubijemo? – dodvorno je zapitao Irons.

– Jesi li poludio? Zar nas sve hoćeš strpati u sudnicu? – zarežao je Garlinghouse. – Taj radi za veliku kompaniju, čovječe. Ta krznarska kompanija ima para. Novcem može unajmiti odvjetnike, vrsne, ali i nepoštene.

– Da ga premlatimo?

– Svakako. I to dobro.

– Ubacit ćemo ga u vlak, pa neka ide. Prije toga ćemo sve kože preliti svježim vapnom – procijedi Irons.

– Tko je to smislio?

– Mali Bart Irons – samozadovoljno će Irons.

– Izmiješati vapno nije malen posao.

– Bez brige, gazda! Imam ja dobre oči. Pokraj rezervoara za vodu nalazi se korito. Nabavio sam i vapno. Razmišljam o tome već dulje vrijeme.

– Nije loše.

– Znate, ja razmišljam.

Garlinghouse kimnu glavom.

– U sedlo, Ironse!

Ružna se Ironsova glava povuče natrag. Vrata se zatvoriše. Garlinghouse je i dalje stajao raširenih nogu i slušao topot konja koji su se udaljavali.

Gdje li je, dodavola, ona?

Bacio je pogled na sat i zijevnuo. Ne bi se smio igrati s tom djevojkom. Kao doušnik nije bila osobito vrijedna. I sam je znao slabosti okolnih farmera. No možda je o njima mogla saznati nešto što on nije mogao dokučiti.

Cijelo vrijeme družila se s njima.

A što ako radi i za farmere? Ta pomisao već mu se neko vrijeme vrzla po glavi. Bila je lukava. Od njega dobiva obavijesti, a onda ih prenosi farmerima.

Bila je lakoma. Željela je novac.

Mrštio se razmišljajući o tome. Mora pripaziti da joj nikad ne ispriča nešto što bi mogla iskoristiti protiv njega.

Iza njega su se otvorila vrata. Čuo je škripanje i osjetio hladan zrak na leđima. Kad se okrenuo, stajala je leđima oslonjena na vrata. Obrazi su joj bili zarumenjeni, a grudi su joj se nadimale.

– Jesmo li sami, Ike?

– Jesmo.

Ipak je prišla zavjesi i zavirila u drugu sobu. Svaki je put to učinila. Podsjećala ga je na divlju životinju. Uvijek je bila na oprezu.

– Zar mi ne vjeruješ?

– Katkad sumnjam i u samu sebe.

– To je loše.

Glas mu je bio podrugljiv. Šali li se? Uputila mu je upitan pogled, ali nije doznala ništa. Lice mu je ostalo bezizražajno.

– Sjedi – ponudi joj.

Smjestila se u golem naslonjač. Garlinghouse prebaci jednu nogu

preko ruba stola i započne vrtjeti iznošenom čizmom. Vani oko kuće zavijao je vjetar koji je podsjeti na zimske mećave. Odlučila je da slijedeću zimu ne provede u Curcingleu.

Bila je svjesna toga da je lijepa i poželjna. Oduvijek su je željeli muškarci, svi osim Ralpa Portera. A možda on to nije htio pokazati?

– Čemu se smješkaš?

Uozbiljila se. Sjećanje na Ralphov poljubac na trenutak joj je ozarilo lice.

– Opalila sam Leeu Hammeru pljusk posred lica.

– Što?

Ispričala mu je kako su im Hammer i Barnard prepriječili put.

– Mislio je da može staviti na mene svoje prljave šape. Ne želim imati veze s tim ološem. Isto vrijedi i za Barnarda.

– Kad bi Joe stavio ruku na tebe, zdrobio bi te.

– Pokuša li Hammer još jednom, ubit ću ga!

– Neće pokušati.

– Bolje za njega.

– Pretpostavljam da nisi prevalila toliku razdaljinu samo zato da mi to ispričaš.

Prebacila je nogu preko noge. Izgledao joj je neobično tajanstven. Kad bi mu barem mogla pročitati misli.

– Načinio si grdnu grešku, Ike. Ali možda s tvoga stajališta to i nije ništa.

– Budi jasnija.

– Ustrijelio si Hastingsova psa. Podivljao je zbog toga. Jedino što je stari momak imao bio je taj pas.

– Morao sam ga ustrijeliti da ne napadne Ironsa. Ne smijem ni pomisliti što bi učinio od Barta da je nasrnuo na njega. No pustimo to sada.

– Porter noćas putuje. Rekao je da ga ovdje ništa ne veže, pa stoga odlazi. Zapravo, bježi!

– Bježi?

– Baš to sam rekla.

Opet onaj usiljen smiješak i zagonetan izražaj lica.

– Onda sam pogriješio, ali prije jedan sat. Pretpostavio sam da će Porter imati hrabrosti da ostane. Htio sam da posluži kao upozorenje farmerima.

Sad je razumjela. Sjetila se trojice jahača koji su jurili prema Curcingleu. Kad je sve povezala, imala je gotov odgovor.

– Poslao si trojicu da srede Portera, zar ne? Susrela sam ih na putu.

– Jesu li te prepoznali?

– Nisam blesava! Sakrila sam se u grmlju.

– Dobro je.

Ike Garlinghouse je sjeo u naslonjač prekriven bizonovom kožom.

– Nitko ne smije doznati da radiš za mene. Jasno? Dodi ovamo i sjedni.

Prišla je polako i nevoljko. Sjela mu je na koljena, rukama mu obgrlila vrat i naslonila glavu na njegova maljava prsa.

– Ovo ne vodi nikamo, Ike.

– Zašto to govoriš?

– Ako me voliš, učinit ćeš mi po volji.

Odlučno je zatresao glavom. Ponovo je bio čvrst i nepokolebljiv. Tom odlučnošću i tvrdokornošću izgradio je svoje carstvo.

– Ne želim ostaviti sve ovo. Istrošio sam svu snagu stvarajući i gradeći ovo imanje. Ta zemlja je moja zemlja bez obzira na papire.

– O tome smo već raspravljali. Mogao bi sve prodati za sedamdeset tisuća. Sam si mi to rekao.

– I kamo bismo otišli?

– U velik grad. Bilo koji. Negdje gdje postoje kazališta, gdje ima ljudi, gdje bismo bili bogati. Ti bi mogao ući u poslovni svijet...

– Jedini posao koji znam vezan je uz farmu.

– Mogao bi naučiti nešto drugo. Prasnuo je u smijeh. Podigla je glavu i poljubila ga u čelo. Potražio je njene usne. Bila je topla i podatna. Bila je žena, a ženâ je bilo malo u ovoj zabiti.

– Ne želim bježati, Eddie. Ja nisam Ralph Porter.

Zbog nekog nepoznatog razloga to ju je pozlijedilo. Pokušala je u sebi pronaći razlog i zaključila je da je vjerojatno zaljubljena u Portera.

No ni na trenutak nije poželjela odjahati u grad i upozoriti Ralpha kad je čula da je Garlinghouse poslao trojicu da ga premlate.

Ustala je.

– Morala bih poći kući.

Ustao je i on, a na licu mu se ogledao nemir. Bio je samo nekoliko godina stariji od nje, ali je izgledao mnogo stariji.

– Opet ćeš doći slijedećeg ponedjeljka?

– Svakako, ako bude kakvih novosti. Nema smisla da se izlažem opasnosti jašući ovamo ako tio nemam što reći.

– A ne bi li došla da mene vidiš?

– Ne izazivaj, Ike. Namjeravam smišljeno bacati karte. Ako odlučiš prodati imanje i otići odavde, tada ću poći s tobom.

– Kao moja žena?

– Da.

– Uporno me ucjenjuješ, Eddie – priznao je.

– Ja sam tvrda, tvrda žena – odgovorila je uz smijeh.

– Jesi li mi rekla sve?

Stajala je napućenih usana i zamišljena izražaja lica. Osjećala je

njegov pogled na sebi i znala je da je želi, ali je i on morao igrati svoju igru. Dosad je zahtijevala mnogo, a obećavala mnogo više. Davala nije ništa. Bila je to suluda kartaška igra u kojoj je ona u rukavu držala karte svoje ličnosti.

– Hastings te mrzi, Ike, zbog toga što si mu ubio psa, više nego stoga što si mu spalio gospodarstvo. Ipak sam uvjerena da Ironsa mrzi mnogo više.

– Kako to?

– Irons je pljunuo na njega kad ste ga susreli na putu.

– Zamalo ga je pogodio – kroz smijeh će Garlinghouse. – Ako ga je to toliko uvrijedilo, neka se uhvati ukoštac s Bartom. Prije ili poslije morat ćemo ubiti jednoga od tih farmera. Svejedno mi je hoće li to biti Hastings ili netko drugi.

Otišla je.

Pričekala je u grmlju da projaše stražar. Mogla ga je udariti, toliko je bio blizu, ali je nije vidio. Pronašla je konja i krenula prema svom domu. Nije još mnogo preostalo do svitanja.

Nakon jedan kilometar okrenula je konja i usmjerila ga prema gradu. Majka je mogla zapitati Jonesovu kćerku i doznati da Eddie nije provela noć u njihovoj kući. Morala se ponajprije dogovoriti s Mattie.

Još jednom se morala sakriti u grmlju kad su naišla trojica Garlinghouseovih ljudi, vraćajući se iz grada. Ovoga puta nisu žurili, nego su pustili konje da idu hodom.

Bili su ružni. I zli. U tom trenutku mrzila je samu sebe, jer i ona je bila zla. Bila je podla. Njuškala je i odavala ljude koji su joj vjerovali.

Opipala je kovanicu od deset dolara, koju je dobila od Ikea Garlinghousea.

XI

Prvo je osjećao da leži na podlozi koja se ljulja. Sjećanje se vraćalo polagano. Teretni vlak je zviždeći prodorno ulazio u grad. Ralph je žurio noseći kovčeg. Ušao je u usku uličicu kad su ga napali.

Osjećao se loše, užasno loše, s jakim potrebom za povraćanje. Nalazio se na krovu teretnog vlaka koji je jurio. Boljelo ga je cijelo tijelo. Pipajući rukom, dovukao se do ruba krova. Odsklizne li se, mogao bi pasti s vlaka i ubiti se.

Sakupivši preostalu snagu, sjeo je. Imao je osjećaj da će mu se glava raspuknuti, da mu plamen liže kičmu. Unatoč tome ruke su mu bile čvrste.

Sjetio se kako su iznenada izronili iz mraka, prisjetio se tučnjave koja i nije dugo trajala, samo desetak sekundi, možda petnaest.

Čudnovato o čemu razmišlja ošamućen čovjek. Kao da je važno je li tučnjava trajala duže ili kraće. Prebukli su ga. To je bila bolna činjenica. Garlinghouseovi ljudi. U to nije sumnjao. Tko bi drugi ako ne Garlinghouse poželio da ga tako udesi? Vidio ih je, ali ne bi ih mogao prepoznati. Bilo je odviše mračno.

Vagon se zaljuljao i on umalo nije sletio. Upro se na ruke i koljena. Zasipale su ga žeravice koje je rigala lokomotiva. Jedna mu je pala za vrat, ali nije smio pomaknuti ruku da je istrese ispod košulje. Radije je izdržao bol.

Bilo mu je jasno da mora sići s krova vagona, jer ako se ponovo onesvijesti, mogao bi se otkotrljati i pasti pod kotače.

Pipajući rukom, pronašao je gornju prečku željeznih ljestvi. Uz velik napor uspio je pomaknuti izudara-

no tijelo i pronaći čizmama prečke na ljestvama.

Gdje je kovčeg?

Prisjetio se da su mu ga oteli. Jesu li ga bacili na krov vagona kao i njega? Svitanje je sivim svjetlom obasjavalo praznu plohu krova vagona. Možda je pao? A možda kovčeg i nisu bacili na krov.

Pokreni se, Ralphe Portere!

Započeo se spuštati niz ljestve, stopalima pipajući prečke, preplavljen osjećajem da će ga izdati snaga. Približio se dnu ljestava kad se ponovo pojavila nesvjestica. Pokušao se odbaciti posljednjim djelićima snage.

Kad se ponovno osvijestio, ležao je u blatu uz željezničku prugu. Bio je sav mokar i prljav, ali ga je hladnoća vode malo osvježila.

Vlak je zamakao iza okuke.

Sjedne na tračnice i praznim pogledom zaokruži po okolnim brežuljcima. Nije daleko otputovao. Možda pet kilometara od Curcinglea.

Prljavim rukama stezao je glavu pokušavajući misliti. Malo-pomalo misli su mu se ponovo razbistrile. Već prije je zaključio da su ga napali Garlinghouseovi ljudi. Garlinghouse ga je iskoristio kao primjer farmerima. Ali zbog čega ga ljudi farme s »Rafter Y« nisu otjerali čim je došao, kao što su učinili s dvojicom njegovih prethodnika? To mu nikako nije išlo u glavu. Možda je Garlinghouse zaključio da onaj malen iznos novca što ga je plaćao farmerima za kože i krzna nije razlog za njegovu zabrinutost.

Novac!

Opipao je struk. Pojas s novcem je nestao. Pokušao se sjetiti koliko je novca imao uza se. Jamačno ne mnogo, sedamdeset pet, možda osamdeset dolara.

Preplavio ga je bijes. To mu je pomoglo da stane na noge. U glavi mu je bilo sve bolje. Isprva je malo teturao, ali se odjednom zaputio prema gradu.

Odjednom se spotakao o nešto što je ležalo uz željeznički prag. U padu je rukama uspio zaštititi lice. Otkotrljao se. Tek kada je sjeo, spazio je da se spotakao o svoj kovčeg.

Pokušao ga je podići, ali mu se učinio odviše težak. Nastavio je hodati s užasnom glavoboljom od koje mu se činilo da će mu prsnuti tjemena.

Teturajući i posrćući, domogao se Curcinglea. Odvojivši se od tračnica, zaputio se prema kućici čuvara pruge. Ovaj je istrčao napolje čim ga je ugledao.

– Što se dogodilo, gospodine Portere? Jeste li ispali iz vlaka?

– Baš tako se osjećam.

Čovjek mu se sasvim približio. Ralphu je bilo jasno da mu želi onjušiti dah.

– Osoblje vlaka opazit će da vas nema. Hoćete li da im dojavim? Želite li otputovati putničkim u podne?

– Učinit ću to.

Htio se što prije udaljiti od tog brbljavca. Bilo je jasno da željezničar smatra da je on pijan.

– Baš mi je žao – izjavio je željezničar vrteći glavom.

Ralph je znao da će vijest brzo obići grad, zahvaljujući tom brbljavcu. Otišao je do prolaza i pronašao mjesto gdje su ga napali. Pažljivo je pregledao tlo. Bilo je prošarano tragovima čizama i konjskih potkova.

Nigdje nije bilo traga palicama i toljagama. Kad bi pronašao koju, nikako ne bi mogao dokazati da pripada Garlinghouseu. Garlinghouse je bio lukav. Dobro je znao

da sud traži valjane dokaze, pa se pobrinuo da ne bude nikakvih.

Otišao je do kraja uličice i pokucao na prozorsko okno. Morao je pokucati dvaput prije nego što se javio sneni glas:

– Tko je?

– Ralph Porter.

– Porter? – ponovi začuden glas. – Bio sam uvjeren da si otputovao noćnim vlakom.

– I jesam, ali sam se vratio.

– Glas ti zvuči bolesno. Dodi do vrata.

Vrata su se otvorila i na njima se pojavio liječnik West u dugoj noćnoj košulji, bosih nogu. S noćnom kapicom na glavi izgledao je debeo i smiješan.

– Pa ti si opet ozlijeđen. Udi! Daj da ti pomognem. Lezi na krevet. Tako. Sad zatvori oči.

– Ali, sav sam blatan.

– Ostavi sad blato. Lezi!

– Krevet je bio mekan. Liječnik podmakne još jedan jastuk ispod Ralphove glave. Ralph poslušno zaklopi oči.

– Što te najviše boli?

– Ne znam. Hodao sam barem pet kilometara, znam po oznakama na pragovima. Napali su me s leđa, u prolazu...

– Da, čuo sam nešto tamo otaga, ali sam pomislio da Hansonov pas juri mačke.

Govoreći, liječnik mu je skidao odjeću. Imao je nježne ruke, poput ženskih. Znao je svoj posao.

Ralph mu je ispričao kako se probudio na krovu vagona i poslije uz prugu pronašao svoj kovčeg.

– Potreban mi je kovčeg, ali ga nisam mogao nositi. Jedva sam dovikao sebe.

– Poslat ću Sonnya Hansona da ga donese. Ti samo lezi i šuti. Kako su ti ruke?

- Pretučene.
- Prsa?
- Boli me kad dišem.
- Udahni duboko.

Ralph je udahnuo. Prostrijelila ga je žestoka bol.

- Izdahni.

Bol je jenjala. Liječnik je debelim palcem pipkao duž Ralphovih rebara.

- Imao si sreću. Slomljeno je samo jedno ili dva rebra.

- Opet Garlinghouse, doktore.

Liječnik je šutio. Nešto je miješao u zdjelici. Ralph je ležao nag, zatvorenih očiju. Liječnik mu je tekućinom premazivao bolna mjesta po tijelu. Osjetio je ugodan miris, hladnoću i jenjavanje bola.

- Rekao sam: Garlinghouse, doktore.

Liječnik je na trenutak zastao.

- Sviđaš mi se, mladiću. Rado bih te savjetovao, ali sumnjam da ćeš me poslušati. Prijatelj sam ti...

- Ne želim sada otići. Nipošto nakon ovoga.

- Ubit će te, Ralphe.

- Ne smije me ubiti!

- Ne mora on, nego jedan od njegovih unajmljenih revolveraša. Irons, Hammer ili Barnard.

Ralph se podigao na laktove.

- Oni su me noćas premlatili. Podmuklo su mi se prikrali iza leđa i prebili me. Ne mogu se s time pomiriti i teško da ću samo tako pustiti. Moći ću otići tek kad dobrano naplatim taj napad s leđa.

- Ponos ubija ljude.

- Ponekad. Samo, ponosni ljudi teško umiru.

Ralph se ispruži i polagano sklopi oči.

XII

- Dva bogalja o jednom trošku, ha?

– Nell je pogledavala s Ralpa na Billa Jamisona koji je ležao na drugom kraju sobe.

- Ja danas odlazim – reče Bill.

- Dobio sam doktorovo dopuštenje.

Jamisonu je desno oko još uvijek bilo potpuno zatvoreno i crno poput tinte. Donja usnica ružno mu je visila. Iako iskrivljena lica, nije se prestajao cerekati.

- To je dobro. Ako k tome još budeš držao jezik za zubima, Garlinghouse bi te možda mogao i zaboraviti.

Pogledala je u Ralpa.

- Doktor me je obavijestio.

- Imao sam napornu noć – progunda Ralph.

Sjela je pokraj njegove postelje.

- Sve sam čula, Ralphe, ali najviše od svega boli me spoznaja da nisi došao da se oprostiš prije odlaska.

- Salun je bio zatvoren.

- Bila sam u stanu iza saluna.

- Kad slijedeći put budem odlazio, vjeruj mi da ću se doći pozdraviti.

Požalio je što joj nije lagao. Mogao je reći da je pokucao na njena vrata, ali nije bilo odgovora.

Jamison je ležao na leđima i zdravim okom razgledavao strop. Pravio se da ne obraća pažnju na njih dvoje.

- Što ćeš poduzeti, Ralphe? – upita Nell.

- Ukrali su mi novac.

Nije spomenuo da će prepoznati svoj pojas čim ga ugleda.

- Najprije ću poslati telegram svojoj kompaniji i zatražiti nešto novca – nadoda. – Zapravo bi mi mogla učiniti uslugu i odnijeti telegram na poštu. Hoćeš li?

- Imam nešto uštedevine.

Odmahnuo je glavom.

– Ti naporno radiš za svoj novac. Moja ga kompanija lakše zaraduje. Uostalom, potrebno mi je oko tisuću dolara.

– Čemu toliko?

– Opremanje farme je prilično skupo, zar nije?

Svrnula je pogled na Billá Jamisona. Čuo je i počeo se po glavi kao da će nešto reći, ali, se obuzdao.

– Ti nisi farmer, Ralphe.

– Običavam stvari raščistiti od početka do kraja. Ili barem do sadašnjeg trenutka, jer do kraja još nismo došli. Najprije me Garlinghouse udario s leđa u salunu »Mint«. Malo prije toga Irons se htio tući sa mnom. Gore u kanjonu Hammer me nazvao kukavicom. U ova vremena to baš nije lijepa riječ. Irons me pokušao ustrijeliti nakon što je s Garlinghouseom zapalio Hastingsovu farmu.

Njene su usne zbog nekog razloga počele drhtati. Činilo se da će zaplakati.

– Nakon svega toga noćas su me trojica napala i premlatila. K tome su me još i orobili.

– Mogli bi te i ubiti.

– Riskirat ću, Nell. Dakle, postajem farmer. Budući da već razlikujem konja od krave, sva je zgoda da postanem vrstan farmer. Moj prijatelj Dick LaSalle nekoć je bio postolar, a sada je farmer u Clawhammer Cricku.

Pogledao ju je pravo u oči.

– Garlinghouse je to htio i tako će biti, Nell. Noćas sam namjeravao otići u miru, ali sad me više ne bi istjerali ni divlji bikovi.

– Hvala ti zbog toga, Ralphe – reče Jamison.

– Morat ćemo se organizirati – nastavi Ralph gorljivo. – Zajedno ćemo biti jači. Makar to za mene značilo smrt, neću otići sve dok

Garlinghouse bude ovdje vedrio i oblačio.

Nell ustane.

– Možda zvuči odviše osjećajno, ali je istina – reče Ralph.

– Ako u to i vjeruješ, ne možeš propasti – odgovorila je Nell. – Ali ako slijedeći put pokušaš kliznuti iz grada bez pozdrava, znaj da ću poći za tobom s batom za meso i nećeš se dobro provesti.

– Povest ću te sa sobom kad slijedeći put krenem – našalio se Ralph.

– Čim ustaneš s te postelje i staneš na vlastite noge, svrati do saluna. A sada taj telegram ...

Ralph uze olovku i komad papira te s naporom napiše poruku za svoga šefa u St. Louisu: »Treba mi telegrafski poslati tisuću dolara za velik pothvat.«

– Hoće li ti poslati, Ralphe? – upita Nell.

– Hoće!

– Nell je silna cura – napomene Jamison kad je žena otišla. – Čovjeku zbilja nije lako odlučiti se.

– Odlučiti se?

– Da. Između Eddie Graffon i Nell.

– Idi k vragu – nasmije se Ralph.

Ušao je Sonny Hanson s Ralphovim kovčegom. Ralph prebaci noge s kreveta i otvori ga. U kovčegu je bilo sve isprevrtano. Nije mogao znati je li uzrok tome pad s krova vagona ili su to učinile nečije ruke u potrazi za nečim. Potonje mu se činilo vjerojatnijim.

Jamison se obukao i sjeo u naslonjač, čekajući svoju ženu.

– Moja stara treba da stigne svaki trenutak.

Ralph se također počeo oblačiti. Rebra su mu bila najbolniji dio tije-

la. Liječnik mu je naložio strogo mirovanje, ali Ralph je krevet smatrao lošim mjesto za boravak, jer u njemu je umiralo najviše ljudi.

Oblačio se polagano. Najteže mu je bilo navući čarape. Sagnuo je glavu, a od krvi koja mu je pojurila u mozak zamalo se nije onesvijestio. Kad se naposljetku uspravio, oštar bol sijevnuo mu je u leđima.

– Pitam se jesu li me izgazili – promrsi.

– Gdje li je već moja stara? – nervozno će Jamison.

– Doći će. Ne zaboravi da su svi poslovi pali na njena leđa.

Jamison se ushodao po sobi. Odjednom mu oči živnuše, jer je začuo ženske korake na stubištu. Eddie Graffon uđe bez kucanja. Nije ni zamijetila Jamisonovo razočaranje.

– Upravo sam doznala za tvoju nesreću, Ralphe. Mali brat Mattie Jones dotrčao je kući i donio nam tu vijest. Što se dogodilo, zapravo?

– Gotovo sve.

Sagnula se i poljubila ga dok je Jamison treptao očima iza njenih leđa. Odisala je svježinom i finim parfemom.

– Nisam vjerovala da ćeš zaista otići. Prije bih rekla da si me htio povrijediti.

Malo se odmaknula i kritički ga promotrila. Ralph osjeti blago uzbuđenje zbog njezina ispitivanja. Poželio je da točno dozna kakve se misli vrzu po toj lijepoj glavici.

– Zapravo i ne izgledaš tako loše. Kada za dan ili dva stigneš u St. Louis, vjerujem da ćeš izgledati još bolje.

– Potrajat će dok ja stignem u St. Louis.

– Ne shvaćam te, Ralphe.

Isripovijedi joj o svojoj odluci da ostane i smiri se kao farmer u Cur-

cingleu. Nije mu bilo ni na kraju pameti da kukavički bježi pred Garlinghouseom. Da ga nisu prematili, već bi odavno bio daleko i Garlinghouse ga više nikad ne bi vidio.

– Hej, nikad te još nisam vidjela ovako ljutitoga.

– Ovo je tek početak, Eddie.

Rekao joj je da su ga opljačkali, ali joj nije spomenuo pojas s novcem. Dosad još nikome nije rekao o tome. Svi su pretpostavljali da je novac nosio u kovčegu.

– Znači da ćeš u subotu navečer doći na ples, zar ne?

– Izgledam veoma privlačno – podrugljivo će on.

– Meni izgledaš dobro. – Znaš, bila sam uvjerena da si otišao. A upravo jutros došao je Frank Cowley i zamolio me da pođem s njim...

– Odbacila si me zbog mjesnog bankara, je li?

– Samo bankovnog službenika.

Ralphu se učinilo da previše pričaju ni oko čega. Ali ona nije odustajala s pitanjima. Gdje se kani nastaniti? Znao je za malu farmu koja je graničila s farmom njenog oca. Sjajno! Bit će susjedi!

Govorila je i govorila, bez prestanka, sve dok Jamison nije otvoreno zijevnuo. Opazila je to i namrštila se, stisnuvši Ralpha za ruku.

– Čini se da je ova cura nepresušno vrelo – s uzdahom će Jamison kad je Eddie naposljetku otišla.

– Vjerovao sam da je moja stara u tome najjača, ali katkad pomislim da joj činim krivo – dodao je i bacio pogled na sat. – Gdje li je već Effie?

– Netko sad dolazi.

Bila je Effie. Zagrlila je muža i odmah počela čavrljati o svemu i svačemu: te je lijep dan, te je sreća

Eddie koja joj je rekla o Ralpovoj namjeri da se nastani u Curcingleu, te je baš dobro što dolaze novi, jer će ujedinjeni biti jači u borbi protiv vlasnika farme »Rafter Y«...

– Sve nas zajedno mogu poubijati – kiselo će njen muž.

– Osjećam ženski parfem – prijekorno će Effie, njuškajući po zraku.

Jamison joj je povjerio da je Ralph imao društvo, što je odmah zagolicalo njenu znatiželju. Izrazila je svoju naklonost prema objema mladim ženama, što se Ralpa u tom trenutku nije osobito dojmilo jer mu je glava pucala od ženskog trabunjanja.

– Krenimo kući, Bille. Čuvaj se dobro, Ralphe, pa svrati k nama čim se oporaviš. Tata, znaš li onu našu šarenu kravu, onu prugaste dlake, dakle jutros me je udarila nogom i bacila sa stolca...

Izašla je ispred muža.

Jamison pokaže prstom na ženu i namigne Ralphu.

– Shvaćaš li što sam ti htio reći, zar ne? Nije čudo što osjećam samilost prema tebi. Dvije!

– Kakve dvije? – upita Effie.

– Ne razumijem – promumlja Bill.

Otišli su niz hodnik, ostavivši Ralpa da dočeka liječnika Westa.

XIII

Loren Graffon je bio miran i povučen čovjek. Nadasve marljiv. Njegova brvnara, sagrađena prošlog ljeta, bila je lijepa i uredno napravljena, a i polja su mu bila na vrijeme obrađena.

Eddie je ujahala u dvorište baš kad su njen očuh i majka bili za doručkom. Loren Graffon ju je spazio kroz prozor.

– Evo nam stiže naša izgubljenica, majko!

– Siroto dijete, zacijelo je umorna.

Loren Graffon je žvakao krumpirice, razmišljajući kad će Eddie prestati biti »siroto dijete« za svoju majku. Oženio se Marthom kad je Eddie bilo godinu dana i već tada je za svoju majku bila »siroto dijete«. Pretpostavio je da će tako i ostati sve dok Martha zauvijek ne sklopi umorne oči.

Bio je petnaest godina stariji od svoje žene. Upoznao ju je kao neženja od četrdeset godina, kada je, goneći stado za Ohio, svratio na farmu na kojoj je Martha bila kuharica. Tada je još bila mlada žena s jednogodišnjom kćerkom. Loren Graffon nikad nije bio potpuno svjestan toga što se dogodilo, ali je za manje od mjesec dana postao Marthin muž, a uz nju je dobio i djevojčicu.

Martha je zahtijevala da Eddie vjeruje da joj je on pravi otac. Loren nikad nije doznao tko je zapravo bio Eddien otac, ali nije ni postavljao suvišna pitanja. Zadovoljio se Marthinim priznanjem da je Eddien otac smrtno nastradao u tučnjavi u salunu.

Ali Loren nije trpio obmane: čim je Eddie porasla dovoljno da može razumjeti, rekao joj je da on nije njen pravi otac. Poslije toga je Martha od njih oboje iznudila obećanje da nakon dolaska u Curcingle nitko živ ne smije doznati pravu istinu.

Loren nikad nije uspio dokučiti razlog takvu zahtjevu. Držao je da je to zbog Marthina ponosa.

– Udi i sjedni – pozvao je Eddie. Poljubila je majku. Poljubila je očuha.

– Oh, kakav krasan miris hrane! Ali ne mogu dugo ostati.

– Kako ne? – upitala je majka.

– Mattie i ja se spremamo na ples. Mene je pozvao Frank Cowley. Moram još štošta obaviti.

– A ja sam već pomislio da ćeš nekoliko dana ostati kod kuće.

– Oh, tatice!

– Siroto dijete, osjeća se osamljeno u ovoj pustari, Lorene. Njoj je potrebno društvo mladih. Ne mogu je osuđivati zbog toga.

Loren je prešutio odgovor. Njegova životna mudrost je bila da kroz život prođe sa što manje ožiljaka.

– Očekivao sam da ćeš na ples s nakupcem krzna, a ne s bankarom – reče.

– Oh, jeste li čuli što se dogodilo gospodinu Porteru?

Nisu čuli, Eddie im ispriča sve pojedinosti. Nešto su već načuli, ali najnovije vijesti samo su unijele zabrinutost.

– Pitanje je trenutka kad će ljudi s farme »Rafter Y«¹ ponovno napasti – rekla je Martha. – Što bi ti, Lorene, učinio kad bi napali našu farmu?

– Pretpostavljam da bih... no, hajde da ne pričamo o tome, dušo.

Eddie je promatrala očuha. Bilo mu je skoro šezdeset, a težak rad pogrbi mu je ramena i leđa. Bio je rastresen, slabašan muškarac u ispranoj kockastoj košulji i trapericama s naramenicama.

– Nešto sam te upitala, tata – ustrajala je Martha.

Uzeo bih pušku i ispalio nekoliko metaka! Ipak, sumnjam da bi napali nas, miroljubive farmere. Možda su im se Jamison i Hastings nešto zamjerili. Ili se barem meni tako čini.

– Slažem se s tobom, oče.

Eddie je jela zdravim apetitom

mlade životinje. Razmišljala je o Garlinghouseu i sjetila se okrutnosti, pohlepna izražaja oko njegovih usta, snažnih ruku. Te su ruke grabile i borile se za ono što posjeduju i bit će teške borbe prije nego što će te ruke ispustiti ono što drže.

Očuha je voljela više nego majku. Majka je uvijek užurbano radila, prigovarala, dok je očuh prihvaćao njenu prisutnost kao društvo drugog čovjeka. Nipošto nije željela da se njemu nešto dogodi.

Odvratnost u njoj porasla je toliko da je zamalo ispljunula zalogaj na pod. Vani je opet počeo fijukati vjetar. Za ime svijeta, zar nikad neće prestati? Pod je bio pokriven sitnom prašinom, premda ga je jutros majka već pomela. U to ni za trenutak nije posumnjala. Prozori su bili bez zavjesa, ne stoga što ih Martha ne bi željela, nego stoga što nije bilo novca za njih. Uvijek je bilo prećih potreba.

– Idem ja dalje na posao – rekao je Loren, odgurnuvši stolac.

Eddie je pomogla majci u pranju posuda. Obje su žene izgledale bezvoljne, a majka čak nije postavila nikakva pitanja o Jonesovoj obitelji i životu u gradu.

– Osjećaš li se dobro, majko?

– Da sam tvojih godina i da izgledam poput tebe, siroto moje dijete, lagala bih, krala, varala, samo da se izvučem iz ovoga.

– Majko!

Eddie je pogledala majku. Nikad je još nije čula da tako govori. Bilo joj je jasno da je nevolja uzrok tolikom nezadovoljstvu.

– Možda ćeš i ti biti zadovoljnija kad Ralph Porter postane naš susjed – reče majka.

Eddie nije odgovorila. Ralph Portera već je otpisala kao budućeg muža. Jednom je bila zainteresira-

na za nakupca krzna, ali to je bilo prije nego što je on odlučio postati farmer. Nastavi li se natezati s Garlinghouseom, Ralph bi doskora mogao postati mrtav farmer.

Ostatak dana provela je šijući i pakirajući svoje stvari za povratak u grad. Bila je na odlasku kad joj se očuh vratio s polja.

– Kad ćeš ponovno doći kući, dijete?

– U ponedjeljak, mama.

– Dobro se zabavi. Samo jednom si mlada.

Jahala je hodom. Uskoro je pao mrak.

Toga poslijepodneva mnogo je naučila. Nisu joj promakli zaplašeni pogledi njenih roditelja koji kao da su očekivali da će nevolja nahrupiti odjednom. Majka je stalno bila blizu prozora kako bi mogla vidjeti muža i istodobno promatrati brežuljak. Gledala je kao da svakog trenutka očekuje naoružane jahače kako jure preko brežuljka.

Garlinghouseova farma »Rafter Y« ležala je u tom smjeru.

Pričekala je dok se potpuno smračilo, a onda je odjahala prema Garlinhouseovu imanju.

Ovo će biti posljednji put, ali Ike to neće znati. Nije joj bilo na kraju pameti da odbaci svoj prvotni plan. Jednostavno je iz njega izbacila Ikea Gralinhousea. Bio joj je potreban zlatnik za ples. Željela je svileni rubac, a u trgovini je bilo još mnogo lijepih stvari.

Još uvijek je namjeravala napustiti Curcingle i živjeti životom prave dame. Još uvijek je držala svoj adut u rukavu. Ali Ike Garlinghouse nije morao znati za njene planove.

Odveć dugo radila je za njega i osjećala se nekako prazna, pokva-

rena. Kad bi Graffon Loren otkrio...

Razmišljala je više o utjecaju na svog očuha nego o udarcu koji bi snašao njenu majku.

Sjećala se majčinih riječi: »Kad bih ja bila tvojih godina, lagala bih, krala, varala, samo da odem.«

XIV

Konj je bio potpuno iscrpljen. Pjena mu se cijedila iz gubice. Jahač ga je ostavio u prostranu dvorištu farme »Rafter Y«.

– Gdje je Garlinghouse – zapitao je.

– Zbog čega želiš vidjeti Ikea? – upitao je Lee Hammer osorno.

– To je moja stvar, Hammere!

Hammer je bio neobrijan i krvlju podlivenih očiju. Netom se vratio iz štale i još je širio njen miris oko sebe.

– Ti si momak s pošte, zar ne?

– Da. Zovem se Montrose. Ikea trebam poslovno. Je li u kući?

– Zbog čega ga želiš vidjeti?

Bart Irons se pojavio iz spavaonice, navlačeći naramenice. I njemu je bilo potrebno da se obrije. Oko njega se širio vonj ustajalog viskijnja.

– Gore je u kući – odgovori mu Bart Irons, pa se zagleda u Hammera. – Vрати se svom smrdljivom poslu i pusti me da spavam.

– Govoriš posprdno.

– Znam.

Gledali su se kao dva buldoga.

– Pripazi se! – opomene ga Hammer.

– Pripazi se ti! – odgovorio je Irons.

Montrose ih je pogledao, a onda se gotovo trčeći zaputio u kuću.

– Zapravo me zanima što to ima značiti – reče Irons.

– Nisam imao pojma da je taj

momak Ikeov doušnik – glasno je razmišljao Hammer. – To bi i nama moglo biti od važnosti. Stoga je bolje da požurimo u kuću.

– Dolazi i Joe Barnard.

– Barnard je također maločas spavao. Jednom je rukom pridržavao hlače, a drugom trljao oči.

– Pođi s nama – zapovjedi mu Irons.

Lee Hammer i Bart Irons već su bili na verandi kad je Joe Barnard napokon uspio pritegnuti pojas. Vrata su bila otvorena, pa su ušli bez kucanja. Obično je Ike Garlinghouse zahtijevao da najprije pokucaju. Nitko osim njega nije znao zbog čega je to tražio. Ike Garlinghouse se držao pravila da prevelika prisnost rađa neposluhom.

– ... i dovukao se u grad – govorio je Montrose. – Vidio ga je željezničar, ja još nisam bio na nogama. Liječnik West ga je spremio u krevet u hotelu.

– Koga je spremio? – upita Hammer.

Garlinghouse se okrenuo i zaur-lao:

– Doktor West spremio je Ral-pha Portera u krevet, momče. Pao je s vrha vagona kamo si ga stavio. S krova, čuješ li me? Zašto ga nisi zaključao u vagon s njegovim smrdljivim kožurinama? Nitko živ ne bi ga pronašao. A sad se lijepo vratio u Curcingle!

– Glas ti zvuči zlovoljno – reče Bart Irons.

Držiš da za to nemam razloga?

– Nemaš, Ike – odgovori Bart. – Nisi dopustio da ubijemo Portera. Sve dok je taj momak živ, uzvraćat će proutudarcima. Otkud znaš da se ne bi vratio čak da smo ga zaključali u vagon i poslali u St. Louis?

– Dugačak je put odavde do St. Louisa.

– Ne za čovjeka željna osvete.

Ike Garlinghouse se osmjehnuo.

– Kad ne bih bio siguran da ne znaš čitati, Barte, zakleo bih se da si tu rečenicu negdje pročitao. Dobro, nastavi dalje, Montrose.

– Priča da su ga orobili...

– No to je zbilja grozno – promrmlja Hammer.

– Zaveži i ne prekidaš me. Ne zna tko ga je zaskočio. Nitko ne zna, nitko ništa nije vidio. Doktor West je nešto čuo, ali je mislio da se pas i mačka natežu u prolazu.

Garlinghouse kimne glavom. Tek tada je u sobu ušao Joe Barnard, uvlačeći košulju u hlače. Montrose opazi da Barnard nosi pojas za novac, prekrasan, s neobičnim ukrasima.

– Neprilike? – tupavo upita Barnard.

Nitko mu, međutim, nije poklonio pažnju. Barnard je konačno ugurao košulju u hlače.

– Znači, ne zna tko ga je zaskočio? – javi se Hammer.

– Ako i zna, neće to reći.

– Pitam se što će sad? – glasno se čudio Garlinghouse.

– O kome to govorite? – htio je doznati Barnard.

Gledao ih je otvorenih usta. Ni ovaj put nitko mu nije poklonio pažnju. Barnard je znao da ga omalovažavaju, pa je samo širio i stiskao pesti. Njegova ružna glava okretala se od jednog do drugog, ali ovaj put nije izustio ništa.

Montrose je dovršio svoju priču. Nešto ju je malo nadopunio maštom, ali sve u svemu nije to bilo daleko od istine.

Dometnuo je i to kako je Nell Martin poslala telegram Ralphovoj kompaniji u St. Louisu i kako je

kompanija telegrafski doznačila tisuću dolara. Bankar je odbio isplatiti novac, pa je došao u sukob s poštom. Bilo je velikog navlačenja.

– I što je učinio Higgins?

– Morao je isplatiti. Međutim, nakupac krzna ostavio je novac u banci, uzevši samo nekoliko dolara. Kaže da ga nitko više neće napasti s leđa i oduzeti mu novac.

Garlinghouse je otišao do prozora i pogledao u sivo, prašnjavo dvorište. Montrose je savio cigaretu, a pripalio je i Lee Hammer čiji su prsti primjetno drhtali. Bart Irons je prevrtao gvalju duhana po ustima, htio je ispljunuti, ali se na vrijeme obuzdao. Jednom ga je Ike pošteno izgrdio i kaznio zbog pljuvanja na pod. Više ga nije želio vidjeti toliko ljutitog.

– Ima li još štogod, Montrose? – Upita Garlinghouse, ne okrećući se od prozora.

– Taggart njuška uokolo.

– To je loše – reče Garlinghouse. – To je veoma loše. Bojim se Matta Taggarta.

– To bi bilo sve – zaključio Montrose.

– Uzmi odmorena konja u staji i vrati se u grad. Dobro otvori oči i uši – reče mu Garlinghouse.

– Dobro gazda – odgovori Montrose i ode.

U sobi je vladala tišina. Barnard je još uvijek petljao po pojasu, a Hammer je nervozno oblizivao usnice. Jedino je Bart Irons bio hladan, smiren i tih. Garlinghouse se okrene i pogleda ga.

– Što ti kažeš na sve ovo, Ironse?

– Dovoljan je mali komadić olova da ubije čovjeka, uz uvjet da se točno pogodi pravo mjesto.

– Još ćemo porazgovarati o tome – reče Garlinghouse. – Poslije, Barte.

Vratili su se svaki svom poslu.

Oko podneva Garlinghouse i Irons odjahaše u grad. U gradu je sve bilo mirno. Šerif Taggart je malo popričao s njima, a obojica su se čudili slušajući što se dogodilo nakupcu krzna. Ralpa nisu vidjeli u gradu. Čuli su da se priča kako je liječnik West smjestio Ralpa u hotelsku sobu. Drugi su tvrdili da je otišao iz grada. Ni jedan od njih dvojice nije pokušao provjeriti naklapanja.

Bilo im je jasno da cijeli grad sumnja da su oni pretukli Ralpa. Dokazi, međutim, nisu postojali. U »Mintu« su popili nekoliko čašica, ručali u »Silver Spuru«, a potom se vratili kući. Bio je kasni sumrak kad su ujahali u dvorište farme »Rafter Y«.

Nell Martin je bila vrlo hladna. Obojica su se trudili da plavokosu ženu navedu na razgovor što su ga namjeravali skrenuti na Ralpa Portera. Uzalud.

Garlinghouse je od liječnika Westa doznao da je Ralph u hotelu, u krevetu. Ali, ništa više.

Bart Irons se namrštio i duboko zamislio. Razmišljao je što će se dalje dogoditi. Bilo je jasno da Garlinghouse neće dopustiti da nakupac krzna ostane u gradu, jer to bi značilo priznati poraz. Porter bi tako postao dokaz da se čovjek može oduprijeti farmi »Rafter Y« i ostati živ. Farmeri bi nahrupili sa svih strana pod njegovo vodstvo.

Irons se nije brinuo kako će to završiti. Brinuo je o sebi. Bio je uvjeren da bi farma »Rafter Y« pobijedila u sukobu. Ali gdje će biti on kad pobjeda bude izvojevana?

Meci ne pitaju koga će i gdje ubiti. Tom sitnom komadu čelika vrijeme na satu ili dob čovjeka ne znače baš ništa.

Ipak svoje strepnje nije povjerio Garlinghouseu.

Spremili su konje u konjušnicu i Garlinghouse uđe u kuću. Obično je imao kuharicu, no ova posljednja neočekivano je otišla prije nekoliko dana. U silnoj žurbi nije pokupila ni svoju tjednu plaću. Ruke su joj bile pune modrica od Garlinghouseovih grubih prstiju.

Garlinghouse je skuhao kavu i dobrano je ojačao viskijem.

Sjedio je srčuci kavu, kad se na stražnjim vratima pojavila Eddie Graffon.

– Jesu li spuštene žaluzine, Ike?

– Jesu – odgovorio je.

– Zatvori vrata dnevne sobe.

Nešto je promrljao, ali je ustao i zatvorio vrata. Ostali su u maloj kuhinji.

– Irons je na straži – rekla je.

– Bojala sam se da će me otkriti.

– Što mi donosiš?

– Hoću dvadeset zelembaća.

– Dobit ćeš deset.

Zatresla je glavom.

– Vijest za tebe vrijedi dvadeset.

– A, petnaest?

Napućila je usnice.

Ti si odvratan škrtac, Ike. Imaš više od sedamdeset tisuća dolara, a ovdje se natežeš za pet dolara. Pa dobro, prihvaćam. Gdje je novac?

Garlinghouse izvadi iz prsluka dva zlatna novčića i položi ih na stol. Prišla je i pokupila ih. Pokuša je uhvatiti za ruku, ali je bila brza poput lasice.

Garlinghouse se nasmije.

– Danas te je posjetio Montrose

– Eddie će. – Pretpostavljam da ti je nešto rekao, ali ne ono što ja znam.

– Odakle znaš da je bio ovdje?

– Imam oči i uši. Odnedavno

znam da je tvoj doušnik. Vidjela sam ga kad je odjahao odavde.

Garlinghouse se ljubopitljivo zagleda u nju. Na svjetlosti petrolejke oči su joj lukavo svjetlucale. Zagledao joj se u lice. Rekao joj je što mu je dojavio Montrose.

– Još uvijek tvrdiš da znaš nešto više od toga? – upita je.

– Dakako – kimne Eddie.

– A to je?

– Ralph Porter se odlučio boriti. Odlučio je biti vođa farmerima. Kupit će zemlju, zato je telegrafski tražio tisuću dolara.

– Gdje bi trebala da bude ta njezova zemlja?

– Tik uz farmu mojih roditelja. Sa zapadne strane, ako baš hoćeš.

– Sjajno, djevojko! To su zaista prave vijesti! U vezi s tim imanjem mogao bih i ja reći nešto. Uistinu bih mogao. Posluži se kavom i sjedni.

Pokušao ju je navesti da prijede prostoriju i dođe do peći. Tada bi on bio između nje i vrata. Prozrela je lukavštinu i odmaknula se od zida.

– Nisam žedna.

– Ondje u kutu je jedna boca.

– Znam, ali ti ćeš tada stajati između mene i vrata.

Zabacio je glavu i nasmijao se. No, bio je svjestan toga da smijehom nije sakrio ništa, vidio je to na njenom licu. Želio ju je, a jaka mješavina viskija i kave uzburkala mu je krv. Njegovo uzbuđenje tražilo je oduška.

– Nikad više neću doći ovamo – rekla mu je iskreno.

– Zašto?

– Pala sam dovoljno nisko i ne želim pasti na još niže grane, kao ti, Ike. Danas sam o tome razmišljala i zaboljelo me.

– Za mene to nije osobito laskavo.

– Nije ni za mene.

– Prestanimo razgovarati, Eddie. Prišao joj je bliže. Ona se povukla, ali ju je uhvatio za rukav. Pljusnula ga je, a onda skočila mimo njega. Ali je on već stajao na vratima.

– Sad te imam! – rekao je.

Potrčala je prema vratima za dnevnu sobu. Bila su zaključana. Stao joj se primicati. Bacila je šalicu sa kavom. Smeđa tekućina izlila se po podu, šalica ga je pogodila ispred lica.

– Ovo ćeš mi platiti...

To nije bila ljubavna igra. Bila je to borba, divlja, luđačka borba. Mahnitost je Ikeu ružno pogrbila leđa, ogledala se u njegovim brzim kretnjama i drhtanju čeljusti.

– Ostavi me ... na miru ... – zaprijetila je Eddie.

Znala je to posve sigurno: ako je uhvati, ubit će je.

Dohvatila je stolac. On je podigao ruke. Udarila ga je stolcem. U njoj se skupila velika snaga izbezumljene žene. Stolac se raspao, a on je posegnuo rukom za njom. Potrčala je oko stola. Prevrnula je i stol. To ga je za trenutak zadržalo. Dok je pokušao odmaknuti stol, potrčala je prema izlaznim vratima.

Naposljetku je istrčala u mrak. Jurila je kroz bodljikavo grmlje. Grmovi ruža zadržavali su je trnjem. Posrnula je i pala, ali je odmah ustala i nastavila bijeg.

Negdje je čula bat koraka. Ali ne Garlinghouseovih. Bart Iron je napustio stražarsko mjesto i potrčao u kuću. Nije ju vidio. Bilo je odviše mračno. Nije ju ni čuo. Njegovo krupno tijelo, probijajući se kroz grmlje, stvorilo je dovoljno buke.

– Što se dogodilo, Ike? – čula je Barta.

– Nosi se odavde!

Uskoro se Eddie nalazila otprilike pet kilometara od farme »Rafter Y«, na putu za Curcingle. U ruci je držala dva zlatna novčića. Osjećala je sigurnost, pa je konju dopustila da ide hodom.

Smijala se i plakala u isto vrijeme. Uspravila se u sedlu i promovirala novac na mjesečini.

Trebalo bi ga baciti.

Ali nije to učinila.

XV

– Kako se jutros osjećaš, Portere?

– Prilično dobro. Boli me tu i tamo, ali je, sve u svemu, dobro.

– Desno ti je oko potpuno crno. Ralph opipa oko. Nije bilo otečeno, samo crno.

– Ni dosad nisam nikad pobjeđivao na natjecanju ljepote, pa mi jedno ili oba crna oka neće mnogo odmoći.

– Namjeravaš li otputovati u St. Louis?

– To je moja stvar.

– I moja – reče šerif Matt Taggart i zagleda se u pepeo cigare. – Stvaraš mi probleme i zbog toga me zanima sve u vezi s tobom.

– Ralph se nasmije da prikrije ljutnju. Pogledao je mirno šerifa i spazio Nell Martin kako čeka naredbu od gosta koji se smjestio pokraj prozora. Mahnula mu je.

– No, ako tako gledate, šerife, onda ste zaista u pravu.

Ralph zaobide šerifa, napusti ga i uđe u salun.

Dohvatio je stolac i sjeo, uputivši Nell zahvalan osmijeh. Liječnik ga je jučer strpao u krevet i to je zaista bilo pametno. Uspio se odmoriti. Nell mu je donijela obilat obrok, a

potom je cijelu noć proveo u dobrom snu. Još ga je dosta boljelo, ali to se moglo i očekivati nakon što je bio onako isprebijan.

– Garlinghouse i Bart Irons su jučer bili u gradu – usput mu je rekla Nell, noseći hrpu tanjura. – Došli su malo pronjuškati. U to nema sumnje. Postavljali su mi koje-kakva pitanja, ali ništa od mene nisu doznali.

Ralph zakima glavom.

– Učinilo mi se da su malo zabrinuti, Ralphu.

– Neka takvi ostanu i nadalje.

Prošla je kroz pomična vrata, gurnuvši ih bokom. Ralph je čuo zveckanje tanjura dok ih je odlagala u sudoper. Malo kasnije vratila se iz kuhinje a pladnjem na kojem je bilo narezane šunke i jaja, a pokraj toga šalica kave. Sve je to postavila pred začuđenog Ralpha.

– Kakva brza podvorba! K tome još uz čitanje misli.

Jelo je bilo zapravo pripremljeno za trgovca koji je odsjeo u hotelu i poslao teklića s narudžbom da dugo ne čeka.

– Najavio je da će doći točno u devet, a sada je već prošla puna minuta.

– Ne valja pretjerivati s uslužnošću. Što im više daješ, više će tražiti. Baš ti hvala.

– Nadam se da bi ti to isto učinio za mene.

Trgovac se pojavio šest minuta kasnije. Nell ga je pustila da čeka. Bio je debeo i nestrpljivo se vrtio na stolici. Ralph je ocijenio da bi mogao biti trgovac kožnih proizvoda. Čovjek je pokušao zapodjenuti razgovor, ali Ralphu nije bilo do toga. Čovjek je zaudarao na kožu.

– Ja sam iz Farga – razmetljivo će. – Myers, Myers i Myers. Sedla, orme i sva kožna galanterija.

Ralph nezainteresirano kimne glavom.

– Čime se vi bavite?

– Svojom farmom.

Debelom rukom trgovac ugura cigaru u usta.

– Previše posla za malo novaca, gospodine moj! Zbog toga sam odavno odlučio biti posrednik. Taj zarađuje više od proizvođača. Uvijek mi se to činilo nepravdom, ali sam odavno prestao razbijati glavu nepravednošću društvenog poretka.

Ralph je završio doručak i ustao.

– Kamo ćeš sada? – upita ga Nell.

– Na svoju farmu.

– A gdje bi to trebalo da bude?

– Još nisam ni sâm odlučio.

Službenik je upravo otvarao pisarnicu kad je naišao Ralph. Bio je to mršav i ćelav muškarac sa zelenim štitnikom za oči. Nije volio Curcingle. Nije to ni skrivao. Poslali su ga iz oblasne uprave da ovdje vodi poslove i razmještava farmere. Nije volio farmere. Ni tu netrpeljivost nije skrivao.

Nije volio ni Ralpha. Doduše, nikad to nije izgovorio, ali je svoju nesklonost iskazivao kretnjama i neobaziranjem na nakupca krzna. Naime, Ralph je posredno potpomagao farmere, kupujući krzna i kože od njih.

– Dobro jutro! – pozdravi Ralph.

– Dobro jutro! – mrzovoljno promrmlja službenik.

– Želio bih da izadete sa mnom na teren i da izmjerimo imanje koje sam odabrao i kanim kupiti.

– Danas imam svu silu poslova.

Ralphu je bilo jasno da je to samo izlika. Podsjetio ga je što mu je zadatak.

– Čini se da o mom poslu znate više od mene – promrmlja službenik.

Ralph nije bio raspoložen za nadmudrivanje.

– Naći ćemo se ispred konjušnice za desetak minuta. Reći ću gazdi da pripremi konje. Ne zaboravite karte.

Čovjek je šutke ušao u zgradu. Ralph je krenuo prema ordinaciji liječnika Westa. Liječnik je pregledavao koljeno neke djevočice. Kad je izašla s majkom, okrenuo se Ralphu i načas pregledao njegove modrice i posjekotine.

– Što te muči, Portere?

– Htio bih posuditi pušku, doktore.

– Ondje je u kutu. Meci su na stolu. S obzirom na to da nikad ne tražiš savjet, neću ti ga ni nuditi.

– Imate li i revolver koji bih mogao koristiti?

Zdepasti liječnik ga je mjerkao.

– Zapamtit ću tvoju visinu. Trebat će mi zbog lijesa. Dakako, tamo na zidu je moj revolver. Uzmi ga. Uzmi opasač i sve što trebaš.

– Imate li rezervnih metaka?

– Jasno. U ormaru su. Volim svakoga zadovoljiti. Čovjek želi počinuti samoubojstvo, sa zadovoljstvom ću mu pribaviti konopac.

– Kupit ću nešto metaka – reče Ralph smijući se.

Prikopčavajući opasač s revolverom, sjetio se svog pojasa za novac. Još uvijek nije želio priznati bolan gubitak drage uspomene. Možda će ga uskoro ipak vratiti.

Krenuo je prema vratima.

– Znaš li barem kako se puca?

– raspitivao se liječnik.

– Obično to ne govorim nikome. U St. Louisu sam dvije godine bio u policijskoj službi. Froveo sam mnogo vremena vježbajući gađanje.

– Imao si buran život.

– Ni izdaleka takav kakav bih uskoro mogao imati.

Ralph je u trgovini kupio metke za pušku. Trgovac ga je očekivao i Ralph je doskora ocijenio da je pun pitanja. I on i šerif Taggart bili su u podjednakom položaju. Ni jedan nije znao koja će strana pobijediti u sukobu, pa je svaki oklijevao na svoj način.

Od te dvojice trgovac je, po Ralphovoj procjeni, bio gluplji. No činjenica je da se njegov posao udvostručio otkako su u Curcingle došli farmeri. Da bi se prodavalo, moraju postojati kupci. Kupci su za trgovca samo ljudi. Ako ih je više, više se robe može prodati.

Ralph je poslagao metke u opasač i otišao do konjušnice. Konji su već bili upregnuti u dvokolicu, ali službenik nije stigao u dogovoreno vrijeme. Ralph je pričekao pet minuta, a potom je otišao u ured. Službenik je sjedio za stolom.

– Kreći! – zapovijedio je Ralph.

– Ne srljaj tako naglo.

– Konji su već upregnuti u dvokolicu. Ostavio sam pušku u kolima i spreman sam za pokret.

Službenik je pogledao u mapu koju je držao otvorenu na stolu.

– Moram još nešto provjeriti.

Bilo je očito da je preplašen. Nije htio prouzročiti neprilike. Ralph je znao da zarađuje vrlo oskudno, a kod kuće ima ženu i četvoro djece. Nell Martin mu je to rekla.

– Bit ću spreman za minutu, Portere.

Ralph obuzda nestrpljenje i svrati u „Silver Spur“ na kavu. Jedine osobe koje je ondje zatekao, osim Nelle dakako, bile su Eddie Graffon i Mattie Jones.

Ralph je zapazio da Eddie ne go-

vori poletno kao do sada. Imala je blage tragove podočnjaka i uopće je djelovala kao da joj manjka sna. Za razliku od nje, Mattie je djelovala mladenački i svježe.

– Kavu, Nell!

Ralph je sjeo uz Mattie. Zapazio je da ga je Nell pogledala, ali Eddie nije podigla pogled. Predano je čitala tjedan dana stare novine.

Časkali su o običnim stvarima. Ralph je zamijetio modricu na Eddieinoj ruci, ali nije to spominjao. Popio je kavu i otišao do službenika. Ovaj se još uvijek pretvarao da je zaposlen.

Ralph ga grubo gurne. Službenik se prevrne s pomične stolice i nađe na podu.

– Što ti je, čovječe?

– Diži dupe!

Službenik se digne, brišući prašinu sa sebe.

– Kamo si navalio? Rim nije izgrađen u jednom danu.

– Ovo nije Rim – podsjeti ga Ralph?

XVI

– Zaista nije bilo razloga za onako grubo ponašanje prema meni, Portere. Ja jednostavno želim izbjeći sukobe s Ikeom Garlinghouseom. Ionako je bijesan na mene što farmerima dajem onoliko zemlje koliko imam.

– Onda ne može biti ljući.

– Ne poznaješ ti Ikea. Proveo sam djetinjstvo i cijeli život u ovom kraju, pa dobro poznajem Ikea.

– Imamo Taggarta da nas zaštiti.

– Taggart! I to mi je neka sigurnost! Matt Taggart ne bi bio u stanju zaštititi ni skakavca od vrapca.

– Ne bi smio tako govoriti o prijatelju šerifu.

– Službenik je šutke ispljunuo sažvakani duhan. Željezni obruči kotača bučno su drobili kamenčiće na putu. Ralph je držao uzde. Službenik je dremuckao u sjedalu.

– Zdravo, Ralphe!

– I tebi zdravo, Pancho!

– Ti ćeš se smiriti na imanju, ha? Zato vodiš pisara sa sobom?

– Pogodio si.

– Gdje bi to trebalo da bude?

– Još nisam odlučio – slaže Ralph.

Samo dvoje ljudi znalo je gdje se nakanio smiriti: Eddie Graffon i Bill Jamison.

– Jesi li vidio Jamisona? – upita Ralph.

– Jesam. Rekao je da ćeš možda kupiti farmu, ali nitko ne zna gdje. Ovdje je veoma dobra trava.

Pancho Sanchez se široko osmijehne, pljune u ogrubljele ruke i prihvati ručice starog pluga.

– Možda jednom skupim novac za dobar plug – čavrljao je Pancho.

– Znaš li da je Hastings pronašao svog konja?

– Baš mi je drago. Znam da ga je to silno mučilo. No idemo dalje.

– Adios, Ralphe!

– Dovidjenja, Pancho!

Kola se pokrenuše uz škripu kotača. Prašina se podizala u finim oblačićima i taložila po blatobranima dvokolice, po podu i u plućima činovnika koji se iskašljavao u lani rupčić.

– Čudno je kako je Meksikanac dospio ovamo u Montanu – napomene službenik. – Daleko je od Meksika do Montane.

Ralph je samo kimnuo glavom.

Susreo je i Hastingsa koji mu je ispričao kako je pronašao svog konja i privremeno se smjestio kod Dicka LaSallea dok ne završi proljetna sjetva. Potom će ponovo za-

početi graditi kuću i gospodarske zgrade.

– A što je sa subotnjim plesom, Ralphe?

– Ralph se zagleda u debeljuškasta čovjeka. Hastings nije nimalo sličio na čovjeka koji luduje za plesom.

– Da ti ne tražiš ženu, Mike?

Hastings se nasmijao.

– Govorka se da će sve hulje s farme »Rafter Y« doći na ples u subotu uvečer, Ralphe. Kako se meni čini, pojavi li se koji farmer sâm, nasrnut će na njega i satrti ga. Uostalom, na takvim plesovima tučnjave su nešto bez čega je zabava nepotpuna. Pogotovu kad viski poteče potocima.

– Tko ti je to rekao?

– Ljudi pričaju. Ne znam je li točno ili nije, ali meni se čini vjerojatnim. Ideš li ti s Eddie?

– Otpisala me zbog onog bankovnog činovnika, Franka Cowleya.

– Baš mi te je žao, Ralphe.

– Što se može kad sam samo druga violina, Mike.

– Krenimo, Portere – javio se službenik koji očito nije imao smisla za ovakve razgovore.

– Vidimo se, Ralphe.

– Dovidjenja!

– Tračevi – posprdno će službenik. – Dokoni mještani usmjereni su na dvije muškobanjaste žene.

Ralph šutke potjera konje.

Frank Cowley! Nikad mu se nije dopadao taj bankovni činovnik. Istini za volju, susreo je mladića samo jednom ili dvaput, a samo jednom je prozborio nekoliko riječi s njim. Bilo je to u predvorju hotela, a i tada nisu mnogo razgovarali jer ih je prekinula gospoda Woolson.

Možda Franka nije volio zbog bankara Higginsa. Higgins mu je stvarao poteškoće odbijajući čeko-

ve koje je dobijao od svoje kompanije. Higgins se silno razlikovao od šerifa Taggarta. Šerif se držao po strani, a kad bi farmeri propali, priklonio bi se farmi »Rafter Y«, ali ako bi Garlinghouseovo imanje propalo, bez okolišanja bi se priklonio farmerima.

Higgins je, međutim, bio Garlinghouseov čovjek.

XVII

– Moglo bi biti gužve na tom subotnjem plesu – rekao je Dick LaSalle. – Čuo sam da će doći svi Garlinghouseovi ljudi. Navodno, ako se dočepaju kojega farmera, bog neka mu bude na pomoći.

– Sve je moguće, Dick.

– Svaki farmer kojega smo sreli priča to isto – reče službenik. – Možda u tome ipak ima istine.

– Pričekajmo, pa ćemo vidjeti.

– Tamo dolje je neki čovjek – izusti službenik.

Stali su na brežuljku iznad zapadne strane zemljišta Lorena Graffona, na mjestu za koje je Ralph rekao Eddie i Billu Jamisonu da će kupiti. Ispod njih, nasred imanja koje je Ralph želio kupiti, stajala je na brzinu sklepana daščara.

– Ovdje mi nešto nije jasno – iznenadeno će Ralph.

– Jesi li govorio kome o svojoj namjeri da se smjestiš na ovom komadu zemlje?

– Jesam. Dvjema osobama – rekao je Ralph i smotao cigaretu. – Ni jedna od njih to ne bi rekla Garlinghouseu. U to sam uvjeren.

– Možda ono i nije Garlinghouseov čovjek.

– A tko bi mogao biti?

Službenik je mislio da je netko možda vlakom došao u Curcingle i pošao potražiti mjesto na kojem će živjeti, a nije se javio njemu.

– Ponekad to čine. Smjeste se na nekom mjestu, pa tek onda dođu sređivati zemljišne papire.

Ralph je prikovao pogled na daščaru. Nije bila velika, pet sa tri metra, a sa svake strane imala je po dva držača. Dva muškarca lako bi je mogla prenijeti na rukama.

– Nitko nije sklepio tu daščaru ovdje – reče naglas. – Donesena je ovamo. Čak se vide svježi tragovi kola.

Službenik je bio u to uvjeren. Njegovo ionako blijedo lice postalo je još blijede.

– Garlinghouse – promrsio je ispod glasa.

Ralph se osvrnuo po okolišu. Posvuda izlokane pješčane stijene i žbunje. Nije mu sve to išlo u glavu. Nikako nije mogao pojmiti kako je Garlinghouse doznao da je baš uz ovaj rub Graffonovog imanja on naumio kupiti zemlju. Je li spominjao ovo zemljište bilo kome osim Eddie i Billu?

Provjerio je u sjećanju svoje nedavne razgovore. Prisjetio se da je Nelli rekao da namjerava kupiti zemlju, ali joj nije spomenuo ništa određeno. U to je bio potpuno siguran. Znali su samo Eddie i Jamison.

Nalazili su se na desetak metara od daščare kad je iz nje izašao Lee Hammer. Vrata je ostavio otvorena i naslonio se na krhki dovratnik.

– Sidite i protegnite noge – progovorio je revolveraš.

Ralph je zaustavio kola i pružio uzde službeniku čije su ruke primjetno drhtale.

– Zdravo, Hammere! – reče Ralph i skoči na tle.

– Odvest ću kola malo dalje – reče službenik.

Hammer je osjetio drhtaj u njegovu glasu. Vidjelo se to po osmijehu na njegovu dječjem licu. Oči su

mu bile uprte u Ralph. Kotači zakloparaše i kola se odvezoše dalje. Hammer se nije micao s dovratka. Službenik je zaustavio kola i ostao na njima s uzdama u rukama.

Ralph je znao da Hammer nije sam. Garlinghouse je sve ovo isplanirao unaprijed i postavio Hammera na Ralphovo zemljište. Hammeru nije bilo do zemlje. Zadatak mu je bio da zametne kavgu. Garlinghouse je želio da Ralph bude ubijen.

– Tko je u daščari, Hammere?

– Nitko. Hoćeš li vidjeti?

Ralph nije prihvatio ponudu. Kad bi zavirio u unutrašnjost daščare, morao bi Hammeru okrenuti leđa, a bio je uvjeren da je Hammer, pripravan bez razmišljanja pucati čovjeku u leđa.

– Tko je gore na brdu? – upita Ralph.

– Nitko.

Ralph Porter je znao da laže. Brzim pogledom preletio je po brdu iza zaravni i ocijenio da je upravo sada na dometu puške, barem jedne. Namamili su ga u stupicu. Da je i htio, više nije mogao uzmaknuti.

Lee Hammer nije pogledao prema brdu. Njegove plave oči počivale su na Ralphu. Ipak Hammer nije bio tako hladan kakvim se želio prikazati. Mišić na lijevom obrazu lagano mu je podrhtavao.

Pedesetak metara iza daščare uzdizale su se razbacane stijene. Ukoliko ga Hammer ne ubije prvim mecima, možda bi mogao potrčati i potražiti zaklon iza tih stijena. Prisjetio se da mu je puška ostala u kolima. Za Hammera mu nije trebala. Ali bila bi mu od velike koristi ako bi netko zapucao s brda.

Promijenio je plan. Potrčat će prema kolima, pokušati potjerati konje i izjuriti iz ove stupice, narav-

no, ukoliko ga Hammer dotada ne pogodi metkom.

– Ne skidaj opremu – dovikne službeniku.

Ovaj je samo kimnuo.

Lee Hammer je razumio i nasmi-
jao se. Činilo se da mu se ne žuri.
Bio je uvjeren da je sve na njegovoj
strani. Mogao je potegnuti revolver
kad god je htio. Uostalom, nikad još
nitko nije vidio da taj nakupac
krzna uopće zna pucati. Do danas
nije ni opasao revolver.

– Namjeravam kupiti ovo zem-
ljište za svoje imanje, Hammere.

– Ne možeš to izvesti. Ja sam te
pretekao.

– Nemaš dokumente o vlasni-
štvu. Ja ga imam. Obavio sam for-
malnosti jutros u zemljišnom ure-
du.

Hammer nije ni pogledao službe-
nika, ali je ovaj ipak kimnuo Ham-
mer nije skidao pogleda s Ralpha.

– Nisi zaposjeo zemlju, Portere.
A to je važno. Vidiš da sam već po-
stavio kuću. Dokumente ću srediti
poslije podne.

Ralph ga je promatrao. Nije bio
odviše miran. Razmišljao je hoće li
se ikad izvući iz ove udoline. Mogao
je odabrati i ljepše mjesto za smrt.
Onda je shvatio da je još uvijek živ.

U jedno je bio sasvim uvjeren:
Hammer ga želi ubiti. Nije imao iz-
bora. Okrene li se da ode, Hammer
bi ga svakako prisilio na borbu.

– Što ćeš sad?

– Nosi se s moje zemlje! – zareži
Ralph.

– Otjeraj me! – izgovorio je
Hammer potežući revolver.

Službenik je zacijelo nešto viknuo
jer se poslije Ralph prisjetio krešta-
va glasa koji se izmiješao s pucnja-
vom. To je bilo drugačije, dakako,
nego pucati u čovjeka izrađenog od

slame, kako je često činio u St.
Louisu.

Prostrijelio je Hammera kroz
grudi. Njegov krik izmiješao se s
vriskom službenika. Hammer je pu-
cao i pucao, padajući. No Ralph je
već trčao prema kolima.

Konji uplašeni pucnjavom pojuri-
še tako naglo da se Ralph jedva us-
pio ubaciti u kola. Skoro istodobno
nešto je žestoko udarilo u stražnju
ploču kola.

Pušćani metak!

Konji su divlje trčali, dok su se
kola ljuljala, zanosila, poskakivala
po neravnom putu. To je zadavalo
velike poteškoće strijelcu koji ih je
pokušavao pogoditi s brežuljka.
Službenik je stajao na sjedalu, puc-
kao bičem i urlao kao pomahnitao.
Dakako, to nije pucao Hammer.
Njega je na neko vrijeme barem
onesposobio. Prebacio se preko sje-
dala i dograbio pušku.

– Povuci se u stražnji dio kola!
Pucat će na tebe i pogoditi mene.

Riječi mu zagluši prasak. Kola su
kotačem udarila u velik kamen i
opasno se zaljuljala. Službenik je, u
strahu da će ispasti, ispustio uzde.
Divlje prestrašeni, konji su grabili
dalje.

S brežuljka su se sjurili jahači, ali
su još bili predaleko. Konji su, na
svu sreću, krenuli prema gradu, a
tim putem uskoro će ćići među bre-
žuljke. Tu bi mogao iskočiti iz kola
i potražiti zaklon iza pješčanika.

Stigli su do mjesta gdje put skre-
će prema brdu. Ralph se pobojavao
da je Garlinghouse i tu postavio
svoje strijelce. Srce mu se sledilo
kad je iznad glave začuo zlokoban
zvižduk metka.

Osvrnuo se i pogledao službeni-
ka. Uplašen, sakrivao je rukama
glavu. No taj će imati što pričati
unučadi! Kola su došla do prvog

brežuljka i skrenula iza njega, izmaknuvši barem nakratko pogledu Garlinghouseovih jahača. Ralph se prebaci preko ograde kola i otkotrlja ustranu.

S puškom u ruci potrčao je prema obližnjim stijenama. Izvirio je iza stijene i spazio Garlinghousea i njegove jahače, ali nisu išli prema njemu. Jurili su u drugom smjeru, potičući konje u galop.

Desetak metara iza Ralphovih leđa ponovo se oglasila puška. Okrenuvši se, Ralph je ugledao Dicka LaSallea kako leži potrbuške držeći pušku iznad stijene.

– Dobrodošao na zabavu, Ralphe!

Jedan od jahača spustio se i podigao Leea Hammera na svog konja, a potom je u galopu odjahao za ostalima.

Pucajući cijelo vrijeme, Ralph je prepoznao Garlinghousea, Barnarda i Ironsa. Međutim, udaljenost je bila prevelika.

– Otišli su – zaključio je Ralph ustajući.

Iza stijena pojavio se i Pancho Sanchez, široko se osmijehujući.

– Vidim i sretan sam da te nisu ubili – rekao je. – Mislili smo, naš je prijatelj u nevolji, pa smo poduzeli što smo mogli.

– Hvala ti, Pancho.

– Učinili bismo to i za Pancha – dometne Dick LaSalle, kružeći pogledom po brežuljcima među kojima je nestao Garlinghouse sa svojim ljudima. – Jesi li ubio onu zmiju Hammera, Ralphe? To je bio on u daščari, je li?

– Nisam ga ubio.

– Šteta – reče LaSalle, pljunuvši.

– No vrijeme je da krenemo na posao. Što ćeš ti sad, Ralphe?

– Iskolčit ću svoje imanje, ako je

onaj službenik uopće u stanju da bilo što učini.

– Potpuno je smušen.

LaSalle se zaputio prema svom konju.

– Garlinghouse je danas izgubio jednu od svojih plaćeničkih ruku. To mu se dogodilo prvi put. Bit će bijesan i neugodan.

– Nisam znao da si tako vješt revolveraš – reče Pancho. – Čini mi se da se oni neće vratiti.

– Odlaze – reče LaSalle, uzjahavši. – Vidim ih iz sedla. Sretno, Ralphe!

Ralph je uspio samo kimnuti. Sjeo je na stijenu. Netko je Garlinghouseu rekao o njegovoj namjeri da kupi baš taj komad zemljišta i zbog toga mu je Garlinghouse postavio stupicu.

– Hvala! – odgovorio je odsutno.

XVIII

– Jesi li ga pogodio, Hammere?

– Ne vjerujem.

Riječi su bile polagane i bolne.

– A zašto nisi? – upita Barnard

– pucao si, pucao i pucao. Znam to jer sam čuo pucnjeve na brežuljku gdje smo se sakrili.

– Začepi usta, Barnarde!

– Ne razgovaraj sa mnom na takav način, molim te, Garlinghouse. Mogao bi mi pasti mrak na oči, a kad podivljam...

– Pusti, dovraga, da ti padne mrak na oči! Skoči na mene. Ja sam vedro vode koja će ugasiti vatru u koju si upao, Barnarde!

– Ništa od svega toga ne razumijem – reče Bart Irons. – Najprije, nije mi jasno kako si uopće doznao da taj nakupac krzna namjerava kupiti baš taj komad zemlje, Garlinghouse. Isto tako ne znam kako je on mogao doznati da ga čekamo

dobro sakriveni i kako je to na vrijeme dojavio farmerima.

Okrenuo se u sedlu.

– Mogli bismo ih opkoliti – predložio je.

Garlinghouse odmahne glavom. Bijes ga je minuo i sada je hladno rasuđivao. Zamišljeno je pogledavao u brijeg ispred sebe.

– Zašto ne, Ike? – navaljivao je Bart.

Uvijek je bio dosadno uporan kad bi imao kakvu vlastitu zamišao.

– Zato što ja ovdje odlučujem.

Irons nezadovoljno zagunda i ispljune duhansku gvalu. Garlinghouse ga odmjeri ledenim pogledom.

– Dakle, Barte?

– Ti si gazda, Ike.

Hammer je sjedio na konju iza Barnarda. Lice mu je bilo bijelo, a glava mu se naginjala naprijed s bolnim grčenjem koje je bilo vidljivo na njegovu čelu.

– Dovraga, ne svađajte se, ljudi! Prostrijeljen sam. Spustite me s konja na zemlju.

Barnard ispitivački pogleda u Garlinghousea. Bart Irons također je gledao u svog gazdu. Garlinghouse pogleda u Leea Hammera. Nešto tude, nalik na samilost, pojavilo se u gazdinu pogledu.

– Bolje da nastavimo put, Lee. Možeš li izdržati?

– Pokušat ću...

Garlinghouse preuzme vodstvo natjeravši konja u galop. Slijedio ga je Joe Barnard, krupan, obučen u kožnatu odjeću i zbrkanih misli.

Lee Hammer jahao je, opirući se o Barnarda, s rukom oko njegova struka. Bolno je stenjao pri svakoj kretnji konja. Trpio je stisnutih zuba, znojem orošena čela, proklinjući majku koja ga je rodila. U mislima je proživljavao svoj težak, ispra-

zan život, proklinjući svaki njegov dio.

– Ne kuni, Lee, molim te.

– Vraže! Zaveži gubicu!

Bart Irons je jahao uz Barnarda naginjući se povremeno da bi pridržao Hammera. Iznenada je postao nježan.

Joe Barnard je slobodnom rukom držao zgrčene Hammerove šake uz svoj pojas i to je Hammeru malo olakšavalo da se održi na konju.

– Samo se nasloni, Lee.

Hammer opsuje.

– I sve to za pišljivih sto dolara na mjesec. Gospode, kad pomislim kako čovjek može biti toliko glup.

– Gospod nije glup – umiješa se Barnard. – Čovjek je glup.

– Oh, zaveži već jednom.

Bart Irons uhvati pogled Barnardovih tupih očiju. Barnard polagano zatrese glavom, a Bart Irons učini isto.

Garlinghouse se povremeno osvrtao. Sve je krenulo loše i okrenulo se protiv njega. Netko ga je odao. Možda Eddie Graffon? Nije li mu ona govorila o namjeri nakupca krzna da kupi baš to zemljište, a potom je obavijestila Ralpa da ga je odala Garlinghouseu?

Prokleta bila, ako ga je nasamarila!

Garlinghouse promisli i odbaci tu misao. Eddie se ne bi usudila to učiniti. Farmeri bi otkrili da mu je prodavala obavijesti i otjerali bi je iz Curcinglea.

S druge strane, Porter se dovezao ravno pred daščaru. Da je pretpostavio, da je zasigurno znao da ulijeće u stupicu, jamačno se ne bi dovezao do same dašcare. Ne, Eddie nije ništa rekla, ona nije bila glupa. Ali možda se ipak željela osvetiti zbog načina na koji je postupao s

njom? Možda je njena mržnja nad-
vladala razum?

Sada su konačno sukobi izašli na
pozornicu koja je završavala grani-
com oblasti Curcingle. A svjetla po-
zornice, koja su osvjetljavala popri-
šte događaja, izdvajala su iz mno-
štva dva glavna lika: Garlinghou-
sea i Portera.

Sukob se sveo samo na njih dvo-
jicu. Porter je trenutno bio u jakoj
poziciji, pa se Garlinghouseova ne-
taknuta moć rasplinula. Porter je
sada postao znak zaštite za farme-
re, jer se digao na Garlinghousea i
pobijedio ga.

– Hammer je pao – zaurao je
Barnard.

Okrenuli su konje i pojahali na-
trag. Garlinghouse je prvi dojahao
do Barnarda. Hammer je ležao na
boku i Ike ga polagano prevrne na
leđa.

– Da provjerim zavoje?

Svukli su košulju s Hammera,
razderali je i napravili zavoje. Prsa
su mu bila umrljana zgrušanom
krvlju. Koža mu je bila bolesno bije-
la prema zelenoj travi na kojoj je
ležao.

– Ostat ću uz njega – reče Gar-
linghouse. – Ti, Ironse, podi u grad
po doktora Westa. Barnarde, vrati
se na farmu i dovezi prikolicu. Sta-
vi na nju strunjaču s mog ležaja i
nešto posteljine.

– Teško ću s prikolicom po ovim
putovima.

– Dovezi je ovamo.

– Idem ja. – reče Irons i podbo-
de konja.

Barnard je odgalopirao prema
farmi. Garlinghouse je sjeo i zagle-
dao se u Hammera.

Lee Hammer je otvorio oči.

– Što se dogodilo, Ike?

Garlinghouse mu ispriča kako je
pao s Barnardova konja.

Hammer ponovo sklopi oči.

– Gdje su Irons i Barnard?

Garlinghouse mu reče.

Hammer nije otvarao oči. Garlin-
ghouse se zagleda u dječaćko lice.
Bilo je smireno i hladno. Iz Hamme-
rovih grudi čulo se duboko krklja-
nje. Svaki put kad bi Hammer uz-
dahnuo, Garlinghouse je čuo taj
zvuk.

– Nisam ni slutio da bi taj nau-
pac krzna mogao tako dobro puca-
ti. Pogodio me prvim hicem i izba-
cio me iz ravnoteže. Sumnjam da
sam ga pogodio.

– Možda jesi.

Garlinghouse uhvati samoga se-
be kako mu glas zvuči kao u briž-
nog oca koji pokušava umiriti ma-
log bolesnog sina. Pogledao je u gu-
štera koji se smjestio na obližnjoj
stijeni. Gušter ih je gledao, kao pri-
lijepljen za stijenu.

Hammer je dugo šutio. Garlin-
ghouse je sjedio s puškom preko
koljena, promatrajući Hamerovo
dječaćko lice. Hammerove ranjene
grudi dizale su se i spuštale uz jed-
nako snažno krkljanje. Međutim, to
nije smetalo Garlinghousea. Osje-
ćao je veliku, tihu sućut prema
Hammeru. Nije ni znao da je sposo-
ban za takvu vrst osjećaja.

Oglasila se ptica. Sunce je pripe-
klo, oblaci su putovali nebom baca-
jući sjene po okolišu.

– Brzo će se vratiti, zar ne, Ike?

– Hoće, Lee.

Hammer je duboko udahnuo, a
krkljanje je postalo jače. Više nije
otvarao oči.

– Kako se osjećaš, Lee?

Gušter ih je netremično proma-
trao.

– Nemam više tijela. Ostali su mi
samo glava i duša. Možda imam i
tijelo, ali ga ne osjećam. Misli su mi
potpuno jasne.

– Uskoro će stići liječnik.

Duge Hammerove trepavice su zadržale i Ike Garlinghouse pomisli da će ga ranjenik pogledati.

Ali Lee Hammer nije otvarao oči.

– Neće stići na vrijeme... Glava... nije mi više tako bistra... Znači, tako se čovjek osjeća... nema bolova, samo osjećaj umora. Ike?

– Da?

– Nadam se da tamo imaju konje. Kakva bruka da kauboj ostane bez konja...

– Imat ćeš konja, Lee.

Lee Hamer otvori oči. Bile su plave, duboke i jasne. Zbog nekog razloga bile su pune povjerenja.

– Imat ću konja, Ike.

Gušter je gledao. Povremeno bi gutao zrak. Nije se pomakao sve dok Ike Garlinghouse nije ustao i krenuo prema njemu. Tek tada je pobjegao. Vodeći svog konja, Garlinghouse se zaputio prema starom, indijanskom putu.

Petnaestak minuta kasnije stigao je Joe Barnard s kolima i prikolicom. Poveo je sa sobom pomagala, pa su mrtvo Hammerovo tijelo položili na strunjaču i pokrili ga plahom.

– Ne pokrivaj mu glavu – reče Barnard.

– Zbog čega? Ne može disati.

– Ne pokrivaj mu glavu, kauboj!

Kauboj je pogledao u Ikea Garlinghousea koji se popeo na sjedalo i prihvatio uzde. Namignuo mu je i kauboj se široko naceri.

– Uzjaši mog konja, Smoky – reče mu Garlinghouse.

Kauboj je uzjahao i odjašio galopom ispred njih. Barnard je namjestio plahu oko Hammerova tijela, strpljivo poput majke koja pokriva usnulo čedo. Potom se popeo u kola i sjeo.

– Dovoljno će dugo biti skriven od sunca. Neka ga barem sada obasjava koliko može. Ti ćeš tjerati konje, gazda?

– Da.

Garlinghouse je slijedio trag koji je načinio Joe na dolasku. Vožnja nije bila nimalo ugodna zbog neravnina i uleknuća na putu. Svaki čas Barnard bi izvještavao:

– Još se nije odsklizao, gazda. Izgleda kao da spava. Baš tako. Jesi li siguran da je mrtav?

– Dosad si me to već triput pitao. Mrtav je da mrtviji ne može biti.

– Volio sam Leea.

– Svi smo ga voljeli.

Zavladala je tišina koju je prekidala samo škripa kotača i bat konjskih kopita, te povremeno zavijanje prerijskih pasa iz daljine.

– Doktor West mu više nije potreban.

Garlinghouse je i na to šutio. Razmišljao je. Mora srediti farmere i jednom zauvijek postaviti stvari na svoje mjesto!

– Gdje ćemo ga pokopati, Ike?

– Na istom mjestu gdje i Jacka.

– Imamo svoje vlastito groblje?

– Kod tebe je Porterov pojas za novac, je li?

– Tko ti je to rekao?

– Ti si mi rekao.

Barnard je strpljivo prevrtao po svom sjećanju. Potraga je bila jalova, jer mu i sjećanje nije bilo bolje.

– Ne sjećam se da sam ti govorio o tome.

– Ipak jesi.

Istina je da mu Barnard nije ništa rekao. Rekao mu je to Bart Irons. Barnardu se pojas silno dopao, pa su Irons i Hammer sklopili s divom sporazum da novac podijele samo na dva dijela, a da on zadrži šareni pojas.

– Ah, da, sad se sjećam! Zašto je to važno?

Garlinghouse je pažljivo objašnjavao svoj plan. Ponovno je bio otac koji govori svom malom sinu. Kad bi Ralph Porter doznao da Joe Barnard nosi njegov pojas, mogao bi zaključiti da su ga napali i premlatili momci s farme »Rafter Y«.

– Sad to zna, Ike.

– Da, ali to ne može dokazati. Ugleda li pojas na tebi, bit će siguran da si ti jedan od napadača.

– Hoće li otići do Taggarta?

– Ako i ođe, Taggart neće poduzeti ništa. Taggart će pronaći način da se izvuče iz svega toga.

– Taggart bi morao nastupati u cirkusu kao plesač na žici. Jednom sam vidio momka kako to radi, na sasvim tankoj žici, visoko pod krovom šatora...

– Dat ćeš Porteru na znanje da imaš njegov pojas.

– Kada?

– Na plesu u subotu uvečer.

– Kako?

– Potrudi se da ga vidi na tebi.

– Kako?

Garlinghouse je bio na samom rubu strpljenja.

– Izvedi kao da se kaniš potući s nekim od momaka. Uvjeri se da te Porter vidi. Taj drugi će te povući za košulju, izvući ti je iz hlača i vidjet će se pojas za novac.

– Tko će biti taj drugi?

– Mogao bi Smoky, što kažeš?

– Dogovoreno.

Joe Barnard baci pogled na Hammera.

– Nije se ni pomaknuo. Ljudi moji, zbilja izgleda kao da je zaspao

– reče i uspravi se u sjedalu. – Smoky će to dobro obaviti. On je uvijek spreman za takve šale. Ali, Porter će nasrnuti ravno na mene?

– To i želimo.

– Ti možda, ali ja baš ne – reče Barnard.

– Sledio si se?

– Ne po ovakvom vremenu.

– Deset dolara – reče Garlinghouse.

– Može. Razgovarat ću sa Smokyem. Uključi i njega u isplatu.

– Dakako.

– Evo nas u dvorištu. Hej, ljudi, pomozite nam. Imamo mrtvaca kojega treba zakopati.

Garlinghouse se namrštio.

XIX

Ralph je nekoliko puta pročitao telegram. Bio je kratak i jezgrovit. Kondukter je šetao kroz kompoziciju i provjeravao vagone. Opazio je kako iz vagona natovarena kožama i krznima kaplje voda. Voda pomiješana s vapnom.

Osoblje vlaka otpečatilo je vagon. Živo vapno bilo je preliveno po kožama i krznima. Sudeći po svemu, upropašten je bio cijeli teret. Vagon, međutim, nije bio nigdje ostavljen, nego je putovao na prvo bitno odredište.

Što se dogodilo?

Ralph nije imao odgovora na postavljeno pitanje. Mogao je pretpostaviti tko je nalio vapnenu vodu u vagon. Isto tako je mogao pretpostaviti da je uništena cijela pošiljka. Propale su njegove narudžbe i njegov višetjedni mukotrpan rad.

– Čini se da je netko koristio staru mješalicu za vapno – rekao mu je željeznički službenik.

Bio je nepristran. Ralphu je bio jasan razlog. Željeznica će svakako povesti istragu o šteti prije nego što namiri odštetu kompaniji za krzna, ako će uopće platiti odštetu. Stoga službenik na željeznici nije htio otkriti svoje sumnje Ralphu.

Ta osobina bila mu je zajednička s Taggartom: obojica su bili vrsni plesači na žici.

Ralph je promatrao mješalicu za vapno. Dodirnuo je naslage na drvenim stranicama i stavio komadić u usta. Brzo je ispljunuo osjetivši vapno. Cijela mu je stvar postala jasna.

Netko je u ovom izmiješao vodu s vapnom. Potom je iz kanti tekućina prelivena po njegovim krznima. Željeznički službenik pečatio je vagon u tami i nije mogao vidjeti da li voda kroz pod vagona kaplje na prugu. Bila je mrkla noć. Jedno je sigurno: živo vapno preliveno je po kožama i krznima prije nego što je službenik zapečatio vagon, jer je u telegramu pisalo da je osoblje vlaka moralo potrgati pečat da bi se provjerilo što se događa.

Možda u vrijeme kad je službenik pečatio vagon voda i vapno još nisu prodrli kroz naslagane kože i krzna do poda vagona i dalje. Sve su to bile samo pretpostavke. Činjenica je bila da su kože i krzna uništeni.

Počinitelji su bili Ike Garlinghouse i njegovi ljudi.

Ralph nije mogao ništa dokazati, premda je sumnjao na ljude s farme »Rafter Y«. U tome je bila sva nevolja s Garlinghouseom: uvijek je u svemu bio dovoljno oprezan i lukav, te nije ostavljao nikakva dokaza koji bi se mogao upotrijebiti protiv njega.

Iza željezničke stanice bio je jarak. Ralph je ušao u nj i domalo je u grmlju pronašao nekoliko praznih vreća za vapno. Ali ni to mu nije značilo ništa. Nije mogao dokazati da pripadaju farmi »Rafter Y«.

Ralph je znao da je izgubio sve svoje narudžbe. Njegova je kompanija izgubila novac.

Zaputio se u grad.

Susreo je bankara Higginsa. Higgins ga očito nije vidio. Baš kao ni vlasnik trgovine kojega je susreo ispred pošte. Proširila se vijest da je jučer ubio Leea Hammera. Ne može se ubiti jednoga od Garlinghouseovih momaka i živjeti da se o tome ne priča. Higgins i trgovac već su ga smatrali mrtvacem. Ralph Porter se na to nasmijsao, pomalo gorkim osmijehom.

Otišao je u Taggartov ured da ga obavijesti.

Čim se jučer sa pisarskim službenikom vratio u grad, obavijestio ga je također o sukobu s Leeom Hammerom.

Taggart se nije ni pomaknuo sa stolice. Nadugo je ispitivao Ralpha i službenika. Naposljetku ga je Ralph drsko podsjetio da je on šerif, a ne državni tužilac.

— Ne razmeći se mudrošću, nakupče.

Taggart je odjahao na farmu »Rafter Y«. Vratio se uvečer. Ralph ga je upitao jesu li Garlinghouseovi momci podnijeli optužnicu za ubojstvo. Taggart je priznao da Garlinghouse ničim nije dao naslutiti da namjerava na sud.

— Garlinghouse vodi vlastitu bitku, Portere.

— Kad je tako pošten, bilo bi dobro da me njegovi momci prestanu napadati s leđa, kao one noći kad su me opljačkali.

— Nemaš nikakva dokaza, Portere.

Svega toga sjećao se sada Ralph dok je išao do šerifa. Bilo mu je jasno da je govorio u vjetar. Ali je htio da sve ide po zakonu.

Taggart je imao malu kancelariju na kraju ulice. Ralph pokuca. Nije bilo odgovora. Pokucao je još jednom.

- Jesi li jutros vidio Taggarta?
- obratio se mještaninu.
- Nema ga.
- Zar je otišao iz grada?
- Po svoj prilici, Portere. Konj mu nije u staji. Nema ni njegovih stvari. Jesi li pogledao kroz prozor?

Ralph pritisne glavu na zaprljano staklo. Ladice pisaćeg stola bile su otvorene, Taggartova puška je iščezla, a papiri su bili razbacani po podu. Vrata koja su vodila u šerifov stan bila su otvorena. Kroz njih je Ralph mogao vidjeti ležaj s kojega je svučena posteljina.

Zbunjeno je pogledao u prolaznika.

Ovaj je pljunuo i nacerio se.

- Uvijek sam govorio da umjesto kičme ima savitljivo crijevo.
- Grad bez zakona.
- Bolje bez njega nego s kukavičkim zakonom.

Ralph je otišao u salun »Silver Spur«.

– Hoćeš li kavu, Ralphe? – upita ga Nell.

– Rado.

Nell uze šalicu i natoči je do vrha.

– Svojim dobrim mušterijama dajem više. Taggart je otišao?

Ralph srkne i kimne. Promatrao je Nell preko ruba šalice. Plava, lijepa, sposobna. Odmor za oči. Nekom bi čovjeku mogla biti dobra žena. Znala je raditi i nije se plašila posla. Uza sve to bila je pouzdana.

– Možda je pametno učinio – reče Nell.

– Možda – složi se Ralph.

XX

Noć. Četiri udarca na vrata. Prva dva brza i kratka, druga dva duža. Eddie je čula pomicanje stolca.

- Eddie?
- Da.

Ključ se okrene, brava zaškripi.

– Udi, brzo. Netko bi te mogao vidjeti.

Ona klizne unutra.

– Nema nikoga, Frank.

– Jesi li sigurna?

– Provjerila sam prije nego što sam pokucala – reče i nasmije se.

– Hoćeš li cijelo vrijeme stajati tako ukipljeno?

Zagrlio ju je. Usne im se sretoše i stopiše u cjelov. Njeno tijelo priljubljeno uz njegovo mnogo je obećavalo. Sjeli su na kauč.

– Raščupao si mi kosu.

– Evo ti češalj.

– Imam ga – reče i baci pogled na Frankov radni stol. – Čime se baviš?

– Sređujem račune.

– Opet?

– Opet.

– Koliko ima sada u banci?

– Oko šezdeset tisuća gotovine.

– To je mnogo novca – reče ona i obori pogled. – sigurno je teško rukovati svakoga dana s toliko novca i primati skromnu plaću, zar ne?

– Jest... ponekad.

– Ponekad?

– Pa, sa šezdeset tisuća moglo bi se štošta kupiti. Krzna i dragulja. Muškarac bi sa ženom mogao živjeti poput kralja.

– Samo kad bi ga imao.

Nije sada posijala sjeme. Sjeme je bilo već posijano na sličnim sastancima. Sada je samo dolila malo kiše biljčici koja je već bujala.

Frank Crowley je ustao. Namrštio se, a mrgodan izražaj nije pristajao njegovu lijepom, dječaćkom licu.

– Ne mogu se vratiti u New York. Ondje me ništa ne veže. Dodi ovamo. Želim ti pokazati sliku.

Držao ju je u ladici. Ugledala je lijepe građevine, luk pješčane plaže i grad s planinom u pozadini.

– Rio de Janeiro!

Eddie se vratila i sjela. Sjeo je pokraj nje. Potražio je njenu ruku. Spustila je glavu na njegovo rame.

– Učinimo to, Frank.

– Morali bismo napustiti Sjedinjene Države.

Nije se obazirala na to. Ako i jest, ničim to nije pokazala.

– Kako misliš da bismo se izvukli? – upita ga. – Ne smiješ zaboraviti da živimo na velikom prostranstvu. Vijest se brzo širi telefonom i mogli bi nas zaustaviti.

– I to sam, riješio, zlato.

Razglabali su svoj plan. Oboje su bili staloženi i proračunati. Za otprilike tjedan dana pada prvi blagdan. Trajat će tri dana. Praznik pada u nedjelju, pa će stoga subota, nedjelja i ponedjeljak biti slobodni.

Novac neće ponijeti sa sobom. Higgins je, doduše, malo mario za poslovne knjige, jer je sebe smatrao političarom i veći dio vremena posvećivao politici.

– Praktički, ja obavljam sav posao. Mogao bih promijeniti stanje uknjižbi. On ionako ne gleda knjige.

– Što ćemo s novcem?

– Poslat ćemo novac na poštu u Galveston u Teksasu i podići ga pod lažnim imenom.

– Kako ćemo pobjeći? Do utorka će zamijetiti da nas nema.

– Imamo na raspolaganju tri dana. Krast ćemo konje po rančevima. Za tri dana bit ćemo četiri stotine kilometara daleko odavde. Krađu konje, ići ćemo prema jugu. Sve će biti dobro, vidjet ćeš.

– Napraviti ćeš plan?

– Svakako.

Sjedili su i razrađivali plan. Odjednom Eddie sine pitanje.

– Hoćeš... hoćeš li se oženiti sa mnom.

– Da. U Galvestoneu.

– Mogli bismo se potajno vjenčati prije nego što krenemo – napomene Eddie.

– Učinimo to.

Skovali su plan. Otići će u Miles City, odvojeno, dakako, te se ondje vjenčati. Vijest o vjenčanju neće stići do Curcinglea, jer će ostaviti lažne adrese.

– Ne vidim zašto ne bismo uspje li – napomene Frank.

Razgovarali su do kasno u noć. Frank je padao u sve veći zanos. Rekao je da će mudro uložiti novac, raditi s mnogo žara i jednog dana možda čak vratiti sav novac poštom u Curcingle. Na neki način, oni će samo »posuditi«
novac.

– Da. Tako ćemo učiniti, Frank

– zaključio Eddie.

XXI

– Svi ćemo doći na ples, Portere.

Ralph Porter je zabijao težak stup. Iz džepa je izvukao rupčić i obrisao znoj s čela.

– Ovo je krvav posao. Dick.

Dick LaSalle se nasmijao i ispljunuo duhan. – Jasno, oduvijek je bilo tako. Namučit ćeš se za svaki zarađeni novčić. Ali, barem nemaš gazdu koji motri svaku tvoju kretanju i prigovara ti. Ti ćeš valjda doći na ples?

– Zabava nipošto ne bi bila prava bez moje prisutnosti.

Ralph je izmjerio razdaljinu i stao zabijati zašiljen kraj stupa u tvrdu zemlju. Pomicao je stup amo i tamo, podizao ga i zabijao, vrtao rupu u zemlji.

– Prema onome što čujem, Garlinghouseovi momci tvrde da si prevelika kukavica da bi se pojavio.

– Ma nemoj!

– Tako pričaju, Ralphe.
Ralph je odmjerio izbušenu rupu.
– To su djetinjarije, Dick. Garlinghouse bi mogao smisliti nešto uvjerljivije.

Pokušao je ugurati stup u rupu, ali se pokazalo da je rupa premala.

– Što se obično radi? Da napravim veću rupu ili da podsiječem stup?

– Napravi veću rupu.

– Ispada da je to najrazumnije.

Ralph je bušio i znojio se. Izgovorivši da je seosko gospodarstvo i rad u polju krvav posao, nije ništa pogriješio. Bio je to prvi dan njegova rada na farmi. Nije bio oduševljen.

– Garlinghouse zacijelo smatra da sam potpuni tikvan, Dick. Trešnuo me da sam se onesvijestio, njegovi momci su me isprebijali, zalili su vapnom moje kože i krzna, čime sam ostao bez jednogodišnje plaće. Osim toga, šef u St. Louisu je bijesan na mene.

– Zbog uništenog krzna?

– Zbog svega. Jutros sam dobio telegram od njega. Toliko žestok da se službenik bojao da mu ne pregoru uređaji. Ne bojim se Garlinghousea ni izdaleka toliko koliko svog velikog šefa.

Pretjerao je. Bio je to samo razgovor. Dick LaSalle je bio toga svjestan. I Ralph je to znao.

– Svi ćemo doći. Pancho i Loren, Bill, Mike i ja. Šteta što je Taggart jučer izmaknuo rep.

– Otišao je i što se tu može.

– Pancho tvrdi da je vidio Taggarta u brdima iza farme »Raftery«. Pancho je tražio pobjeglu kravu. No to sad nije važno. S kime ćeš na ples?

– S Nell Martin.

– Krasna žena, mladiću. Ne bi bilo loše da se ozbiljnije vežeš za nju.

Eddie Graffon je, čini se, potpuno poludjela za malim bankovnim činovnikom, zar ne?

– Cowley je dobar momak.

– Ne podnosim ga. Možda stoga što mi je njegov gazda odbio dati zajam. No vidjet ćemo se, Ralphe.

Ralph je nastavio bušiti rupe. Sunce je pripržilo. Zrak je treperio od vrućine. Ralph je odlučio raditi do tri poslije podne, a potom krenuti u grad. Znoj se u potocima slijevao s njegova lica. Košulja mu se sasvim prilijepila uz tijelo. Kupovina krzna bila je pjesma prema ovome. Prisjetio se da mu je trgovac kožom rekao kako je proizvođač uvijek u besparici, a preprodavač uvijek ima para.

Imao je pravo. Jedan dan baktanja sa stupovima i kopanja po vrućini uvjerio je Ralpha u to. Nadao se da će šef preboljeti ljutnju. On mu je donio mnogo novca. Neka se neko vrijeme ljuti, a onda će valjda izgladiti nevolju.

U daljini se pojavio jahač i Ralph odmah posegne za puškom. Naslonio ju je na kamen čim je prepoznao Nell Martin. Bila je lijepa i smirena u jahaćem odijelu od jele-ne kože i blistavo bijeloj bluzi.

– Kako to da jašeš ovuda?

– Došla sam te vidjeti, čovječe.

– Što kažeš na vrućinu?

– Snošljiva je.

– Na konju možda, ali s ovim stupom u ruci nipošto.

– Kopanje nije lak posao. No ako me misliš izvesti na ples, bilo bi vrijeme da sjedneš na konja. Ne misliš li?

Ralph je ostavio alat pokraj stijenine i pridružio se Nelli. Pustili su konje da idu hodom, jedan uz drugoga.

Ralph se nije mogao oteti dojmu da Nella nešto muči. Za nju je to

bilo neobično. Očekivao je da mu se povjeri, a onda ju je zapitao što je muči.

– Zar je to toliko očito?

– O čemu je riječ, Nell?

– No ako baš moraš znati, Garlinghouse je doznao da sam ja bila »zagonetni strijelac« koji se skrivao u grmlju i spasio tebe i Eddie Graffon onoga dana kad su Hammer i Barnard zatvorili put.

– Ma nemoj! Odakle je saznao?

– Jesi li me spominjao kome, Ralphe?

– Nikom živom.

– Onda je to ipak učinila naša prijateljica Eddie Graffon.

– Ne vjerujem da bi imala priliku razgovarati s Garlinghouseom. Njezini su mu roditelji neprijatelji.

– Kako bi inače doznao?

Ralph je nevoljko morao priznati da Ike Garlinghouse nije imao drugog načina da dozna osim od Eddie Graffon. Što će Garlinghouse poduzeti? Na to pitanje Nell je slegnula ramenima i napućila usne.

– Što bi mogao učiniti, Ralphe? Ogriješio se o zakon kad je postavio onu dvojicu na put, dok je s Ironsom palio Hastingsovo imanje.

– Garlinghouse ne mari za zakon.

– Ako se pročuje da sam ja, žena, otjerala dva Garlinhouseova plaćena revolveraša, pući će bruka na farmi »Rafter Y.« Ne čini li ti se tako?

– Istina je.

– Ipak bih voljela znati je li mu Eddie to dojavila. Kad bi hodala s kojim od Garlinghouseovih momaka, pomislila bih da joj se omaklo, ali je sasvim otvoreno zaljubljena u malog Cowleya.

Pogledala ga je iskosa, još uvijek sa zagonetnim osmijehom na usnama.

– Čini se da je od tebe digla ruke.

– Slomila mi je srce – nasmije se Ralph, ali onda doda: Znaš, Nell, natjerala si me na razmišljanje. Kako si otkrila da Garlinhouse zna da si bila tamo u žbunju?

– Rekao mi je Smoky.

– Smoky?

– Vidio si ga. Radi za Ikea.

– Ah, da! Sjetio sam se. Znam ga. Kako to da ti je rekao?

– Svojedobno je Smoky silno želio biti u mojoj blizini. Ustvari, jednom sam išla ne ples s njim. Očito nije pregorio svoje osjećaje. Ispričao mi je to u povjerenju. Zadrži to za sebe, jer bi Garlinghouse mogao naškoditi Smokyu.

– Je li rekao još stogod?

– Sve što već znamo. Pokopali su Leea Hammera na farmi »Rafter Y«. Garlinghouse neće podići optužnicu. Namjerava te srediti sam. Zanima li te još nešto?

– Da.

– Što?

– Kako je Garlinghouse doznao da ću kupiti zemljište zapadno od Graffonove ograde? Jamačno je znao za mjesto inače ne bi Hammer postavio baš tamo, je li tako?

– Jesi li o tome kome govorio?

– Jesam. Billu Jamisonu. I Eddie Graffon.

– Opet ona.

– Ne shvaćam – zamišljeno će Ralph.

– Možda u svojim redovima imamo malog doušnika?

Ralph zatrese glavom.

– To mi zvuči nepojmljivo. Možda se Jamisonu omaklo. Ali Jamison nikako nije mogao znati tko je Eddie i meni pomogao u kanjonu.

– Zacijelo nije.

Ušli su u Curcingle i ostavili ko-

nje u konjušnici, a zatim se zaputili u salun.

— Drago mi je da ste se vratili, gospođice Nellis — zapjevao je Sing i nestao u kuhinji.

U salunu je bio samo jedan gost, i to Mike Hastings. Debeljuškasti farmer odjenuo je naborano plavo odijelo, a čizme su blistale od čistoće. Imao je bijelu košulju i leptir-kravatu.

— Jesi li ovu djevojku zauzeo za večerašnji ples, Ralphe?

Ralph kimnè, sjedajući.

— Čini se da ću na kraju morati povesti Widder Jensen. Nikad nisam imao sreće. Čujem da si postavljao stupove za ogradu.

Ralph mu pokaže ruke.

— Ove žuljeve nisam dobio od besposličarenja.

Nell mu pruži jelovnik. Ralph ga preleti pogledom i naruči. Mike Hastings je grčio ruke. Činilo se da ga nešto tišti. Razgovarali su o svakodnevnim stvarima, ali je Ralph očekivao da mu krupan farmer otvori dušu, ako to poželi.

— Očekuješ li neprilike na plesu, Ralphe?

— Dolaze svi farmeri.

— Ispričao je o svom razgovoru s Dickom LaSalleom.

— Čujem da dolaze i svi s farme »Rafter Y«. Koliko znam, broj nam je podjednak.

— Izračunao sam da Garlinghouseovih ima više.

— Možda su samo glasine, Mike, ali sam doznao da su sinoć nestali neki od Garlinghouseovih momaka. Ocijenili su da ne žele poginuti za sitne novce koje im daje. Po onome što sam čuo, brojčano smo jednaki. Ako to uopće išta znači.

— Ne osjećam se baš najbolje.

Ralph je priznao da ni on nije odviše hrabar. Činilo se neprimjere-

nim da se mjesni ples odabere kao mjesto na kojem se rješava svađa. Ali prst sudbine bio je uprt baš u tom smjeru.

XXII

Ralph je odijevao tamnomodro odijelo, a Sonny Hanson mu je laštio čizme. Zatim je pažljivo vezivao kravatu, vlažio kosu i pogledavao se u zrcalu.

Je li mogao biti zadovoljan sa sobom?

Modrica na jednom oku. Otečeno lice. Osim toga, izbačen s posla, bivšim šefovima duguje tisuću dolara koje je dobio na način srodan prijeveri. Doduše, imao je nov pojas za novac kupljen u trgovini, ali ni izdaleka dobar kao nekadašnji.

— Jesi li već dotjerao te čizme?

— Još minutu, gospodine Portere. Dakle, izgledate fantastično. Morat ćete ubiti onog Garlinghousea, zar ne?

Sonny je okretao na svjetlu besprijekorno očišćenu čizmu.

— Kakav jezik!

— Ne želite razgovarati o tome, ha?

— Skloniji sam miroljubivom razgovoru.

Sonny je nastavio četkati čizme iz sve snage.

— Evo ih. Dva novčića. Ne, nisam povišio cijenu. Vi mi niste platili za posljednje čišćenje. Sjećate se?

— Imaš pravo. Izvoli i hvala ti. Sonny uhvati novčić.

— Smoky vas traži.

— Ma nemoj?

Dječak je sreo Smokya ispred salona »Mint«. Smoky se raspitivao kuda se Ralph kreće. Sonny je rekao da je Ralph u hotelu.

— Rekao je da će doći kasnije. Možda ga je Garlinghouse nahuškao na vas — napomene Sonny.

– Odlazi, mali!

Sonny Hanson je izašao.

Ralpy navuče čizme, a potom zakopča opasač s revolverom koji je posudio od liječnika Westa. Osjetio je duboku potištenost. Štošta se može dogoditi prije zore. Nije želio oružanu borbu. Ali ni kukavički pobjeći od oružane borbe.

Ponos je ponekad čovjeka uvlačio u teške nevolje, katkad ga je čak stajao života. Ralphov ponos nije zahtijevao poravnanje računa s Garlinghouseom. Ovo je prelazilo granice pukog ponosa. Čak nije znao naziv za osjećaj koji je nosio u sebi. Ali kad bi pobjegao od Ikea Garlinghousea, nakon ove noći teško bi mogao živjeti sam sa sobom.

Hladnokrvan pokušaj da ga likvidira, koristeći svog plaćenika Leea Hammera, natjerao je ljude na razmišljanje. Tako ga je barem uvjeravala Nell Martin. Neki od mještana nisu više bili prijateljski raspoloženi prema farmi »Rafter Y«.

Bilo mu je žao što je morao ubiti Hammera. Nije imao ništa protiv njega osobno. Ubio ga je u samoobrani. Priznao je to čak službenik, premda smrtno uplašen od Garlinghousea.

Popravivši kravatu, spustio se u predvorje hotela. Čim ga je ugledala, gospođa Woolson je zaplijeskala dlanovima.

– Oh, kako krasno izgledate, gospodine Portere. Silno me podsjećate na mog pokojnog muža, već je dvadeset tri godine u grobu. Pratite ljupku gospođicu Eddie, pretpostavljam.

– Ne, već gospođicu Martin.

– Oh!

Ralph je izašao u svježu proljetnu noć. Punim plućima udahnuo je miris rascvalog cvijeća i drveća.

Zastao je na trenutak na baldahinom natkritom trijemu hotela »Curcingle«. Gradić se pripremao za svečanu večer. Ples je bio velik događaj za stanovnike ovog zabitog kraja. Bila je to za njih noć opuštanja, opijanja i dobre tučnjave. Zabave su bile rijetke. Osim toga, bilo je to mjesto za izmjenu svih tračeva i novosti.

Oba saluna bila su raskošno osvijetljena. Osedlani konji ljudi s farme »Rafter Y« bili su vezani ispred saluna »Mint«. Ljudi su šetali ulicom, neki sami, neki u parovima, neki u većem društvu.

Visoko na nebu treperile su zvijezde, prepričavajući stare, skrivene tajne, tajne koje čovjek nikad neće doznati.

U jednom kratkom trenutku Ralph Porter osjetio je smirenost, opuštenost tijela i misli, zanesenost ljepotom noći i opojnim mirisom prirode. No sve je to nestalo čim je iz tame začuo prigušen glas:

– Portere?

Ralph se okrenuo. Glas je dopirao iz dubine tame.

– Tko me zove? – upita.

– Ne laćaj se oružja, Portere. Nema potrebe za tim, prijatelju. Ja sam ti prijatelj. Želim ti dobro.

– Tko si?

– Smoky.

Ralph je sišao s pločnika i ušao u tamu. Smoky je bio poput sjene na zidu zgrade. Pripalio je cigaretu, uokvirivši plamen objema rukama da pokaže Ralphu da nema revolvera.

– Što je, Smoky?

– Odlazim večeras – oklijevajući počeo Garlinghouseov momak. – Možda će te začuditi što sam te potražio da ti ovo kažem, ali imam dojam da si vrlo drag Nelli Martin, a

ja ću joj do groba ostati vjeran prijatelj.

– Krasna žena!

– Garlinghouse će te večeras izazvati. Ja sam trebao da budem u igri. Garlinghouse i onaj grizli još uvijek misle da jesam. Ali za koji trenutak ja odlazim svojim putem.

– Tko je grizli?

– Joe Barnard. Nas smo se dvojica trebali da porječkamo. Moj je zadatak bio da ga zgrabim za košulju i izvučem mu je iz hlača, tako da ti možeš vidjeti svoj ukrašen pojas za novac na njemu.

– Hvala ti, Smoky.

– Nemoj meni zahvaljivati, Portere. Zahvali Nelli – reče Smoky, uvlačeći dim za dimom. – Neka ti je sretno, Portere.

– I tebi, Smoky. Beskrajno ti hvala.

Žar cigarete pomaknuo se prema prolazu, zaobišao zgradu i iščezao.

Uskoro je Ralph čuo konja koji je krupnim koracima grabio u noć.

Ralph je ostao na istom mjestu sve dok se topot konja nije izgubio u tmini. Mjesec je izvirivao iza brežuljka. Noć će biti bistra i obasjana mjesečinom.

Čovjek nikad ne zna što ga čeka. Maloprije mu je gotovo potpun tudinac vrlo vjerojatno spasio život.

Zatresao je glavom i krenuo prema salunu »Silver Spur«.

XXIII

– Novčić za tvoje misli, Ralphe – reče Eddie.

– Kad bih mislio, značilo bi da imam mozak. A kad bih imao mozak, možda ne bih bio ovdje.

– Oh, kako si zlovoljan!

– Pogledaj na vrata.

Okrenula je glavu.

– Garlinghouse, Barnard i Irons – nabrajala je. – I barem još trojica momaka s farme »Rafter Y« na podiju za ples. Irons će zaplesati s gospodom Woolson. Barnard se cereka kao pripitomljeni majmun.

– Misliš, čovjekoliki?

– Obojica gledaju u tebe.

– Hoće li me Garlinghouse probosti očima?

– Ne djeluješ tako krhko.

Eddie je bila vješta plesačica. Znala se privinuti uz muškarca na uzbuđujući način. Nell Martin je prošla mimo njih, plešući s jednim od mještana. Namignula je Ralphu, ne želeći da to zamijeti Eddie, ali Eddie ništa nije promaklo.

– Ona je ozbiljno bacila oko na tebe.

– A ti?

– Ja sam odustala.

– Oh, žao mi je. Iskreno mi je žao.

Ples je završio. Slijedeća je bila kadrila. Zaplesali su Garlinghouse i Irons, a Barnard je ostao po strani. Ralph je krajičkom oka opazio da je Barnard s još jednim momkom s farme »Rafter Y« izašao.

Da potegne iz boce? Viski i tučnjava išli su zajedno. Ralph se pitao gdje i kad će se suočiti s Joeom Barnardom. U mislima se ponovo zahvaljivao Smokyu na upozorenju.

Muškarci i žene su plesali. Stara dvorana se tresla od lupnjave čizama i potpetica u ritmu glazbe. Farmeri su plesali i čavrljali. Ipak je Ralph zamijetio da bacaju kriomične poglede prema momcima s farme »Rafter Y«, kao da odmjeravaju snage. Na napetim licima naslućivala se strepnja što će biti sutra.

Bill Jamison prošao je pokraj Alpha, plešući sa svojom ženom.

– Drži ih na oku, Ralphe.

– Šuti, mužu – opomene ga Effie.

Ralph je kimnuo. Mučio se plešući s gospodom Woolson. Sutra će Sonny opet imati posla s njegovim čizmama. Čim je završio ples, otišao je do šanka s osvježavajućim napicima.

– Ne piješ oštro piće, Ralphe?

– Radije ne bih, Loren – reče Ralph i uhvati Lorena Graffona za ruku. – Pričuvaj se i ti. Možda će ti trebati bistra glava.

Kad je glazba utihnula, uslijedio je poziv na večeru. Već je bila ponoć. U dnu dvorane postavili su stolove na koje su mještanke iznijele hranu. Muškarci i žene razmiljeli su se u parovima i posjedali kamo je tko dospio.

Ralph je jeo s Nell u hodniku. Ne prestano je na oku držao Barnarda. Nell je to opazila i upitala ga, ali je dobila neodređen odgovor. Joe Barnard je stajao pokraj vrata, sa sendvičem u jednoj i šalicom kave u drugoj ruci.

Pogledi im se susretoše. Barnard je izgledao zbunjen. Možda je tražio Smokya. Neka ga samo traži. Smoky je već daleko odmakao od Curcinglea.

Barnard je ispraznio šalicu i nadolio je. Nijedan od momaka s farme »Rafter Y« nije bio u blizini. Dick LaSalle je jeo na drugoj strani sa svojom ženom. Pokraj nje su sjedili Pancho i njegova žena s najmlađom djevojčicom u krilu.

Barnardu se nije žurilo. Ralph je prestao jesti i pripalio je cigaretu, odjednom svjestan toga da gotovo nije dotakao jelo. Ruka mu je malo drhtala, ali ne toliko da bi Nell to zamijetila. Ako jest, nije ništa rekla.

Barnard je pojeo svoj posljednji sendvič. Odnio je tanjur i šalicu do šanka, spustio ih u zdjelu s vodom

i nastavio zamišljeno žvakati, promatrajući ljude na klupama.

Onda se okrenuo i izašao.

– Oprosti, Nell, molim te – reče Ralph, ustajući.

Ralph je krenuo prema vratima. Dick LaSalle i Pancho Sanchez ga nisu slijedili. Izašli su na pobočna vrata i krenuli prema pročelju zgrade.

Ralph Porter je zastao na maloj terasi i stao promatrati. Barnard je izašao iz hodnika. Prošao je pokraj skupine muškaraca i izgubio se među konjima i kolima privezanim za drveće i ogradu.

Ralph je ostao na terasi. Činilo se da samo uživa u ljepoti noći. Zapravo je vrlo pomno proučavao okoliš.

Nije vidio nijednoga od momaka s farme »Rafter Y«. Muškarci koji su stajali u skupini bili su mještani. Možda ga Barnard navlači u stupicu? Pitanje je dobilo odgovor čim ga je postavio: Barnard nije imao nikakva razloga sumnjati da Ralph zna kako on ima njegov pojas za novac.

Netko se pomaknuo i odvuкао mu pažnju na tu stranu. Pancho i Dick su bili u sjeni, a ostali su sjedili u dvorani. Onda je shvatio da su izašli na stražnja vrata i zaobišli zgradu.

Stajali su pokraj drveta i promatrali. Nitko nije govorio. Samo su čekali i promatrali.

Ralph je krenuo. Zaobišao je skupinu mještana i došao do čistine. Na njoj je stajao Barnard, krupan i strašan na mjesečini. Bio je ledi-ma okrenut Ralphu i nije vidio da mu se približava.

Barnard je izvukao bocu koja je bljesnula na mjesečini. Ralph je bio uvjeren da Barnard ni ne sluti da ga slijedi. Osvrnuo se uokolo, ali

nigdje nije vidio ni Ikea Garlinghousea ni Ironsa.

Barnard otčepi bocu i prodrma je. Podigao ju je prema ustima, a Ralph zaključi da je kucnuo trenutak. Nije osjećao strah, niti se kolebao. Trenutak je došao i valja ga iskoristiti. Krenuo je naprijed i Barnard ga je čuo.

– Barnarde! – izgovorio je.

Barnard se okrenuo i pogledao u Ralpha, a njegov ga je životinjski nagon upozorio na opasnost. Izgledao je poput grabežljive životinje suočene s opasnošću. Još uvijek je u ruci držao bocu.

– Što hoćeš, Portere?

– Svoj pojas za novac. Ukrao si mi ga one noći kad si me s prijateljima napao u prolazu.

– Odakle znaš da je kod mene?

Barnard je ovlažio usne, bez trunke lukavosti, bez obmanjivanja, bez razboritosti. Ralphu je postalo jasno da bi tog čovjeka mogao ubiti samo u krajnjoj nuždi, kad bi trebalo spasiti vlastiti život.

– Čuo sam – reče Ralph.

– Dodi i uzmi ga!

Barnard je stajao malo pogrbljen, s rukama na koricama s revolverom.

– Ne želim te ubiti – reče Ralph.

– I nećeš!

Ralph je izvukao revolver i krenuo. Vidjevši revolver, Barnard je oklijevao.

– Daj mi pojas.

Barnard je stao uzmicati, lica bijela poput krede. Nije prestao mrmljati nešto nerazgovijetno, divlje, nepovezano, smrtno uplašen.

Stao je petljati ispod košulje. Mjesečina mu je obasjavala iskrivljeno lice, otvorena usta.

– Evo ti...

Ralph osjeti žestok udarac u leđa. Skoro u isti tren čuo se prasak re-

volvera i Barnardov krik. Metak namijenjen Ralphu pogodio je u vrat Barnarda. To znači da je strijelac ležao iza njega i da je pucao prema gore.

Zavladala je opća strka. Bat čizama, pucnjava, propinjanje uplašanih konja, povici.

Barnard je ležao na leđima. Ralph je skočio do njega.

– Ti? – dahtao je umirući.

– Netko iza mojih leđa.

Barnardove krupne oči prelijetale su po Ralphovu licu kao da traže istinu. Zacijelo je pronašao odgovor jer je izgovorio samo jednu riječ:

– Garlinghouse.

Ralph je čuo samo prvi dio prezimena vlasnika farme »Rafter Y«, ali mu je i to bilo dovoljno.

XXIV

Ralph se nikad nije istakao kao farmer. Kupio je zemlju da izazove Garlinghousea, ali ni za to nije imao priliku. Naime, one noći u borbi na plesu jedan od farmera ubio je Ironsa, a Mike Hastings je oborio Garlinghousea.

Šerif Taggart nije pobjegao iz zemlje. Povukao se i pozvao pomoć. Odmah poslije okršaja ušao je u Curcingle. Dovoljno je dugo plesao po žici. Odabrao je pobjednika. Poslije se hvalisao razboritošću.

Četvrtog srpnja iščezli su Frank Cowley i Eddie Graffon, ali banka nije opljačkana. Poslije su se smijali svom suludom planu da opljačkaju banku; bilo je to za obilazaka noćnih lokala i zabavišta po San Franciscu. Naime, Frankovo iznenađenje za skorašnju bračnu družicu bilo je da je toga dana dobio potvrđan odgovor za dobro plaćen posao u San Franciscu.

A Ike Garlinghouse?

Ništa nezakonito nije se moglo dokazati vlasniku farme »Rafter Y«. Stoga mu je oblasni sudac dao na biranje: ili da zauvijek napusti zemlju ili da se sa svojom stokom povuče u planinske predjele, a dolinu Curcingle prepusti farmerima. Garlinghouse je odabrao potonje. Nekoliko godina kasnije ubijen je u oružanom sukobu.

— Ponekad je pravda zadovoljena na čudan način — reče Mike Hastings.

Sudac je natjerao Garlinghousea da Hastingsu i ostalima nadoknadi

štetu koju im je nanio. Što se novca tiče, svi su bili namireni.

Svako proljeće Ralph Porter je dolazio u Curcingle u kupovinu koža i krzna. Nije se oženio s Nell Martin. Istina, zaprosio ju je, ali je izjavila da je jednom bila u braku i da joj je to sasvim dovoljno.

Druge godine Ralph je doveo nevjestu. Stanovnici Curcinglea su priredili velik ples u njenu čast. Bilo je i malo tučnjave šakama, ali je oružje oduzeto na ulasku. I svi su se dobro zabavljali.

U PRIPREMI:

John Gray:
Borba za opstanak



Cijena pretplate za godinu dana iznosi 46.800 d, a za šest mjeseci 23.400 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO).

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00. SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00, (avionom £ 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

Ne propustite idući broj LASA
— najboljih western romana!

Svakog petka
na svim kioscima!

WESTERN ROMAN
LASA

